

R. PLUS T J.

V
KRISTU
JEŽÍŠI

PŘEROV 1936

OBJEDNEJTE SI Z EDICE SMÍRU (Přerov, Šifava 7):

Andělům svým o tobě kázal. Modlitební knížka. 8 Kč.

Bílé květy, něžné povídky pro mládež. 5·50 Kč.

Boudreaux, Ani oko nevidělo. O radostech nebeských. 8 Kč.

Duch sv. Terezie Ježíškovy. 18 Kč.

Hock, Čtvero letor. 3 Kč.

Hymny mariánské v překl. Dra Fuchse s latin. orig. 20 Kč.

Chardon, Vzpomínky anděla strážce. 12 Kč.

Květy nejsvětější Svátosti. Eucharistické povídky. 7 Kč.

Lajeunie, Anička. 10 Kč.

Lhande, Mé dítě knězem. 15 Kč.

Mäder, Maria vítězí. 4 Kč.

Mossong, Apoštolát, na který se zapomíná. 6 Kč.

Novena k sv. Terezií Ježíškové od karm. P. Koenderse. 1·50 Kč.

Pfannmüller, Když přišla na svět Láska. 20 Kč.

Plus, Bůh v nás. 15 Kč.

Plus, Myšlenka smíru. 10 Kč.

Plus, V Kristu Ježíši. 10 Kč.

Pobožnost k sv. Josefu. 60 h při j. objed., 1 výt. poštou 1 Kč.

Po vůni tvých růží. 10—12 Kč.

Suberville-Odvalil, Hvězda z Lisieux. Divadelní hra. 10 Kč.

Schmid T. J., Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu. 25 Kč.

Wiesen, Laický apoštol. 10 Kč.

Willam, Pán Bůh na návštěvě. 4·50 Kč.

*Obrázky po 20 hal. (100 výtisků 15 Kč): Anna z Guigné —
Nep. Početí P. Marie — Litanie k sv. Terezičce —
Modlitba za zpovědníka.*

*Obrázky po 10 h (100 výt. 7·50 Kč): Sv. Terezie v den I. sv.
přijímání.*

Při hromadných objednávkách sleva.

MODLITBA APOŠT. PRACOVNÍKŮ

Pochází asi od sv. Ignáce z Loyoly.

Věčné Slovo, jednorozený
Synu Boží! Nauč nás pra-
vé velkomyslnosti! Nauč
nás tobě sloužiti, jak toho
právem zasluhuješ: aby-
chom dávali a nepočítali,
abychom bojovali a ne-
dbali ran, abychom pra-
covali a netoužili po od-
počinku, abychom se obě-
tovali a nehledali jiné od-
měny, než že jsme vyho-
věli tvé svaté vůli. Amen.

V KRISTU JEŽÍŠI

RAOUL PLUS T. J.

V KRISTU JEŽÍŠI

... „IN CHRISTO JESU“

(Sv. Pavel 164krát,
svatý Jan 24krát.)

Vydání autorem opravené a zkrácené.

EDICE SMÍRU

1936

*Čtenářům knihy „Bůh v nás“,
aby mohli lépe chápat a okoušeti
úlohu JEŽÍŠE KRISTA
v našich božských dějinách.*

NIHIL OBSTAT

Antonín Stříž, censor.

IMPRIMATUR

Pragae, die 28. Novembris 1934.

Prael. Dr. Theophilus Opatený,

Vicarius generalis.

Nro : 13.959.

PŘEDMLUVA

In Christo Jesu. V Kristu Ježíši. V Novém zákoně ani jediný výraz se neopakuje častěji. U sv. Pavla 164krát, u sv. Jana 24krát. V křesťanské věrouce není ani jediné formule plnější, zároveň však méně chápané — aspoň po její nejhlubší stránce.

Známe třiatřicet let pozemského života Kristova, známe i jeho mlčelivou přítomnost ve svatostánku. Ale jest ještě jiný život Kristův, život neznámý. O tomto životě Kristově chceme pojednat.

Jednoho dne se vydal Šavel z Tarsu do Damašku, aby tam pronásledoval křesťany. Cestou jej poráží světlo shůry a hlas volá: „Jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ.“¹

Jak to? Kdo je tento Ježíš? Šavel pronásleduje křesťany. Jak by mohl pronásledovati Ježíše, vždyť Ježíš byl před několika měsíci ukřižován a vrátil se do nebe?

A přece hlas, který nikdy neklame, praví: „Jsem Ježíš, jehož ty pronásleduješ.“

Kristus a křesťané by měli býti jedno a totéž? Ano, skutečně. Křesťané, které Šavel pronásleduje, jsou Ježíš.

Právě o tomto Ježíši, kterým jsme my, chceme mluvit. Málokdo o něm ví.

Říká se: Christianus - alter Christus. Křes-

řan - druhý Kristus. A není nic pravdivějšího. Je však třeba tomu dobře rozuměti. Slovo „druhý“ zde neznamena rozdíl. Nejsme Kristem rozdílným od pravého Krista. Svým určením jsme Kristus, jediný Kristus, který jest: „Christus facti sumus,“ praví sv. Augustin. Nemáme se státi ničím jiným než jím. Máme se státi Kristem.

Chtěli bychom objasniti, jak, pokud a do jakých důsledků se jím staneme. Je to odvážné, leč odvážní nejsme tu my, nýbrž Písmo svaté a Církev, která je podává a vykládá, církevní učitelé, kteří z Písma sv. již tolikrát čerpali, a konečně ten, kdo to jistě nejlépe ví, sám božský Mistr Ježíš Kristus.

Příslušné texty uvedeme v příhodné chvíli. Hlavní z nich jsou všeobecně známy, ale v praktickém životě snad nečerpáme dosti z bohatství jejich životní mízy.

Křesťan a Ježíš jsou jedno. Ježíš bez nás není celý. Není celý, nejsme-li s ním spojeni. Jsouce mu přivtěleni, jsme podstatnou částí jeho celkové jednoty.

Jsouce tedy jedno s Ježíšem, jsme my všichni, kdo jsme spojeni s Kristem, jeden celek. Na své přivtělení ke Kristu můžeme pohlížeti buďto jako na vztah každého křesťana k Ježíši Kristu, nebo jako na vzájemné vztahy všech údů Kristových mezi sebou.

V prvním případě jde o problém individuálního života křesťanského. Poněvadž jsme jedno s Ježíšem Kristem, má životem kaž-

dého z nás býti Ježíš Kristus. Mihi vivere Christus est. Mně žíti jest Kristus².

V druhém případě jde o pravou povahu Církvě čili o obcování svatých. Poněvadž jsme všichni přivtěleni Kristu, jsme všichni jediným tělem, mystickým tělem Kristovým: Unum corpus sumus in Christo³.

Tato kniha nepodává metody duchovního života, jejím cílem je spíše ukázati jeho základ.

V domě Otcově je mnoho příbytků⁴. Někdo si volí za hlavní ctnost chudobu, jiný pokoru, jiný lásku k bližnímu a každá z těch ctností má velmi mnoho odstínů. Někomu je vzpruhou některá pravda věroučná: učení o Eucharistii nebo nejsv. Srdce Ježíšovo, následování Krista, Panny Marie v některém tajemství. Zde vystupuje více směr praktický, tam více spekulativní. Není ani dvou řeholních řádů, které by se nelišily aspoň v jednotlivostech, není ani dvou duší, které by se ubíraly k Bohu cestou naprosto stejnou.

Ale ani při těchto rozdílech v jednotlivostech, které ukazují nedostižné bohatství Církvě Boží, nesmíme zapomínat na společné východisko, někde více, jinde méně patrné, ale všude závazné, totiž na souhrn věroučných pravd, z něhož vyplývají všechny směry duchovního života. Ať je hloubka a

štěrka studnic, z kterých čerpají různé duchovní školy, sebe rozdílnější, přece všechny ty studánky mají jediné zřídlo, jediný pramen vody, tryskající do života věčného⁵.

Sv. Gertruda, Terezie, Marketa Marie jsou družkami Samaritánky u studnice Jakobovy. Všichni učitelé duchovního života po všechna století dobře znali symbolickou studnici živé vody. Je toliko jediná studnice Jakobova na světě.

Sv. Pavel v 3. hlavě 1. listu ke Korinťanům vytýká nově obráceným křesťanům, že se odvolávají jedni na Apolla, druzí na Pavla, prozrazující zhoubné roztržky, místo aby za Apollem a za Pavlem viděli osobnost jediné důležité: Ježíše Krista⁶.

Nechceme se zde nikoho dotýkati. Zdůrazňujeme jen podstatnou zásadu: Jediným základem jest Ježíš Kristus.

Životopisy a studie poslední doby seznamovaly veřejnost s duchovním životem benediktinským, dominikánským, františkánským, svatoignáckým atd. Z té četby, zvláště z příměrů v ní, možno přehojně těžiti.

Přejeme dílům, která hledí vystihnouti ráz každého duchovního směru i tradiční metody, přijaté a zbožně střežené každou duchovní školou nebo řeholní rodinou. Připomínáme toliko, že přes rozdíly více méně

zjevné je veškeren, i nejintenzivnější, duchovní život zdokonaleným životem křesťanským, jenž podstatně záleží v tom, abychom žili se ztrátou co nejmenší a individuálně co nejlépe a co nejplodněji plným životem v Kristu.

KNIHA PRVNÍ

JSME SKUTEČNĚ PŘIVTĚLENI
K JEŽÍŠI KRISTU?

Hlava 1.

VYSVĚTLENÍ

1. JEŽÍŠ, CHTĚJE NÁS SPASIT, ČINÍ NÁS KRISTEM

Luisa, dcera Ludvíka XV., která později vstoupila do Karmelu, aby se tam kála za hřích svého otce, zvolala jednou hněvivě na svou vychovatelku: „Zapomínáte, že jsem dcerou vašeho krále?“

„A vy zapomínáte, že jsem dcerou vašeho Boha?“

Touto nenadálou připomínkou, že i nejpоследnější člověk je původu božského, se rozhněvané dítě okamžitě uklidnilo.

Každá duše v milosti posvěcující je dcerou Boží.

Hlasy, které volaly Janu z Arcu, nemohly ji ničím tak povzbudit jako nebeským vyzváním. „Jdi, *dcero Boží*, jdi!“

Tato slova vyjadřují vznešené povolání nás všech. Jeden velký biskup pravil: „Nedomnívejte se, že Bůh žárlí na svůj božský titul, že jej střeží toliko pro sebe, že si přeje okoušeti svého božství toliko sám.“¹

Bůh, tvoře člověka, touží mu dáti podíl v svém božství. Ale poněvadž šetří svobody svého tvora, nechce mu nadpřirozený život nařizovati. Adam zůstává svým vlastním pá-

nem. Může odmítnouti nebo přijmouti k své větší škodě nebo k svému většímu prospěchu.

Bohu se zalíbilo z pouhé dobroty přebývat v prvním člověku a v každém z jeho potomků. Zalíbilo se mu stvořiti prvního člověka a veškeré jeho potomstvo stokrát, tisíckrát větší, než jest lidská přirozenost; z osobnosti lidské, schopné konů lidských, chtěl učiniti bytost účastnou *božství*. Ale aby člověk věděl, že není *Bohem* sám ze sebe, nýbrž z vůle Boží, žádal Hospodin zjevný úkon poslušnosti k jediné, nekonečné Boží velebnosti. Chtěl člověka učiniti božským, uzná-li, že jediné Hospodin je pravý Bůh.

Někdy nesprávně chápeme a nesprávně si vysvětlujeme zkoušku v ráji, jako by to byl toliko nějaký vrtoch Nejvyššího, snad směšný a dětinský. Ale nevím, co vůbec by bylo nad to spravedlivějšího, co by se více shodovalo s přirozeností Boží a s přirozeností lidskou, s *Bohem*, bytostí nekonečnou, a s člověkem, bytostí svobodnou.

Člověk bohužel neposlechl, nýbrž se vzepřel. Vzpouřila se bytost konečná, která nechtěla uznati svrchovanosti Nekonečného, způsobila všemu lidstvu, jež na ní záviselo, ztrátu nesmírného daru, který Bůh dal Adamovi a Evě v jejich svatební den.

Poněvadž člověk nechtěl uznati, že vše *doštal* od Většího, pozbyl své pravé velikosti; člověk, účastný božského života, zvrhl se v bytost „*bez Boha*“.

Ztráta nadpřirozeného života se zdá člověku maličkostí. Jak málo chápeme měřítko Boží! Bůh na to hledí jinak. Jak si Bůh váží božského života, kterého člověk pozbyl! Cení jej tak, že činí divy, aby jej mohl člověku vrátit. Věčné Slovo, Moudrost Otcova, zná jeho pravou cenu a rozhoduje se, že jej člověku vrátí. Velkolepým konem bylo již *nadpřirozené stvoření*. Druhým velkolepým činem byla *nadpřirozená obnova*, způsobená příchodem vtěleného Slova na svět. Ale jest ještě třetí čin, snad ještě velkolepější, leč bohužel méně známý; jest to *prostředek, který si vyvolilo vtělené Slovo*, aby nám dalo podíl v nadpřirozených bohatstvích, která nám zasloužilo svou obětí.

Tento třetí zázrak lásky má tato kniha ukázati v plném světle.

Kristus Pán mohl docela dobře za nás zaplatiti, aniž se k nám nějak přiblížil. Mohl svému Otci říci: Člověk tě připravil o tvou slávu. Vrátím ti ji svou obětí. Čeho je k tomu zapotřebí? Zde to máš. Nyní mu vrať své dary. Bylo by to asi jako za války v obsazených zemích, kde jeden platil za druhého, který platiti nemohl. Ale před tím i potom si oba zůstali cizí nebo nanejvýš se spolu spřátelili. Prokázané dobrodiní neutvořilo mezi nimi rodného pouta, ani je nečinilo pokrevními příbuznými.

Ale Kristus Pán jednal jinak. Nebylo mu dosti, že podal žádoucí náhradu: Zastupují je,

platím za ně. Nikoli. Řekl svému Otci: Přijímám je za své. Netoliko budou moji, ale *stanou se jaksi i mnou, něčím ze mne.*

Jak vznešené to tajemství! Kristu Pánu nebylo dosti, že se stal jedním z nás, *on každého z nás učinil něčím ze sebe.*

Toho se dotýká sv. Pavel, když mluví o *Tajemství*. A toto tajemství o Kristu, nevystihlé to bohatství Kristovo, které za jiných věků nebylo oznámeno synům lidským, tak jako nyní v duchu zjeveno sv. apoštolům a jeho prorokům, které on Pavel poznal zjevením božským, ale kterého nepoznal žádný z knížat tohoto světa a jehož hloubky nepronikly ani Knížactva ani Moci nebeské, toto tajemství chce ukázat všem².

Kristus Pán za své veřejné činnosti o tom divu mlčel. Ostatně by mu apoštolové ani nebyli rozuměli, když tak málo chápali božské věci. Ale Pán se chystá odejít. Zbývá mu již jen několik hodin pobytu s nimi. Přišla tedy hodina, aby jim zjevil jádro svého evangelia.

Jak obyčejně používá i zde příměru. Na cestách Judskem, Samařskem a Galilejí vídali apoštolové nejednou nádherné východní révoví, které své bohaté ratolesti rozkládalo po suchých kamenitých zdech, třpytících se v sluneční záři.

Já jsem pravý vinný kmen a Otec můj je vinař. Každou ratolest ve mně, která nese ovoce, odejme, a každou, která nese ovoce,

*očistí, aby nesla více ovoce . Jako rato-
lest nemůže nésti ovoce sama od sebe, ne-
zůstane-li ve kmeni, tak ani vy, nezůstane-
te-li ve mně.*

A Kristus Pán znovu naléhá, aby se nikdo nemýlil a dobře si to pamatoval: „*Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti ; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mno-
ho, neboť beze mne nemůžete činiti nic. Jest-
liže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude
ven jako ratolest ; i uschne a seberou ji a
vrhnou na oheň a bude hořeti . . . V tom jest
oslava Otce mého, že přinášíte mnoho u-
žitku.*“³

Sv. Pavel tento příměr jen poněkud změnil: „*Byli jsme vštípeni v Krista.*“⁴ Kristus jest oliva, v níž musí býti vštípen každý, kdo chce těžiti z hojné mízy jejího kořene a tak se státi účastníkem kořene i tučnosti olivy⁵.

Ostatně apoštol nepřichází do rozpaků. V každém listě má nové přirovnání. Zvláště pozoruhodný jest jeho příměr o lidském těle : „*Jako totiž tělo jest jedno, a přece mnoho údů má, všechny pak údy těla, ač jich mnoho jest, (jen) jedním tělem jsou, tak i Kristus . .
Tělo se neskládá jen z jednoho údu, nýbrž
z mnohých údů . . . Vy však jste tělem Kris-
tovým a údy (jeho) podle údělu.*“⁶ A ještě píše Korinťanům : „*Nevíte, že Vaše těla jsou
údy Kristovy? . Kdo však se přidržuje
Pána, jest s ním jedním duchem.*“⁷

V celém svém listě k Efeským nemá apoš-

tol jiné vůdčí myšlenky, ani vůbec jiné myšlenky. Jeho posláním bylo učit, že Bůh dal Krista své Církvi jako hlavu, že Církev jest jeho tělem a jeho doplněním a že všichni, jak židé, tak pohané, jsou v Kristu spojeni v jediné tělo.

A sv. Pavel vkládá do svého textu novou metaforu: *„Nejste již cizinci a přistěhovalci, nýbrž jste spoluobčané věřících a domácí Boží, jsouce vzděláni na základě apoštolů a proroků, an (nejhlubším) kamenem úhelným je sám Kristus Ježíš. V něm veškerá stavba se spojuje a roste v chrám svatý v Pánu . . .“*⁸

Ze všech těchto svědectví a z četných narážek v epištolách sv. Pavla a sv. Jana vysvítá jasně tato myšlenka: Kristu nebylo dosti, aby nás spasil tím, že za nás zaplatil. Nezaštel nás toliko ochranným pláštěm, který naznačuje v podobenství o kvočně, chránící kuřátka svými křídly. Učinil mnohem více. *Přivtělil nás k sobě, narouboval na sebe*⁹. Z nás, ubohých pohozených kaménků, učinil kvádry k velké stavbě, *stavbě ústrojně a živé*, jejímž nejhlubším kamenem úhelným jest on sám¹⁰. Přidružil nás k sobě, spojil nás s sebou těsně a životně.

Učinil to tak dokonale, že od té doby, kdykoli Bůh Otec pohlédne na některého z vykoupenců, vidí v něm *něco z Ježíše*, a pohlédne-li na Ježíše, vidí nejen vinný kmen, ale i všecky jeho ratolesti. I poslední z drob-

ných lístků, který se chvěje na konci daleké větve, je částí živé vinné révy, a dokud se neodloučí od kmene a nepadne na zem do prachu, proudí míza až do něho.

Nejnepatrnější kamének budovy má podíl v nádheře velkolepé stavby, dokud jej vítr nevylomí a dešť nesmete. I nepatrný článek malíčku, dokud neodumře, má podíl v životě celého tělesného ústrojí.

Tak před námi vystupuje obraz celého Ježíše Krista, Krista úplného, Krista celého; a jak praví sv. Augustin, je to Kristus jediný a zároveň mnohonásobný, Kristus, Syn Marie Panny a miláček Otcův, a spolu s ním my všichni, které učinil *druhými Kristy*, abychom mohli míti podíl v jeho božském životě.

Začínáme tušiti to *skryté tajemství*, ten velkolepý plán, podle něhož Bůh, chtěje nás všechny spasiti, ztotožňuje nás se svým milovaným Synem ?

2. POJEM KRISTA ÚPLNÉHO

Pokorně a soustředěně hledme proniknouti dále. Hlavní myšlenkou je tedy Ježíš Kristus celý, to jest *On a my*; ovšem jen tehdy jsme jedno s ním, učiní-li Ježíš Kristus *naš* život *svým* životem a *svůj* život *naším* životem. Smíme si však na to činiti právo ? Nejen smíme, ale i máme.

Předně tedy *my žijeme v něm*. Svědčí o tom výmluvně alegorie sv. Pavla: *S Kristem*

jsme zemřeli, commortui¹¹; s ním jsme pohřbeni, consepulti¹²; s ním jsme vzkříšeni, conresuscitati¹³; s ním žijeme, convivemus¹⁴; s ním v nebi kralujeme¹⁵; s ním sedíme na pravici Boží¹⁶; s ním, jak dokládá sv. Matouš, budeme soudit dvanáctero pokolení izraelských¹⁷.

A sv. Augustin, vykládaje žalm 74, praví: „*Cum accepero tempus ego justitias iudicabo - Na konci časů souditi budu spravedlnosti.*“ Chce ukázati, že zde slovem ego musíme rozuměti celého Krista, to je *Hlavu i údy*.

Ježíš však žije také v každém z nás. Žije v maličkém¹⁸, žije ve vězni¹⁹, žije v chudákovi²⁰, v nás trpí pronásledování; naším utrpením doplňuje, čeho se nedostává jeho utrpení²¹. V nás bojuje, v nás i vítězí²².

Sv. Jan Zlatoústý, chtěje věřícím vysvětliti slova apoštolova, neváhá tvrditi: „*Čím jsme se stali my, bývalí židé, pohané a otroci? Snad anděly? Daleko víc: druhými Kristy, druhými Ježíši!*“

Tak máme dvojí skutečnost navzájem se doplňující: Co učinil Ježíš, neučinil sám; působili jsme s ním a v něm. Co činí křesťan, nečiní sám; Kristus působí s ním a v něm. Kristus a křesťané jsou na sobě závislí; jeden bez druhého nepůsobí. Kde jednal nebo trpěl Kristus, tam slavnou anticipací mu byl přidružen každý křesťan; kde jednají nebo trpí křesťané, tam jest i Kristus a jedná nebo trpí s nimi.

Odtud některé výrazy na první pohled překvapující, ale myslícímu duchu jasné. My křesťané jsme zemřeli na Kalvarii, v den velikonoční jsme vstali z mrtvých, při nanebevstoupení jsme vstoupili na nebe, ovšem jen anticipací, ale přec jen velmi skutečně, v osobě toho, s kterým jsme tak těsně spojeni. Sv. Pavel praví: „*Bůh spolu oživil nás v Kristu a spolu (s ním) vzkřísil a posadil nás na nebesích v Kristu Ježíši.*“²³ Když Kristus vstoupil na nebesa, byli jsme netoliko utvrzeni v svém právu na nebe, ale vstoupili jsme tam s ním²⁴.

Taková byla tehdy *naše úloha v Ježíši*. Pohledme, jaký úkol má *nyní Pán Ježíš v nás*.

Jsme-li v stavu milosti a stihne nás nějaké *utrpení*, tak trpí v nás Ježíš Kristus. Sv. Svatí mučedníci o tom nepochybovali. Sv. Felicita v svém vězení kartaginském prohlásila, že v hodině její popravy bude Kristus trpět v ní a za ní, protože ona trpí pro něho. Nejinak se vyjadřují církevní obce viennská a lyonská, když vypravují o mučednické smrti jáhna Sancta. Celé jeho tělo byla jediná rána, ale Kristus, který trpěl v něm, ukázal, že, kdo miluje Boha, ničeho se nehrozí.

Podobně jako mučedníci mluví i církevní Otcové. Tak sv. Augustin: „Církev trpěla v Kristu, když on trpěl za ni; ale i Kristus trpěl v Církvi, kdykoli trpěla pro něho.“

Co pravíme o utrpení, lze říci o všem ji-

ném. Cokoli činí křesťan v stavu milosti, smíme pojmáti jako čin Kristův.

Když se *modlíme*, modlí se Kristus s námi a v nás. Sv. Augustin praví: „Mluví-li se o modlitbě Ježíše Krista, myslíme buď na modlitbu, kterou Pán Ježíš vykonal osobně, anebo na modlitbu naši, modlitbu nás křesťanů. Ale obé jest jednou a touž modlitbou, neboť *Hlava a tělo Kristovo jsou jedno*, takže jich nelze od sebe oddělovati.“

Když se křesťan *pokořuje*, slučuje se jeho pokora s pokorou Ježíšovou, která se zvláště jeví ve velkých tajemstvích jeho ponížení: při vtělení, při umývání nohou, v Eucharistii. Ale je to jedna a táž pokora: pokora Krista *úplného*, který námi a v nás vzdává Otcí hold všehomíra.

Snaží-li se křesťan o ducha *chudoby*, spojuje se jeho chudoba s chudobou Ježíšovou v jesličkách a s nedostatkem, který mu bylo trpěti v Nazaretě, v Egyptě a v námahách veřejného života, kdy neměl, kam by hlavu sklonil²⁵. Vše to jest jediná chudoba, chudoba Krista *úplného*, jenž před Otcem projevuje pohrdání nicotnými statky tohoto světa.

Udržuje-li se křesťan *soustředěným*, spojuje se tím se samotou božského Mistra na poušti a s jeho opuštěností na kříži. Tato soustředěnost dvou jest jedna a táž, soustředěnost Krista *úplného*, od něhož se učíme oceňovati mlčení a adoraci.

Je-li křesťan *apoštolsky činný*, proudí jeho

horlivost jako potůček do mohutného proudu obětovnosti Ježíšovy. Náš pot a snad i naše krev se mísí s krví Ježíše Krista v jediný veletok práce Krista *úplného* a zalije všechnu lhostejnost, zaplaví ostrůvky netečnosti a do oceánu strhuje zbabělost a změkčilost, aby od nich očistil svět.

Tak bychom vlastně měli projít všechny ctnosti. Ale toto stačí. Vidíme, oč jde.

Jen jediná bytost na světě je s to, aby Boha oslavovala tak, jak má být oslavován. Jediné ta bytost se modlí, pokořuje, soustřeďuje, horlí vpravdě pro čest Boží dokonale. Je to *Ježíš Kristus*. Ale rozumíme tím *celého Ježíše Krista*, tedy Hlavu i s údy; nejen jednoho Syna člověka, nýbrž - ovšem musíme náležitě rozlišovati - všechny syny lidské, kteří jsou v stavu milosti; nejen všechny lidské bytosti (v milosti Boží), nýbrž i Vykupitele lidstva.

V Ježíši jsme byli a jsme. *V nás* Ježíš jest a vyvrcholuje. Vzájemné vyměňování a vrcholení.

Toto spojení Krista s námi křesťany je tak těsné, že slovo Kristus znamená někdy samého Krista, jindy Krista a křesťany. A bez obavy můžeme obojímu výrazu podkládati též jednotný význam.

Ovšem jako jednotlivá fyzická osoba nepotřebuje Kristus Pán doplnění. Ale můžeme jej studovati také jako hlavu vykoupeného

lidstva; a v tomto úkolu k němu náležíme jako jeho doplněk.

Kristus Pán má takřka dvojí vzhled: je hotov, a není ještě hotov; je již nad časem, ale jest ještě i v čase; má již *vše*, a musí ještě býti *doplněn*.

Sestoupiv na zem k nám, má se vrátiti k Otci. Odchází. Navždy? Ano; a přece zůstává. *Odchází* při svém nanebevstoupení; zůstává v Eucharistii. Nanebevstoupení a Eucharistie si neodporují.

Ježíš Kristus umírá na Kalvarii a jeho obět jest dokonána. Řekl to sám: *Dokonal jsem dílo, které jsi mi dal, abych je učinil*²⁶. A přece v předvečer svého odchodu dává svým apoštolům moc, aby pokračovali v oběti kalvarské. *Dokonáno jest*²⁷ - obět na Golgotě. *To činite na mou památku*²⁸ - obět mše svaté. Golgota je *dokonána*. Ale kříži by něco *chybělo* beze mše svaté.

Kristus dokonal své utrpení, přetrpěl je až do konce. Není mu třeba trpěti více. A přece musíme utrpení Kristovo *doplňovati* svým vlastním utrpením.

Tak musíme ve škole Mistrově míti na zřeteli to dvojí hledisko. Jednou se nám jeví jako jediný, jako *jednorozený* Syn Boží, jako jediný, na kterém Bůh Otec má zalíbení, jako jediný od Otce zplozený²⁹; jindy se nechává nazývati *prvorozeným*, prvním z mnoha bratří,

tedy již ne jediným. Má právo na obojí název. Jest jednorozený i prvorozený. Na některých místech mluví Písmo svaté o Kristu historickém, o Kristu, jenž žil na zemi, o Synu Marie Panny, o chudobném, ukřižovaném Kristu. Jinde mluví o Kristu, jenž žije v našich duších, o Kristu, jenž vstoupil na nebesa, a přece svým duchem žije dále v každém křesťanu v stavu milosti; o Kristu, jenž může ještě vzrůstatí podle úradků Božích a podle horlivosti jednotlivých duší.

Nesmíme přehlížeti Krista, *žijícího v duších*. Tato kniha má přispěti k tomu, aby byl chápán lépe a hlouběji.

Hlava II.

JEŽÍŠ NÁM DÁVÁ ÚČAST V BOŽSKÉM ŽIVOTĚ SKRZE DUCHA SVATÉHO

1. ÚVAHA POVŠECHNÁ

Když se Ježíš Kristus měl vtělit, tázala se nejsvětější Panna anděla: „Kterak se to stane?“ Archanděl Gabriel odpověděl: „*Duch Svatý sestoupí v tebe.*“³⁰ Má-li se Kristus narodit v nás, ne ovšem tělesně, nýbrž duchovně, milostí Boží, je na touž otázku táž odpověď. Původcem toho divu je Duch Svatý.

P. Lebreton napsal: „Bůh je celý v člověku,“ který je Kristu přivtělen, „ale Bůh a člověk jsou dvě krajnosti, nekonečně od sebe vzdálené. Mohou tedy být spojeni jen proto, že *Kristus skrze Ducha Svatého* člověka zcela proměnil, pronikl jej svým životem a přitáhl až k Otci.“³¹

Milostí posvěcující se dostáváme do mohutného proudu, plynoucího od Otce k Slovu, od Slova k Otci, od Otce a Slova k Duchu Svatému. Děje se to takto:

Láska vycházející z Otce proudí k Synu a od obou k Duchu Svatému. Duch Svatý ji vlévá našim duším³². Tato láska, vylitá v naše srdce, přivtěluje nás k Ježíši Kristu³³, činíc z nás údy Kristovy³⁴, dává nám účast v bytosti Kristově. Ježíš pak přivádí nás jakožto své bratry

k Otci, a tak láska, která vychází z Boha, vrací se v nás skrze něho k Bohu³⁵.

Vizme ten oběh, ač, možno-li užití výrazu tak hmotného, abychom vystihli kon čistě duchovní: od Otce k Synu, od Otce a Syna k Duchu Svatému, od Ducha Svatého skrze Ježíše Krista do našich duší. To je sestup. A vzestup? Z našich duší skrze Ducha Svatého ke Kristu a Kristem k Otci.

Prostředníkem mezi Otcem a námi je Kristus, *most* (srovnej s názvem Pontifex) mezi konečným a Nekonečným, jak jej nazvala sv. Kateřina Sienská. *Mostem* mezi námi a Kristem jest jeho duch, jemuž obyčejně říkáme Duch Svatý.

Snažme se do tohoto zázraku poněkud vniknouti. Ocítáme se v srdci světa neviditelného, v plném tajemství Božím, v plném tajemství duší. Všechno poznati se nám ovšem nepodaří.

Když sv. Pavel popisuje úlohu Krista jako prostředníka, nepraví: Život byl nám dán *skrze* Ježíše Krista, nýbrž: Život byl nám dán *v* Ježíši Kristu³⁶. „*Skrze*“ by znamenalo toliko pozemský život Kristův s jeho dílem vykupitelským, „*v*“ ukazuje však, že tu jde o Krista jakožto oslavenou hlavu Církve, v níž bydlí Duch Svatý, o Krista, jenž nám ustavičně dává ze své plnosti.

Ve světle této poznámky lépe chápeme

dvojí prostřednictví Kristovo, jímž nám zjednává účast v svém božském životě.

Před devatenácti sty lety byl nám pro zásluhy jeho vtělení a smrti seslán Duch Svatý po prvé. Nyní však nám Kristus v každém okamžiku vyprošuje a zjednává božský vliv, nezbytný k tomu, abychom vytrvali a vzrůstali v milosti Boží. Prostřednictví prvotní bylo jednou provždy, prostřednictví ustavičné působí po každé, kdykoli jest ho třeba.

Za toto sesílání Ducha Svatého, právě tak časté, jak často ho potřebujeme, jsme povinni vděčností Kristu Pánu jako Bohu i jako člověku.

Ježíš jako *Bůh*, jako věčné Slovo, posílá spolu s Otcem skutečně, fysicky Ducha Svatého do duší spravedlivých. Je to jedno z božských *poslání*. Jako *člověk* nám toto božské dobrodiní *zasloužil* a nyní svou přímluvou nám je ustavičně *zjednává*.

On má ustavičně Ducha Svatého, jednak *přirozeným právem* hypostatického spojení, jednak právem dobytelským jako hlava vykoupeného lidstva, jako oficiální držitel náplně milosti.

Na to se vztahují slova sv. Cyrila Alexandrijského: „Ne pro sebe jednorozený Syn přijímá Ducha Svatého, ale pro nás.“ Sv. Pavel nazývá Ducha Svatého obyčejně Duchem Kristovým. U něho *žítí v Kristu* a *žítí v Duchu* jsou výrazy téměř souznačné. Proto křest s jeho dvojitým účinkem, přivtělením ke Kristu

a přijetím Ducha Svatého, nazývá buď křtem v Kristu nebo křtem v Duchu. Výrazy *v Kristu* a *v Duchu* lze zaměňovati, ač nejsou naprosto totožné. Sv. Jan praví: „Z toho poznáváme, že v něm zůstáváme a on v nás: že nám dal z Ducha svého.“³⁷

Velký západní učitel nauky o mystickém těle Kristově sv. Augustin prohlašuje souhlasně s velkým učitelem východním sv. Cyrilem Alexandrijským: „Věřící se stávají tělem Kristovým, když začínají žít Duchem Kristovým. Duchem Kristovým žije jediné tělo Kristovo.“

Sv. Eudes praví: „Ve chvíli, kdy začínáme žít Duchem Kristovým, stáváme se částkou Ježíše Krista.“ Když a čím více jsme proniknuti Duchem Kristovým, tehdy a tím více se přivtělujeme ke Kristu. A čím více se připoutáváme k tělu Kristovu, tím více se připoutáváme k Duchu Kristovu, k Duchu Svatému.

2. KÉŽ BYCHOM ZNALI DAR BOŽÍ!

Kéž bychom znali dar Boží!³⁸ Kéž bychom věděli, že přivtělení ke Kristu znamená mítí Ducha Kristova, Ducha světla a lásky, Ducha s nevystihlými vlastnostmi podle hymnů *Veni Creator* a *Veni Sancte Spiritus*, Ducha, který může a nekonečně touží stvořit v nás srdce nové.

Sv. Terezie se jako dítě ráda modlívala před obrazem Krista se Samaritánkou u stud-

nice Jakobovy. Jistě již tehdy čerpala světice porozumění a lásku k tomu vnitřnímu tajemství, k tomu životu v Duchu, o kterém později mluvívala tak vroucně a výmluvně.

Světice pak kráčela cestou, kterou nám naznačuje i Církev ve své liturgii, když se modlí k Duchu Svatému: *Sic nos tu visitas, sicut te colimus. Duše Svatý, čím více tě ctíme, tím více nás navštěvuješ.*

První povinností údů Kristových k Duchu Svatému je pozorná uctivost k tomu, jenž ustavičně jest nám přítomen³⁹, který každé chvíle, jen chceme-li, nám dovoluje důvěrný styk s Kristem⁴⁰, právě *obcování v nebesích*⁴¹. P. Gratry si stěžuje: „Žiji bohužel jen na povrchu své duše. Nenořím se do hlubin, kde ty, Duše Svatý, meškáš v tajemném svato-stánku. A přece, můj Bože, ukázals mi tu propast, kde přebýváš v nejhlubších hlubinách.“⁴²

Jak hluboce křesťanským by byl náš život, kdybychom žili v duchu víry! Kdybychom se v ruchu denních prací často uchylovali „do hlubin svého srdce k své jednotě, k svému božskému obrazu“!⁴³ Náš život, třeba dobrý, vydává jen skrovné ovoce, poněvadž se příliš rozptylujeme. Horečně se vrháme z práce do práce a sotva minutku vyhrázujeme mlčení a světlu, které by nám ukázalo Ducha Obživovatele, jenž v nás prodlévá, ale je zapomínán a marně čeká na pohled, na povzdech vroucí lásky.

Někdo snad namítne: To je jen pro duše, povolané k zvláštní důvěrnosti s Bohem. — A nejsi i ty povolán k takové zvláštní důvěrnosti? Víš, kam by tě Bůh přivedl, kdybys byl pozornější a velkodušnější? Ale budiž, jsi údem Ježíše Krista jako jiní, jsi křesťanem jako jiní, jsi z těch, které nazýváme prostými věřícími, jsi jedním z přemnohých. Ale z toho, že čteš tuto knihu, soudím, že jistě chceš býti křesťanem horlivým, a proto i na tebe se vztahuje výzva, abys žil v duchu víry.

Jaký zdroj živé energie by se nám otevřel, kdybychom často vzpomínali na Ducha Svatého, že je nám ustavičně přítomen a nás přivtěluje k Ježíši Kristu! Kdyby se po každé práci náš vnitřní kompas samočinně vracel do rovnováhy, ne do mrtvého bodu, nýbrž do centra života, z něhož se vychylujeme vědomě a s jistotou, že se zase vrátíme co nejdříve, jsouce puzeni nadpřirozeným instinktem!

Kdykoli nás povinnost Marty volá k práci, pracujme radostně, bez lítosti a úvah, statečně, vždy a jedině pro Boha a co možná nejvíce v Bohu a s Bohem. Ale jakmile láska k bližnímu nebo stavovská povinnost dovolí, vraťme se rychle do hlubiny své duše a tam pokorně, uctivě a s láskou prodlévejme s Marií. Snažme se tam naléztí Boha, nebo vlastně — vždyť jsme ho neopustili — snažme se k němu přiblížití ještě více a ještě víc těžití z jeho přítomnosti.

Životu v duchu víry si nenavykneme bez námahy a hravě. Ale duše pozorná a velkomyšlná není při té práci sama. Sám Duch Svatý ji připravuje a jí pomáhá žít v Duchu. Jediné on dovede srdce připravit na svůj příchod, jen on si v něm dovede připravit důstojný příbytek.

Toliko Duch života může naučiti životu *v Duchu*, pravému životu *v Kristu*.

Když se mladý Tobiáš chystal na cestu, zjevil se mu jinoch, který znal cestu do krajiny médské. Jaké štěstí! Nepůjde sám, bude mít společníka. Když bylo všechno připraveno, rozloučil se s otcem a s matkou a vydal se na cestu s andělem. — My se také musíme rozloučit s mnoha věcmi, chceme-li se vydati na takovou cestu. A jsme-li velkodušní, půjde anděl i s námi, anděl vzácnější než Rafael, nejlepší anděl (posel), nejlepší vyslanec, sám Duch Svatý.

„Znáš cestu do Medie?“ „Znám, po všech cestách té krajiny často jsem chodil.“⁴⁴ Ach, že Duch Svatý musil tak často chodit sám po těch cestách, které vedou k pravému životu!

Nespouštějme se toho průvodce. Máme-li v boji dobrého spojence, zvítězíme skoro jistě. Je-li tím spojencem Duch velikého Vítěze, je vítězství nejen téměř, ale naprosto jisté.

KNIHA DRUHÁ

PŮVOD NAŠEHO PŘIVTĚLENÍ
K JEŽÍŠI KRISTU

Hlava I.

VZHLEDEM K BOHU OTCI, KTERÝ JE CHTĚL

Všichni, kteří jste byli v Kristu pokřtěni, Krista jste oblékli¹. Naše přivtělení ke Kristu se děje svátostí, která nás činí křesťany, svátostí křtu.

*Vzhledem k člověku se to přivtělení děje v okamžiku, kdy kněz leje vodu na hlavu křtěncovu a praví: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ Ale za příkladem sv. Pavla můžeme také uvažovati, kdy jsme byli k Ježíši Kristu přivtělení *vzhledem k Bohu Otci* a kdy *vzhledem k Ježíši Kristu*.*

1. BŮH OTEC NÁS PŘIVTĚLIL KE KRISTU POVOLÁNÍM K ŽIVOTU MILOSTI

Sv. Pavel praví v listě k Efeským: „Veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, který nás požehnal v Kristu všelikým požehnaním duchovním v nebesích. Vždyť si nás v něm vyvolil před ustanovením světa, abychom byli před ním svatí a neposkvrnění. V lásce nás předurčil k přijetí za syny své skrze Ježíše Krista podle zálibení vůle své, ke chvále slavné milosti své, kterou nás o-milostnil v milém Synu svém.“²

Jak vystihnouti tuto myšlenku, tak plnou,

hutnou a tak překypující láskou k Bohu, k jeho nevystíhlému milosrdenství, a k Ježíši Kristu, nedostižnému Prostředníku života Otce? Jak správně tlumočiti slova sv. apoštola, když vypočítává hned všechna požehnání, jichž se nám od Boha dostává v Ježíši Kristu a Ježíšem Kristem, a když se proto povznáší až ke zdroji těchto požehnání, až k našemu věčnému vyvolení v hlubinách božství, a za chvíli pak nám ukazuje provedení úradku Božího v čase!

Nejvznešenější kon *v čase* pro nás je naše posvěcení Ježíšem Kristem. Nejtajemnější kon *ve věčnosti* pro nás je naše vyvolení k svatosti Bohem Otcem. To jest obsaženo v té větě sv. apoštola. Spojením těchto dvou tajemství nám ukazuje sv. Pavel, jak nedostižně veliká je milost, která skrze zásluhy Ježíše Krista nás posvěcuje na syny Boží a na bratry Kristovy³.

Co jsme, že Bůh takto na nás od věčnosti myslil, nás miloval, vyvolil a určil k slávě synovství Božího a potom v určitém okamžiku nás povolal, abychom jej milovali, oslavovali a jemu sloužili?

Je to zvláštní, jak málo jsme si vědomi, co neobyčejného je ve světě víry. Ani nás vůbec nepřekvapuje, že Bůh nás *miluje* a že nás *miluje tak velice*. Od věčnosti na nás myslil a mínil nás vzbuditi z nicoty. Od této první myšlenky, tedy od věčnosti, miluje nás tak

nesmírně, že nás povolává k důvěrnosti tak veliké, naprosté, až závratné. *Má se nám dostat podílu v tom, co je výhradně Boží, co činí Boha Bohem.*

Bůh nás miloval, ještě než jsme byli. A miloval nás tak velice a nezištně, že, i když se člověk zpronevěřil, přece ho Bůh nepřestal milovati, a jeho láska původní se změnila v lásku *milosrdnou*. Otec nechtěl zavrhnouti ty, které si vyvolil za děti. Proto žádal na Synu, aby na sebe vzal tělo lidské, jako by nemohl snést propasti mezi sebou a lidmi. Bůh nečiní nic napolo. Posílá své Slovo, aby se vtělilo, aby vzalo na sebe hřích těch, kteří jej nemohli odčinit, aby za ně trpělo na kříži, a tak skrze tu přebohatou náhradu aby si zjednal znovu právo nás milovati a dáti nám podíl v svém božském životě.

Cožpak nás Bůh miloval více než vlastního Syna? V jistém smyslu ano. Salvien praví: „*Více miloval Bůh nás nežli Syna*⁴. Zřejmě to projevuje. Více miluje nás, své syny, než svého Syna, více děti přijaté, než svého jednorozeného, více děti hříšné než Syna, který jest Bůh jako on sám.“

Bossuet rozvíjí tuto myšlenku ještě více: „Bůh má Syna rovného sobě, jehož od věčnosti miluje veškerou láskou a který jeho otcovské srdce plně uspokojuje. A přece - jaká blahovůle, jaké milosrdenství! - tento Otec přijímá ještě jiné syny. Svou láskou k lidem, nesmírnou a přebohatou, dává svému Prvo-

rozenci bratry, dává svému Jedináčku druhý, dává milovanému Synu svého srdce spoludědice.

A ještě více. - Vlastního Syna vydává na smrt, aby dal život synům přijatým. Táž láska Otcova, jež vydává, opouští a obětuje Syna, přijímá, obživuje a obrozuje nás. Jenom tato vynalézavá a důmyslná láska mohla mu vnuknouti záměr, aby Syna obětoval a nás adoptoval, abychom smrtí jediného dědice mohli se ujmouti dědictví. Kolik stály věčného Otce jeho děti přijaté!“

2. OTEC Z MILOSRDENSTVÍ OBĚTUJE JEDNOROZENÉHO SYNA ZA SPÁSU DÍTEK PŘIJATÝCH

Bůh tím, že obětoval vlastního Syna, aby zachránil nás ubožáky, zvolil vpravdě neobyčejný prostředek. Sám řekl: „*Všechno, co má tělo, jest jako tráva*“⁵; jest méně než nic. A pro blaho a spásu té nicoty obětuje Bůh své všechno, obětuje toho, který jest mu roven, svoluje k činu pravdě nepodobnému, a přece naprosto skutečnému. Slovo se spojilo s tou nicotou — *a Slovo tělem učiněno jest*⁶.

Na tom nebylo dosti. Pro blaho a útěchu nás hříšníků svoluje Bůh, aby život Kristův byl samá práce a samé strádání, svoluje k 33 letům bídy mezi dvěma propastmi: jesličkami a křížem.

Zdá se nám, že to Bůh dopustiti nemohl, že není přirovnání mezi naší nepatrnou daní

vnější slávy, která na přirozenosti Boží nic nemění, a nevýslovným utrpením jeho Syna. Bůh mohl žádati od Ježíše Krista minimum výkupné ceny, a žádá maximum, až k mučednické smrti na Kalvarii. Neodporuje to dobrotě a moudrosti Boží?

Jistě ne. Musíme si učiniti jasný pojem o *hříchu*. Jediný hřích již sám o sobě je dostatečnou pohnutkou k záhubě všeho tvorstva, a ani takový trest by se ještě nevyrovnal vině.

Člověk se hříchem vymyká spravedlnosti odměňující a dobročinné, a dostává se pod právo spravedlnosti trestající. To nijak neodporuje dobrotě Boží. Kdyby Bůh jednal jinak, jednal by proti své moudrosti, ano proti své vlastní podstatě. Bůh jest Bůh, i nemůže, nechce-li jednati proti sobě samému, býti k urážkám lhostejný a přijímati je právě tak jako projevy úcty.

Naše úcta sice nedodává jeho vnitřní bytosti, co by snad neměla, ani naše hříchy ji nepřipravují o nic, co by potřebovala. Bůh je nezměnitelný. V jeho plánu se nemění nic. Ale u nás se hříchem porušuje pořádek a musí býti obnoven. Toho žádá moudrost a spravedlnost Boží. Jinak by hříšník mohl říci: *Urážím tě beztrestně. Tvá dobrota nedopustí, abych byl potrestán.*

Bůh ovšem dopustil obět Kristovu a nikdo nedovede vysvětliti to tajemství jeho lásky k nám. Ale nezapomeňme, že obět Kristova nebyla vynucena. *Obětoval se, protože sám*

*chtěl*⁷, z lásky k nám přijal vůli Otcovu, vůli spravedlnosti a lásky. *Dobrovolná* jest obět toho, který vzal na sebe smírné dostiučinění. *Dobrovolná* jest obět Slova, jež vidouc nedostatečnost obětí starozákonních, prohlásilo: „*Ecce, venio!*“⁸ *Dobrovolná* jest i obět *člověčenství* Kristova, které celou vůlí a láskou přijímá vykupitelskou vůli *věčného Slova*.

3. VTĚLENÍ A VYKOUPENÍ

Ale k našemu vykoupení stačil již nepatrný úkon Ježíše Krista, jak učí sv. Tomáš Akvinský a všichni ostatní církevní učitelé. To nám praví i prostý zdravý úsudek. Nač tedy tolik krve, tolik muk? Když se již odhodlal přijíti na svět, proč ještě si vyvolil kříž? Vtělení ještě připouštíme, ale vykoupení za takovou cenu?

Nejlepší odpovědí by snad bylo: Pán Bůh již to tak chtěl. Ale něco nás při tom neuspokojuje. I kdybychom chápali, že se *vtělil*, nemůžeme pochopiti, že, jak praví Isajáš, *stal se červem a ne člověkem, že se stal mužem bolesti*.⁹

Vrchol jeho oběti budí úžas. Nemáme však žasnouti spíše nad jejím počátkem, nad jeho prvním ponížením? Vzkročil-li již jednou na tu cestu, nesmí nás překvapovati trochu více nebo trochu méně. Nejnepatrnější ponížení jest Boha právě tak nedůstojné jako největší. Leká nás a mate ne tak spojení slov *člověk a Ukřižovaný*, ale *Slovo a tělo, Bůh a člověk*.

Jesle jsou ve skutečnosti hroznější než kříž. Od nemluvněte k trpícímu člověku není daleko: jen jediný krok. Zda nevíme, že člověk a trpitel jest jedno a totéž? Ale jaká propast je mezi Bohem a člověkem, mezi Slovem a tělem!

Vykoupení léká méně než vtělení. Miluje-li člověk opravdově, jde, i když ne tak daleko, přece jen tímž směrem. Ochotně trpí za ty, které miluje. I když se v úžase klaníme při myšlence, že tu trpí Bůh, víme přece, že jest i člověkem, a pak chápeme.

*Ale vtělení mohl vymyslet jedině Bůh. Tu není analogie, tu ztrácíme půdu pod nohama, nemáme, čeho bychom se zachytili. Máme jen několik vysvětlivek, které se s chvěním a bázni zastavují před úchvatným *Slovo tělem učiněno jest*.*

Ač se tajemství jeslí zdá větší, přec i kříž zůstává nezbádanou propastí. Proč Bůh, ač se mohl spokojit nepatrným činem vtěleného Slova, chtěl nebo dopustil to krajní utrpení? Jistě proto, aby ukázal *cenu života nadpřirozeného*, aby nás v obtížích povzbudil, aby ukázal, jak nás miluje. Kdyby nám na životních cestách nezářil příklad ukřižovaného Krista a jeho Matky, kolik duší by se ztroskotalo v zoufalství!

Pán Bůh není jako my. Co dává, dává hojně a vrchovatě. Vše, co činí, činí víc než velmi dobře. Stvořil-li člověka dokonalého přirozeně, přidal mu k tomu život nadpřirozený.

Kolik jen hvězd a brouček stvořil! My na jeho místě bychom velmi omezili počet těch nesčetných drobných tvoreček a úzkostlivě odpočítali ohromná nebeská tělesa. Nač takové plýtvání? I apoštolové se hněvali, když Magdalena rozlila drahocennou mast. Projevili tím, jak ubohé pokolení jsme. Nelíbí se nám, když někdo dělá víc, než je nutně třeba.

Ale Pán Bůh i při vykoupení zůstal svůj. *Miloval nás láskou převelikou.* Jak však mohl mítí zalíbení v tom, že jeho Syn je tupen, bičován, ukřižován? Stalo se. A to musí naší víře stačit. Vzpírá-li se tomu cit, odpovězme: *Velké utrpení — velká sláva.* Utrpením člověk roste. Proč by utrpením nerostl i Bohočlověk? Jeho potupa jest jen zdánlivá. Nikde nevystoupila mravní krása vznešeněji. V tom našel Otec svou slávu.

Člověk bude vždy toužiti, aby tuto obět napodobil. A vznášeli se od země chvála Boží, zda nevytryskla především z oběti přijaté a hledané z lásky ke Kristu a k jeho kříži? *Oč by bylo méně slávy Boží, kdyby nebylo kříže, probouzejícího lásku k oběti!* Dějiny slávy Boží na zemi jsou ve velkých duších dějinami pošetilosti kříže¹⁶.

Hlava II.

VZHLEDEM K BOHU SYNU, KTERÝ JE ZASLOUŽIL

Sv. Pavel v I. hlavě listu k Efeským, kde připomíná, že Otec od věčnosti nás povolal k přivtělení k Ježíši Kristu, jmenuje i okamžik, kdy Syn, vtělené Slovo, v čase nás k sobě přivtělil a nás učinil svými údy.

Stalo se to na Kalvarii, když umíraje v mukách zaplatil za nás výkupné a vrátil nám milost¹¹. Nás však oběť Kristova již dosti nedojímá. Zvykli jsme pohlížeti na kříž jako na věc všední, jako na něco, co se státi musilo. Chodíme vedle toho divu lásky, jako by šlo o zjev mechanický nebo biologický, o něco, co bylo osudem, povinností, potřebou. A přece se Syn Boží obětoval dobrovolně. Nebyl nijak nucen nás spasiti, zvlášť ne takto.

Skoro bez dojmu čteme bolestná slova: *Zmařil sebe sama, přijav způsobu služebníka*¹². Taková slova nám již zevšedněla. Jsou pro nás toliko formulí. Chceme-li se však dostat k jádru, musíme formulí prolomiti a pojmuti celou historickou tíží této události, pravdě nepodobné, ale jisté, bolestné a vnucující se svou tragikou.

Víc však než usilovným studiem poznáme modlitbou, co Syn Boží myslí a chce ve chvíli, kdy se obětuje; jak přísně chce vyplniti po-

žadavky božské spravedlnosti, jak ochotně chce Otci vzdáti hold pokorné poslušnosti, jak, znaje velikost našeho dluhu a rozsah našeho otroctví, splácí tisící násobně výkupnou cenu. Jak připojiv nás k sobě vrací nám přátelství Otcovo. Jak přioděv se naším hříchem, tak se vystavuje trestům Božím, že i jaksi zakouší pocit kletby, která jej drtí, vynucuje mu krvavý pot a působí, že na kříži trpí téměř i tresty zavržených.

Jakým divem se jeho lidská duše, spojená podstatně s božstvím, může s hříšníky tak ztotožnit, že nese i odpovědnost jejich mravního zla; jak může, ač je si vědoma své nejvyšší spravedlnosti, přece nésti hříchy celého světa? Kdo to kdy bude moci vysvětliti? Kristus Pán je pro mnohé z nás postavou velmi milou, ale nejasnou, snad podobnou neurčité mátoze, kterou apoštolové kdysi spatřili na břehu v ranní mlze. *Phantasma est. Příklad je to.*¹⁸ Proto žádá sv. Ignác v knize *Duchovních cvičení*, abychom po každé, kdykoli o Kristu rozjímáme, prosili o milost, abychom jej důvěrně poznali a tím vroucněji jej pak mohli milovati a tím věrněji následovati.

Sv. Anděla z Foligna říkávala: „Kdo poznává pravdivě, miluje ohnivě. Jak člověk vidí, tak miluje. Čím více milujeme ukřižovaného Bohočlověka, tím více roste naše láska k dokonalosti, tím více se přetvořujeme v toho, koho vidíme.“¹⁴

Tím více budeme Ježíše Krista milovati, čím

hlouběji vnikneme rozjímáním v tajemství jeho života, osobnosti a díla.

Mistře, kde bydlíš? „*Pojď a viz!*“¹⁵ Mistře, zjev mi tajemství svého utrpení. „Můžeš probdít se mnou jedinou hodinu?“ Správný text této odpovědi vyjadřuje vlastně výčitku: „*Tak jste nemohli jediné hodiny bdít se mnou?*“¹⁵ Netýká se tato výčitka i nás? A co učiníme, abychom si jí budoucně nezasloužili?

Chceme-li z rozjímání o umučení Páně čerpati co nejvíce duchovního prospěchu, musíme je spojit s celými božskými dějinami. Kristus se stal člověkem, pracoval do únavy, snášel potupy, jeho tělo bylo poseto ranami a konečně byl ukřižován mezi dvěma lotry. Proč? *Aby nám zasloužil milost.*

Ó svatí andělé, řcete, co je milost? Cherubové, kteří jste čerpali své vědění ze Zdroje, řekněte mi, co jest milost, když tolik stála našeho Boha? Co mohl Syn Boží učiniti, a neučinil? Učinil všechno, aby nám ji vrátil a abychom si jí vážili. Jest milost jistě něčím velmi vzácným, neboť bylo za ni dáno to, co je nejdražšího na nebi i na zemi, *život Syna Božího.*

Rozjímáme-li o utrpení Páně, měli bychom při tom vždy míti na zřeteli svůj nadpřirozený život, své přivtělení k Ježíši Kristu.

Při každém bolestném tajemství pamatujme na to, že Pán Ježíš sice zaujal naše místo, ale že nás nezastoupil jen tak. On je bičován, posmíván, zápasí se smrtí, ale *my trpíme s ním.*

Je na našem místě, ale my jsme s ním na jeho místě. On jest *my* a my jsme *on*. Přece jej nesmíme při díle nechat samotna, chceme-li si zasloužit aspoň jména křesťanů.

Hlava III.

VZHLEDEM K DUCHU SVATÉMU, KTERÝ JE USKUTEČŇUJE

1. DUCH SVATÝ NÁS PŘIVTĚLUJE KE KRISTU KŘTEM SVATÝM.

Naše přivtělení k Ježíši Kristu, jež Bůh od věčnosti chtěl a které Kristus svým utrpením zasloužil, se na nás uskutečňuje při křtu svatém. „Všichni, kteří jste byli v Kristu pokřtěni, oblékli jste Krista,“ píše sv. Pavel Galatům¹⁷. A Titovi: „Když však se ukázala dobrota a lidumilnost Boha, Spasitele našeho, (tu) nikoli ze skutků (učiněných) ve spravedlnosti, které bychom byli vykonali my, nýbrž podle svého milosrdenství (Bůh) spasil nás skrze koupel znovuzrození.“¹⁸

Korintánům píše: „Byli jste hříšníky, ale dali jste se obmýti a byli jste posvěceni a byli jste ospravedlněni ve jménu Pána našeho Ježíše Krista a v Duchu Boha našeho.“¹⁹

Víme též, co řekl Pán Nikodemovi: „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha (Svatého), nemůže vejíti do království Božího.“²⁰

Ale vážíme si dosti svého křtu, jímž jsme byli ke Kristu přivtělení a stali se účastni božského života?

Smrt jakožto přechod z času do věčnosti se nám, bytostem smyslovým, zdá něčím vel-

kým. A je to skutečně okamžik nejvýš důležitý. Kdo však žije v milosti, musí za nejdůležitější považovati ten okamžik, kdy přechází ze stavu hříchu do stavu milosti.

Stav milosti a věčná blaženost jsou na téměř stupni. Zemřeme-li bez hříchu, tedy přivtělení ke Kristu, octneme se v okamžiku smrti jako spoludědici Kristovi a přijaté dítky Boží buď přímo v patření na Boha, anebo se k němu dostaneme dříve nebo později, ale naprosto jistě. *Největší rozhodnutí* se tedy nestává na konci, nýbrž *na počátku našeho nadpřirozeného života*; ne při smrti, nýbrž při křtu nebo při svátosti pokání.

Tam, kde se víra zachovala tradicí, neoceňuje se dosti vyvolení k životu křesťanskému, protože tam křesťan víru toliko přijímá, a nerozhoduje se pro ni sám.

Slyšme Arnošta Psichariho, jak si váží milosti svatého křtu: „Ač jsem celý mužný věk prožil bez milosti, přece po třiceti letech blouďení se mi vrátila milost opět. Cítil jsem se téměř milovaným dítětem, jehož čelo kněz při křtu poznamenal znamením kříže²¹. Měl jsem pocit, že mi skutečně náleží všecko.“

Jedna mladá úřednice onemocněla. Byla přijata do nemocnice milosrdných sester. Tam se jí dostalo poučení a byla pokřtěna — jediná z celé rodiny. Když se z nemocnice vrátila, velice jí bolela lhostejnost, ano nenávisť rodičů k Bohu. Pravila jednomu knězi: „Po-

myslete, Pán Bůh v nich nežije! Otec nevěří, matka je dobrá, ale není na pravé cestě. Její dobrota není záslužná. Bratři nejsou pokřtěni. Proč mně se dostalo tolik milostí, a jim ne?“

Koho by to nedojalo? Ale kolik křesťanů již tak dlouho pokřtěných vůbec neví, *jakého nesmírného daru se jim dostalo milostí!* Tehdy ovšem byli dětmi. Stali se dítkami Božími, než si to mohli uvědomiti. Ale ani později nebyli všímavější, ačkoli tu a tam se snažili vzbuditi víru. Byli povzneseni do nadpřirozena, a nevědí o tom. Jsou k Ježíši Kristu přivtěleni, a nevědí o tom. Duch Svatý v nich přebývá, a nevědí o tom. Tak zůstávají neuvědomělými dětmi po celý život.

Abychom se uvarovali takové nevědomosti, studujme a rozjímajme rádi posvátné obřady té svátosti, která nás činí dítkami Božími. Sv. apoštol Pavel píše v listě k Římanům: „Nevíte-li, že my všichni, kteří jsme byli pokřtěni v Krista Ježíše, *v jeho smrt* jsme byli pokřtěni? Byli jsme tedy *pohřbeni* s ním skrze křest *ve smrt*, abychom tak, jako Kristus byl *vzkříšen z mrtvých* slávou Otcovou, *i my vedli život nový.*“²²

Křest se nám těmi slovy ukazuje jako smrt a vzkříšení, a to jako smrt a vzkříšení s Ježíšem Kristem a v Ježíši Kristu. Tuto dvojí myšlenku vyjadřují původní obřady sv. křtu i doba církevního roku, kdy bývá křest udělován. Křest se tehdy udílel trojím pohrou-

žením do vody jednak na památku tří dnů Kristových v hrobě, jednak ke cti nejsvětější Trojice. Poblíž basiliky stávala křestní kaple, v které bývala uprostřed nádržka, chráněná ozdobnými nebesy. V nádržce byla křestní voda. Křestní kaple bývala ozdobena malbami a mosaikami křtu Páně v řece Jordáně. Někdy mívala křtitelnice podobu hrobu. Katechumeni si bývali vědomi, že pohroužením do křestní vody budou *pohřbeni v Krista — consepulti cum Christo*²³.

Církevní učitelé, na př. sv. Řehoř Nyssen-
ský, sv. Jan Zlatoústý a sv. Augustin, mluví o křtu jako o tajemném pohřbení a vzkříšení na památku pohřbu a vzkříšení Ježíše Krista.

V prvních dobách křesťanských se udělovala svátost křtu toliko na Bílou sobotu. Doba postní připravovala na velikonoce i na přijetí křtu, a tak se na Bílou sobotu oslavovalo vzkříšení Páně i vzkříšení novokřtěnců.

Umučení a vzkříšení Kristovo je tajemstvím smrti a tajemstvím života. Ale tajemstvím *smrti* a tajemstvím *života* jest i *křest*, jenž obrozuje člověka k životu milosti.

2. VELIKOST KŘESTNÍ MILOSTI MUSÍME REALISOVATI, ZVLÁŠTĚ PŘI POKUŠENÍ

Z toho, co bylo řečeno, plyne, že *křesťan si má křtu vážit*. Jak by bylo žádoucí, kdyby si křesťané navykli méně oslavovati své zrození časné, a více své zrození duchovní; mé-

ně den svých narozenin, a více den svého křtu! Tím by se projevovala hluboká pravda víry. Křesťan žijící z víry dobře chápe rozdíl mezi dítětem lidským a dítětem Božím.

V nepravostech jsem se počal a v hříších počala mě matka moje²⁴. V hříchu jsem přišel na svět, mé tělesné narozeniny se honosí jménem hříšníka.

„Vyjdi z něho, duchu nečistý, a ustup Duchu Svatému!“ pravili mi, když na mne lili křestní vodu, a obdržel jsem nové jméno a nová práva. To je slavný den mého křtu.

Nebylo by vhodné, aby v přípravě k prvnímu sv. přijímání se dětem také víc ukazovala *nesmírná milost svatého křtu*, aby pak při *slavnosti prvního sv. přijímání* obnovovaly křestní úmluvu s větším pochopením?

Jakou vnitřní oporu má člověk, když se v jisté chvíli svého života cítil velikým! Neklesne v pozdějším životě tak snadno a nedá se tak snadno strhnouti k tomu, co jej snižuje a ničí. Vědomí, jak velké důstojnosti jsme křtem nabyli, chrání před pádem; ne sice vždy, ale velmi často, je-li srdce aspoň trochu šlechetné.

Velká část našeho života míjí v boji. Zvláště některá pokušení otrásají celým člověkem, celou jeho duší.

Někdy proti pokušení nestačí toliko pevná vůle, jenom zákaz bez tepla a krásy. Proti myšlence na svůdnou rozkoš třeba vystoupiti s myšlenkou na hanebný pád. Proti lákavé

naději na zisk třeba vzbuditi strach, že pozbudeme, co je nám tak drahé a nač máme tak krásnou vzpomínku.

V okamžiku pokušení nelze někdy *dlouho* uvažovati o kdejaké pohnutce. Abychom se hříchu nedopustili, nemůžeme pohnutky teprve shledávati, nýbrž musí světle a hřejivě býti v nás. Jak v klidu, tak v pokušení žijeme obyčejně z toho, co máme takřka v krvi; v tomto případě to má býti *krása života nadpřirozeného*. Pak dovedeme rozhodně a bez dlouhých úvah vystupovati proti všemu, co by nás o tento nadpřirozený život mohlo připraviti.

Hleďme tedy pojmouti v sebe celé bohatství a všechnu krásu pojmů křesťan, křest, život nadpřirozený, život božský. Ať nejsou pro nás mrtvým pojmem, nýbrž živou skutečností. Naučme se *připouštávati k pravdám svaté víry všechny duševní mohutnosti*, nechť naše božské myšlenky jsou samá síla, samý život! Pak snadno zvítězíme nad pokušeními. *Mustíme si vypěstiti katolickou duši a katolického ducha*, to jest: katolickým učiniti to jádro, kolem kterého se krystalují naše pojmy, úsudky a city.

Často hledíme na svět tak pohansky! Nemáme zájmu o to, co Boha jedině zajímá, totiž o *jeho přítomnost v lidské duši*. Navykněme si všechno ostatní hodnotiti jako méněcenné. *Jediným potřebným buď nám království Boží v naší duši a v duši bližního!*

KNIHA TŘETÍ

PRAKTICKÝ VÝZNAM NAŠEHO PŘIVTĚLENÍ K JEŽÍŠI KRISTU

Hlava 1.

HŘÍCH V ŽIVOTĚ KŘEŠTANA

1. JSME SPOJENI S KRISTEM, JENŽ PŘEMOHL HŘÍCH

Máme v duši božský život. Pro zásluhy Ježíše Krista máme Boha Otce, Slovo i Ducha Svatého. Jsme s Ježíšem Kristem těsně spojeni podle milosti nám udělené. Pochopíme kdy zde na světě hloubku a šířku této přednosti?

Sv. Pavel praví: „Až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se ukážete s ním v slávě.“¹ Křesťanskou vznešenost beze stínu spatříme tedy až v nebi. Ale křesťanská vznešenost jako každá jiná, ano víc než každá jiná vznešenost má své povinnosti.

V listě k Římanům píše sv. Pavel: „Máme snad zůstávat v hříchu? Nikoli. My, kteří jsme zemřeli hříchu, kterak ještě v něm budeme žít? Aneb nevíte-li, že my všichni, kteří jsme byli pokřtěni v Krista Ježíše, v jeho smrt jsme byli pokřtěni? Byli jsme tedy pohřbeni s ním skrze křest ve smrt, abychom tak jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slávou Otcovou, i my vedli život nový. Neboť jestliže jsme byli vštípeni v něj co do podobnosti smrti jeho, zajisté i co do vzkříšení (budeme v něj vštípeni). Vždyť víme, že *starý*

člověk náš byl spolu (s ním) ukřižován, aby zničeno bylo tělo hříchu (a to k tomu konci), bychom nesloužili již hříchu. Neboť kdo zemřel, je zproštěn od hříchu. Jestliže však jsme zemřeli s Kristem, věříme, že také živi budeme s ním; vždyť víme, že Kristus vstav z mrtvých již neumírá, smrt nad ním již nepanuje. Neboť že zemřel, zemřel pro hřích jednou - že však žije, žije pro Boha. Tak i vy mějte za to, že jste mrtvi pro hřích, živi však pro Boha v Kristu Ježíši, Pánu našem.“²

V těchto několika verších opakuje sv. Pavel velmi často slovo *smrt*, jako by chtěl již definitivně odzvoniti umíráčkem všem našim špatným návykům. Nejde tu o slovo, prohozené toliko mimochodem, ani o radu, která by uklouzla maně, nikoli; jest to oblíbený předmět sv. Pavla podobně jako jeho známé rčení: „*svléci se sebe člověka starého s jeho skutky a obléci nového (člověka).*“³ Apoštol se o tom zmiňuje v každé epištole. Píše Efeským: „*Byli jste mrtvi svými poklesky a hříchy.*“⁴ Římanům: „*Byli jste pohřbeni s ním skrze křest ve smrt.*“⁵ Korinťanům: „*...všichni tedy zemřeli, aby... nežili již sobě, nýbrž tomu, jenž za ně umřel.*“⁶ Koloským: „*Neboť jste zemřeli a život váš je skryt s Kristem v Bohu.. Nuže umrtvěte pozemské údy své.*“⁷

Takovým naléháním nás sv. Pavel jaksi léká. Nedbá však našich obav ani naší choulostivosti. Ve světle, které mu zazářilo na cestě do Damašku, pochopil příliš dobře, že cílem

veškerého úsilí Kristova bylo, dáti nám božský život. Avšak abychom žili božským životem, musíme umrtvováním a sebezáporem uvolnit v svém srdci místo pro Krista. *Bez umrtvování není křesťanského života.*

Ježíš Kristus zemřel, aby nám zasloužil život. Tehdy jsme s ním zemřeli již napřed. Sv. Pavel nám to vysvětluje: „*Jeden zemřel za všechny, všichni tedy zemřeli.*“⁸ To znamená, že toho dne, kdy na Kalvarii nám byla dána možnost stát se údy toho, který zničil hřích, jsme se *tím* zavázali ničiti hřích v sobě.

Tuto všeobecnou povinnost, platnou ode dne smrti Kristovy, přijímá každý křesťan za svou osobní povinnost *v den svého křtu*. Nedomnívejme se, že toliko stav kněžský a řeholní ukládá povinnost umrtveného života tomu, kdo chce žít v Kristu. Nikoli, tuto povinnost ukládá každému z nás již *křest*.

Sv. Jeroným, připomínaje slova sv. Pavla k Římanům „*Napomínám Vás . . . , abyste vydali tělo své v oběť živou, svatou, bohulibou, by to bylo duchovní bohoslužbou vaší*“⁹, a slova sv. Petra: „*. . . také sami jako kamení živé se (na něm) vzděláváte v dům duchovní, v kněžstvo svaté, abyste podávali oběti příjemné Bohu skrze Ježíše Krista*“¹⁰, nazývá sv. křest *kněžstvím světských osob*. Tím chce ukázat, odkud pochází naše povolání k umrtvování.

Již z křestních obřadů je patrné, že duše pokřtěná má povinnost zůstat čistou. Jakmile

ji křestní voda obmyje od prvotního hříchu, praví kněz: „*Přijmi bílé roucho a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Boží.*“

Ve velkých okamžicích křesťanského života se vždy vyskytuje tato bělost. Bílá je rouška křestní, bílé roucho při prvním sv. přijímání, bílý oděv svatební a pro kněze denně bílá alba a bílé prádlo oltářní. Je v tom mnohem víc než toliko ozdoba, je v tom symbol.

2. HRÍCH KŘEŠTĀNA JE ZLEM JEŠTĚ VĚTŠÍM

Kolik křesťanů dbá toho, že jsou přísně povinni poslouchati Boha? Kolik z nich je odhodláno pevně, že *nikdy nesvolí v těžký hřích*? Jsou si vůbec vědomi, jaké podlosti se dopouštějí, když těžce hřeší?

Šv. Pavel se nic neostýchá nazývati zlou věc pravým jménem. Hřích nazývá cizoložstvím. Ne jako by neznal jemnějších výrazů neb odstínů ve významu slov, ne že by jeho ohnivě letoře uklouzlo maně neopatrné slovo; Šavel z Tarsu studoval ve školách a uměl řečnit. Užívá-li silných výrazů, tak to činí pro věc, kterou chce vyjádřiti. Praví bez váhání: „*Kazí-li někdo chrám Boží, toho zkazí Bůh; neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy.*“¹¹

Máme oslavovati a nositi Boha v svém těle, t. j. považovati se za svatyně velebnosti Boží. Apoštol praví dále: „*Majíce tedy tato zaslíbení, miláčkové, (že Bůh zůstane v nás svou milostí), očistme se od veškeré poskvrny tě-*

*la i ducha, dokonávající posvěcení (své) v bázni Boží.*¹²

Křesťané se mají varovati hříchu, zejména hříchu nečistoty, který svou tělesností se zvláště protiví svatosti Boží. Mají pamatovati, jakou potupou pro Ježíše Krista jsou *hříchy těla, které jest jeho chrámem*. Je-li stav milosti skutečným zasnoubením duše s Bohem, jak nazveme odloučení duše od Boha? Výraz sv. apoštola uráží moderní sluch. Proč však nás neuráží ta *skutečnost*? Sv. apoštol praví: „*Mám-li snad vzítí údy Kristovy a učiniti je údy nevěstky? Nikoliv.*“¹³

Naše slabost nedovede proniknouti až k samé podstatě hříchu. První křesťané hřích nenáviděli víc, protože *podstatu hříchu lépe chápali*. Často se znamenávali znamením sv. kříže, znamením smrti, na ochranu proti pokušením, a po sv. přijímání, které přijímali pod obojí způsobou, stírali prstem se rtů částičky přesvaté krve a potírali jimi své smysly. Tak živá byla jejich víra. Nedovedli si ani představit, že by se křesťan mohl kdy dopustiti těžkého hříchu. Věděli sice, že fysicky je to možno, ale domnívali se, že *tak veliké hanby je neschopen ten, kdo se zrodil z Boha*¹⁴.

Pro sv. Jana býti křesťanem a svoliti ke hříchu jsou dvě věci, které si naprosto odporují. Má příliš velkou úctu ke každému pokřtěnému člověku, než aby uvěřil, že by se mohl dopustiti hříchu. *Všecko, co se zrodilo*

z Boha, přemáhá svět¹⁵. Žádný, kdo se zrodil z Boha, nečiní hříchu . . . on nemůže hřešiti, poněvadž z Boha se zrodil¹⁶. Nikdo, jenž je zrozen z Boha, nehřeší, nýbrž . . . zachovává se. Víme, že . . . celý svět leží ve zlu¹⁷.

Když jednou sv. Marketa Marie po výroční sv. zpovědi přistoupila k sv. přijímání, pravil jí Kristus Pán: „Přioděl jsem tvou duši rouchem nevinnosti, abys od této chvíle žila jediné životem Boha-člověka. Ztratíš-li tu milost, již nikdy jí nenajdeš. Zřítíš se do propasti tím hlubší, čím vznešenější místo jsem ti vykázal v ráně svého Srdce. I nebudeš se moci povznést ze svého pádu.“ Kristus Pán ovšem předvídal její naprostou věrnost. Ale dobré by bylo, kdybychom na ta slova pamatovali, když již již podléháme pokušení. Víme, kam až nás může zavést těžký hřích?

Těžký hřích se zdá někdy maličkostí. A přece při pomýšlení na hřích se Kristus Pán potil krví a svaté duše mívaly podíl v jeho smrtelné úzkosti.

Sv. Kateřina Sienská jednou úpěnlivě prosila ve jménu Ježíše Krista ukřižovaného a jeho milující Matky dva občany pisanské, aby nepohrdali krví Kristovou, ale vždy si ošklivili smrtelný hřích, ježto *byl příčinou smrti Syna Božího*. Píše jim, jak by bylo hrozné, kdyby je smrt zastihla v těžkém hříchu a kdyby pro bídnou rozkoš pozbyli toho štěstí, že milostí mají Boha v svém srdci a že ho mají požívat na věky.

3. SVÁTOST POKÁNÍ NÁS OPĚT PŘIVTĚLUJE KE KRISTU

Slabost lidská je veliká, a Bůh nejednou dopouští pád, aby duši udržel v pokoře anebo v ní lásku již hasnoucí opět roznítil. Po pádu nám dodává nové odvahy vzpomínka na Boží milosrdenství, jež nám dalo svátost odpuštění.

Křest je vzácný dar Boží, ale bez *svátosti pokání* by zůstal darem neúplným. Pro většinu lidí by byl spíše příčinou bolesti než radostí. Hříchem, spáchaným po křtu, ztráceli bychom beznadějně poklad božského života; nemohli bychom již povstati a státi se opět údy Kristovými. Tak to Kristus Pán nechtěl. *Z našich hříchů nám připravil prostředek spásy.* Vyznání z nich jest jejich záhubou.

Když měla býti stržena poslední hráze průplavu Panamského, bylo do 1227 provrtaných otvorů rozděleno 40 tun dynamitu. V Bílém paláci washingtonském, vzdáleném od průplavu na 3.000 km, byl zaveden elektrický kontakt. V témž okamžiku byly spojeny oba oceány. Ale což je to proti rozhřešení? Znamení kříže ve stínu zpovědnice — a již se slévají dva oceány: oceán nesmírné bídy s oceánem nesmírného milosrdenství.

Ale i mimo svátost pokání stačí úkon *dokonalé lítosti*, spojený s touhou po rozhřešení, aby mrtvá duše opět ožila. Naše svobodná vůle se může Pánu všelomíra vzepříti. Pro-

zřetelnost Boží nebrání, aby se naši pošetilostí nebo zlomyslností dostala písečná zrnka do stroje Božích plánů, a za našeho pozemského života Pán Bůh nejednou prohrává; vyrovnání svých naprostých práv ponechává věčnosti. Ale jediný povzdech, jediné upřímné hnutí lítosti může roztrhnouti nebesa a vymoci na Bohu odpuštění; může očistiti svědomí, poskvrněné hříchy i za 40 a více let.

Bůh chce - a všechno je *stvořeno*; člověk chce - a s pomocí Boží všechno je *obnoveno*. A to obrození je vlastně též stvořením, v jistém smyslu krásnějším, než bylo první stvoření.

Kristus chce - a Lazar vstává z mrtvých; člověk chce - a Lazar rovněž vstává. Člověk si může sám rozvázat pouta a vyjít živ z vlastního hrobu. Jakou moc má lítost kající Magdaleny nebo lotra na pravici! Jak podivuhodný svět je v duších! Co chvíle svědomí zakolísá a v duších se hromadí kal a bláto. Ale co chvíle se duše opět vracejí k nadpřirozenému životu.

Nemá-li hříšník lítosti, nedivme se, že jej Bůh odsuzuje. Po ničem Bůh netouží tak jako po tom, aby nám mohl dát podíl v svém životě. My však o tom nechceme ani slyšet. Ale přichází smrt. Najednou se ocítáme tam, kde již není změny. Bůh pátravým pohledem na nás hledá *své znamení*. My však nejsme z jeho rodiny, jsme mu cizí. Můžeme se pak diviti, když nám řekne: *Neznám vás; odej-*

*jděte ode mne?*¹⁸ U Boha smějí zůstatí jen dítky Boží.

Bůh nemusí hříšníka trestati jinak, leč že jej ponechá jeho vlastní nezřízené vůli. Hříšník nechce plniti vůli Boží, i musí po celou věčnost plniti vůli vlastní svou, zůstatí bez Boha. *Fiat voluntas tua, homo, in aeternum. Buď vůle tvá, člověče, na věky*¹⁹.

Smrtelný hřích je rozluka člověka od božského Hosta jeho duše. Zřídka k ní dochází najednou. Napřed bývá nechuť a chlad, potom spousta *všedních poklesků*. Zvolna slábne článek po článku, až se jednoho dne řetěz přetrhne. Není ani třeba, aby rez zasáhla celý řetěz; stačí, rozhlodá-li jediný článek. Řetěz není silnější než jeho nejslabší článek. Z toho vidíme, jak *nebezpečný je navyklý všední hřích*.

Kristus Pán varoval sv. Marketu Marii před každou *dobrovolnou* nedbalostí. Světice o tom píše své spolusestře: „Buďte pevně a účinně rozhodnuta ustavičně se přemáhati a od sebe samé se odlučovati. Ani jediné dobrovolné chyby, chcete-li dojíti milosti u Pána našeho Ježíše Krista; sice byste jej hledala marně. Jak nesmírně škodíme své duši, zbavující ji tolika milostí a vydávající ji dobrovolnými poklesky do tak zjevného nebezpečí! Bůh jí zavírá přístup do svého božského Srdce. Nemohu pochopiti, že by srdce Bohu zasvěcené, které touží jej milovati, mohlo jej dobrovolně urážeti. Vědomé chyby jsou mi nesnesitelné,

poněvadž zraňují srdce Boží. Kristus Pán vás miluje a touží, abyste velkými kroky kráčela po cestě jeho lásky, proto s ním nesmlouvejte, ale dejte mu všechno. Najdete pak všechno v jeho nejsvětějším Srdci. Je to dobré znamení, když nám milost Boží nedává pokoje a bez ustání naléhá. Bojme se toliko, aby se milost neunavila a nás neopustila.“

Hlava 11.

KŘESTANSKÝ SEBEZÁPOR

1. SEBEZÁPORU VYŽADUJE MOUDROST

Svátostí *křtu* se ničí hřích. Křest zavazuje křesťana k *naprostému* odloučení ode všeho, co by z jeho duše mohlo zapuditi Ježíše Krista. Ale za hranicí této přísné povinnosti se otevírá velmi široké pole. Křesťan, úd Kristův, má se nejen zříkati všeho, co by mohlo Ježíše Krista z jeho duše *zapuditi*, nýbrž i všeho, co v ní ještě *brání plnému rozvoji* Jeho života.

Bůh nás postavil do viditelného světa, do světa zdánlivých hodnot. Musíme se míti na pozoru, abychom se neklamali. Nesmíme kulisy z malovaného kartonu považovati za skutečnost. Smíme sice užívatí věcí *viditelných*, ale tak, *jako bychom jich neužívali*²⁰. Můžeme podle vůle Boží užívatí statků, rodinných radostí, svobody. Ale ačkoli Bůh ode všech lidí nežádá, aby se od těch dober *úplně odloučili*, - v tom záleží život podle evangelických rad, - přece *k nim nesmíme nezřízeně lnouti*. Tu a tam z nich máme něco obětovati, třeba jen proto, abychom projevili, že k nim nezřízeně nelneme.

Bez takového odříkání není pravého života v Kristu, pravého života křesťanského, zvláště proto, že bez *ducha sebezáporu* jsme vydáni

náklonnostem ke zlému na milost a nemilost.

V tom okamžiku, kdy Kristus na kříži zničil hřích, my jsme *v Kristu* zemřeli hříchu. Křest nám přivlastnil užitek této *základní* smrti, ale mimo to musíme ještě den co den odumírat hříchu *v sobě*, a v praktických jednotlivostech své osobní existence uskutečňovati zásadní zničení, vykonané Hlavou.

V každém křesťanu, který je v milosti Boží, jest *prvotní* hřích zničen. Zůstává však *možnost hříchu osobního*.

Sv. Pavel píše: „*Tomu, co dělám, nerozumním; vždyť nekonám to, co chci, nýbrž to činím, čeho nenávidím . . . vždyť nečiním to dobré, které chci, nýbrž konám to zlé, které nechci.*“²¹ Což teprve my! Bývalá rána je zacelena, ale jízva prozrazuje nepříteli slabinu, kde na nás může úspěšně útočiti. Proto třeba se míti ustavičně na pozoru a neúnavně ničiti zhoubné zárodky, které by mohly co chvíle vybujeti na zacelené jízvě. Jediná neopatrnost, a již se objevuje sněť. Proto bděme!

Podobáme se Tarsiciovi, který nesl Pána Boha mezi pohany. Ale nepřátelské mocnosti jsou *v nás* než *kolem nás*. Ustavičně se musíme obávati vnitřní vzpoury. Pudý zdánlivě neškodné se mohou náhle probuditi a ukamenovati poklad, jehož nositelem nás učinil svatý křest. Hugh Benson praví: „Každý křesťan je schopen polibku Jidášova.“ Kdo nikdy nepocítil, že je schopen zrady? Kdo se nikdy nezachvěl, když postřehl v sobě osud-

nou schopnost říci *ne*, když Bůh žádá *ano*?

Den co den, uvnitř i zevně, útočí na nás hřích. Proto třeba vždy znovu a znovu odrážeti jeho útoky. Odpočívati může jen definitivní vítěz, který již nemá čeho dobývati a který trvalým úsilím a ustavičnými obětmi dosáhl konečného vítězství²².

Jistě bychom měli více klidu, kdybychom, stavše se *novým stvořením v Ježíši Kristu*²³, nemusili ustavičně dále bojovati, abychom dovedli Kristu zůstatí věrni. Ale země není naší otčinou. Naším cílem je kraj, kde není změny. Kdo zde na zemi chce zachovati Kristu věrnost, musí ustavičně odumírati všemu, co není Ježíš Kristus. Lidské srdce dává vždy přednost práci krátké, třeba těžké, před prací zdlouhavou, ač snadnější. Délka tíží svou jednotvárností a nudou. Milejší je nám velká obět jednou provždy než množství drobných obětí do nekonečna.

Ale náš pozemský úděl je jiný. Ne obět jednou provždy, nýbrž po každé, kdykoli je třeba. A obětí je potřebí často. Proto všichni duchovní učitelé nám radí stejně. Zásadou sv. Ignáce bylo *jednati proti sobě*. Jeho energie léká bázlivé duše, které sice touží po plném životě v Kristu, ale nijak netouží po tomto silném a jediném účinném prostředku. Fénelon prohlašuje: „*Pane, pro tebe jsem proti sobě!*“ A sv. František Saleský: „*Učiním z celého srdce, do čeho se mi z celého srdce nechce.*“

Končíme slovy sv. Augustina: „*Ach, sebe opustit, ach, sobě odumřít, a k tobě se dostat . . . O ire, o perire, o ad te pervenire*“ . . . stůj co stůj, ó Pane!

2. SEBEZÁPORU VYŽADUJE NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA

Při této namáhavé práci máme *božský vzor*: Pána Ježíše. Bossuet praví: „Myslíte, křesťané, že rozkoše vás spasí? Toužíte po věčné spáse, ale nechcete nésti znamení božského Spasitele. Sv. Pavel přece žádá, abyste *se připodobnili jeho smrti, chcete-li mítí podíl v jeho slavném vzkříšení*²⁴. Neřekl Ježíš Kristus, že, *chcete-li za ním přijíti, musíte nésti jeho kříž a následovati ho?*²⁶ Ovšem, jestliže jste vešli ve společenství s Ježíšem Kristem.

Jak těsné je to společenství! Nazývá se *přivtělením*. Apoštol praví: „*Jsme údy těla jeho (z masa jeho a z kostí jeho)*.“²⁶ Život Kristův však byl životem sebezáporu. *Kristus hledal prospěchu ne sám sobě*²⁷. A život křesťana se musí řídit životem Kristovým.

Bossuet praví: „Trpící Ježíš má nás v sobě. Ano, osměluji se tvrdit, že my jsme více jeho tělem než jeho vlastní tělo, a více jeho údy než jeho vlastní údy. Kdo má ducha křesťanské lásky, chápe, co tím chci říci.“

Ostatně každý dobře ví, že, mluví-li se o kříži a o umrtvování, nemíní se tím nijak

přísný život Otců na poušti. Toužiti po větším, snad i po největším možném utrpení, zůstane vždy výjimkou.

Z ran Ježíšových splývá na nás život nadpřirozený. V jeho ranách je naše přirozenost naroubována na svatý kmen jeho člověčenství. Ale je možno raniti při roubování toliko kmen, a ratolesti nechatí neporušené? Člověčenství Kristovo je zraněno hřeby a kopím, a my nechceme nic vědět o bolestných ranách obětí?

3. SEBEZÁPORU VYŽADUJE NAŠE ŠTĚSTÍ

V učení Kristově zaujímá kříž velmi mnoho místa. Vznáší se nade vším, naplňuje všechno. Někdo nechápe, že evangelium kříže může býti zvěstí radostnou.

Ovšem mluvit o oběti není snadné. Obtíž je v tom, *kdo* mluví o oběti, a v tom, *ke komu* se o oběti mluví.

Kdo se odvažuje *připomínati* kříž a že každý z nás jej musí nésti? Jakým sebezáporem se vyznačuje jeho život? Je sám umrtven, aby totéž mohl žádati od jiných? Jestli život slovu odporuje, mine se slovo účinkem. Potřebujeme svatosti. Ale kde jsou světcové?

Druhá potíž je v těch, *ke komu se mluví* o oběti. Jednou se jim zdá, že se umrtvování žádá příliš naléhavě nebo drsně. Jindy zase, poněvadž se o sebezáporech mluví jen zlehka, tvoří si křesťanství bez kříže.

Správné stanovisko je mezi tím dvojitým úskalím. Nahlédněme hlouběji do evangelia. Mluví ovšem o nezbytném sebeobětování, ale ne jako o cíli, nýbrž jako o prostředku, o jediném prostředku k božskému cíli: spojení se vzkříšeným Kristem.

Sebezápor má krásu toliko relativní. Jeho cena záleží v tom, co dává, ne v tom, co bere. Zbavuje nás sice jistých dober, která lahodí smyslům, ale kdo hledí dál, než kam sahají smysly, spatřuje odměnu té oběti.

Sebezápor, kterého žádá Kristus Pán, nikterak život nezatemňuje, nýbrž jej proměňuje a ozařuje.

Sv. evangelium je skutečně radostná zvěst. Předně proto, že jest nadějí, neboť (nynější) soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesitelné slávu věčnou, plnovážnou²⁸, dále proto, že již zde na zemi zabezpečuje plnost pravého života, podstatnou radost a mír, převyšující všecku maličernou útěchu. Člověk obětuje toliko své nižší hodnoty, a tou obětí se připodobňuje Bohu.

Je třeba poučovati křesťany, a to podle sv. Pavla vhod i nevhod, že milost Ježíše Krista jest milostí smrti, že duch křesťana je duchem smrti, že křesťan tíhne k smrti, neboť jsou-li křesťané údy Ježíše Krista, musí nezbytně kráčet za svou ukřižovanou Hlavou. Ale zároveň s tím třeba ukázati, že milost Ježíše Krista jest milostí života, že křesťan tíhne k životu, po-

něvadž jsme údy toho, který řekl: „Já jsem cesta . . . a život.“²⁹

Vznešený a útěchyplný protiklad: Život křesťana musí být současně *smrtí* i *životem*, a smrtí jen proto, aby mohl být *životem*. Obětovati neznamena umírati, nýbrž zničit smrt jakožto jedinou překážku života, a překročením hranic rozšířiti území.

Sv. Pavel lépe než slovy nás přesvědčuje svým příkladem. „*Denně umírám*“³⁰ nemohl nikdo říci z hlubšího přesvědčení než on sám.

Kdo vyjádřil vznešeněji než on pohrdání všemi stvořenými věcmi a nadšenou lásku ke kříži: „Kdo (tedy) nás odloučí od lásky Kristovy? *Soužení-li, nebo úzkost, nebo hlad, nebo nahota, nebo nebezpečství, nebo pronásledování, nebo meč?*“³¹ „Nevím mezi vámi nic jiného nežli Ježíše Krista, a to *ukřižovaného*.“³²

Ale vzhledem k těmto textům a v těsné závislosti na nich praví: „*My, kteří žijeme, budeme spolu s ním i uchvázeni . . . a tak vždycky budeme s Pánem*.“³³ „*Pokud jsme doma v těle, dlíme v cizině od Pána; chceme raději být v cizině od těla a dlít doma u Pána*.“³⁴ Kdyby svěřené stádce nepotřebovalo jeho přítomnosti, toužil by „*odebrati se a být s Kristem*“.³⁵ Chce se státi aspoň *novým stvořením v Pánu*³⁶. Konečně může zvolati: „*Žiji pak již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus*.“³⁷ Pavel zanikl úplně. Pohrdaje všemi věcmi stvořenými, volá s důvěrou v svého

Krista, který se stal centrem celé jeho bytosti: „*Jsem přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani výška, ani hloubka, ani které stvoření jiné nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem.*“³⁸

Po takovém vysvětlení nelze kříž nazvat pohoršením. Jest pohoršením jen pro pohany nebo pro zpohanštělé křesťany³⁹.

Kříž zůstane vždy tajemstvím, které více leká než tíží. Sebezápor zůstává sebezápor. Mísí se však s duchovním dobrem tak, že těm, kdo jasně vidí, se mění v hlubokou radost. *Co ztrácíme na přebytku nižšího života, získáváme na hojnosti života vyššího. Za hrstku země se nám otvírají širé síně nebeské. Je taková záměna pošetilá?*

Připomeňme si, co pravil kněz nad námi při křtu svatém: „*Ať tobě rád slouží v tvé Církvi!*“ To není toliko přání, nýbrž rozkaz. Žije-li křesťan jako úd Kristův, stává se úředním *držitelem pravé radosti*, a vytrvá-li v milosti Boží, nikdo jej nepřipraví o ten monopol. Čeho se může nedostávat i za největšího strádání tomu, kdo má Ducha Svatého?

Když předchůdce Páně křtil Ježíše Krista v Jordáně, pravil hlas s nebe: „*Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.*“⁴⁰ Zalíbení Otcovo se vztahuje nejen na osobu Kristovu, ale na vše, co je Kristem, na toho, kdo jest jeho hlavou, i na nás, jeho údy.

Apoštol praví: „Když však přišla plnost času, Bůh vyslal Syna svého, učiněného z ženy, podřízeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří byli pod zákonem, *abychom obdrželi přijetí za syny.*“⁴¹ Tato božská adoptace nesmírně převyšuje adoptaci lidskou, kterou osoba adoptující nemůže adoptovanému udělit ze svého života. Ale zde, díky Ježíši Kristu, jemuž jsme přivtěleni, udílí se nám život Boží, ovšem jenom — na to nesmíme zapomenouti — účastí, ale přece *život Boží.*

Hlava III.

JAM NON EGO . . . CHRISTUS

1. KŘEŠŤANSKÝ IDEÁL: NIKOLI JÁ, NÝBRŽ ŽIJE VE MNĚ KRISTUS⁴²

Křest je svátost *smrti*. Kdo chce žít podle svého křtu, musí ustavičně umíratí. V čem záleží toto ustavičné umírání, které je pravým životem?

Jediné slovo, které lze snadno pochopiti, ale neskadno provésti, vysvětluje všechno. Umíraje žítí jest: čím dále tím dokonaleji se *zapíratí* a čím dál tím více *býti závislým na Ježíši Kristu*.

Život, jenž se nám na křtu svatém uděluje a zároveň od nás *požaduje*, má býti pokračováním života Ježíše Krista. Přirozeným zrozením dědíme náklonnosti svých rodičů, zrozením nadpřirozeným přijímáme náklonnosti Ježíše Krista. Proto by nás nemělo těšiti nic, co netěší Ježíše Krista.

Svět! *Nejsme již ze světa*⁴³. *Celý svět leží ve zlu*⁴⁴, varuje nás sv. Jan. Nemějme tedy podílu v tom, co není Páně. Náš život nesmí býti rozptýlen po světě, nýbrž *skryt s Kristem v Bohu*⁴⁵.

*Tu není žida ani pohana*⁴⁶; tomu ovšem musíme rozuměti ve smyslu apoštolově.

A náš ideál; státi se jedno s Kristem. Řekli

jsme *ideál*. Neboť bohužel je málo těch, kdo by prakticky dospěli až k těm výšinám. Není to již mnoho, chápe-li se aspoň, že správně pojatý život křesťanský má cílit tak vysoko? Není to již velké vítězství milosti Boží, když tu a tam se někdo snaží, ač rozličnou měrou a někdy i s největším sebeobětováním, uskutečnit tento křesťanský ideál?

Lidé, kteří si dosti nenavykli se přemáhati, se diví, když vidí, jak se jiní snaží o nejvyšší sebezápor. Nechápou krásy našeho svatého povolání. Touha po plném životě *v Kristu* jest jim neznáma. *Zdola* se oběť jeví jako těžký mrak nad životem. Těm však, kdo se dovedou prodrati nad mraky, jeví se *shora* oběť jako povznesení nad věci pozemské a jako vzlet k plnému světlu.

Kdo žije životem oběti, objevuje světy. Ale musí opustiti roviny, vystoupiti na výšiny a odhodlati se k tomu, aby na věci pozemské pohlížel jen zdaleka. Vidíme pak méně dobře?

Nikterak nedoporučujeme odříkání jenom za tím účelem, abychom se stali více *lidmi*. Musíme se zapírat, abychom se stali více *Kristem*, abychom se stali jedno s ním.

Kristus a my máme *býti jedno*. Pokud jsme to ještě *my*, Kristus a my, nejsme *jedno*, ale *dvé*. Kristus však praví: *Budte jedno!*⁴⁷ Proto sv. Pavel energicky žádá, abychom sobě odumřeli. Nežádá nic víc než sv. Jan Křtitel: *On musí růsti, já pak se menšiti*⁴⁸.

Menšiti se? Stačí to lásce sv. Pavla ke Kris-

tu, jeho ideálu o křesťanu? Nikoli. Nemáme se toliko *menšiti*, ale máme *zmizeti*: *Žiji pak již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus*⁴⁹. Kristus samojediný.

2. OBTÍŽE USKUTEČNOVÁNÍ KŘEŠŤANSKÉHO IDEÁLU

Nechceme si tajiti, že je třeba *velmi mnoho bojů*, než se osvobodíme tak, abychom mohli říci: *Jam non ego*. Snad proto je mezi mnoha křesťany tak málo světců. A kolik i z dokonalých slouží Bohu tak málo dokonale! Sebeláska je příliš vynalézavá.

Malíř Klaudius Lavergne měl pro dominikánský klášter v Toulousu vymalovati obraz Matky Boží růžencové. Prosil P. Lacordaira o starý obnošený hábit pro svůj model. „Milerád,“ odpověděl slavný kazatel. „Ulehčíte tím také mému svědomí. Příliš jsem jej měl rád. Nechtěl jsem vůbec ani dopustiti, aby jej vzali na záplaty. Měl jsem jej na sobě, když jsem řečnil při pohřbu O'Connelově v Notre Dame v Paříži. Ale již jej nechci. Vezměte si jej.“

Když takoví velcí lidé lpějí na takových maličkostech, což teprve my! I když se domníváme, že jsme obětovali již všechno, jak se často mýlíváme!

A přece toužíme-li plně žíti, musíme se odhodlati *úplně sobě odumříti*. *Následování*

Krista praví: „Synu, třeba, abys dal všechno za všechno a nevladnil si pranic.“⁵⁰

Ovšem to všechno bude a musí býti různé podle různých lidí. Pro některé křesťany to znamená odříkání *naprosté*.

Sv. František Serafínský slyšel jednou při mši sv. slova sv. evangelia: *„Neopatřujte si zlata ani stříbra, ani mědi do svých opasků; nemějte mošny na cestu, ani dvou sukni, ani obuvi, ani holi.“⁵¹* Ihned odhodil mošnu na almužnu i plášť a obuv.

Později se mu svěřila Klára Scifiová, že se chce zasvětit Ježíši Kristu. František jí řekl: *„Mám-li ti důvěřovati, musíš učiniti, co ti nařídím. Oblec se do pytloviny a jdi si po městě vyžebrati chléb.“* Klára poslechla. Občané ji nepoznali, ale František poznal ducha Klářína.

Pro většinu křesťanů však to *všecko* zůstane relativním. Bůh nežádá ode všech lidí téže míry sebezáporu. Zvláště pak se nesmíme domnívati, že v menších obětech není utrpení. Nejednou dáváme Pánu Bohu mnoho, ale něco si ponecháváme. A *právě toho* Pán Bůh od nás žádá. Sv. Ignác dobře věděl, jak hluboko v člověku tkví pud, aby měl a nedal, a proto v rozjímání o *trojím druhu lidí* hledí přiměti člověka, aby *obětoval právě to*, co by si chtěl vyhraditi.

Obyčejně se od nás žádají docela jiné oběti, než jsme si představovali. Většinou *malíčkosti*. Naše sebeláska toužívá po velkých

obětech, ač by v poslední chvíli jistě před nimi couvla. Malými oběťmi pohrdá. A přece nejčastěji Bůh ukládá právě drobné oběti. Nicotky, samé nicotky! Ale jak nás dovedou lekati a rmoutit! Jsme jako dítě, které by rádo dalo chudým něco ze svých hraček. Ale jen matka přijde ke skříni, aby vybrala dárek, volá dítě při každé hračce: „To ne, to ne! To mám tuze rád!“

Umět *obětovati maličkosti* je nejjistější známkou *velké energie*.

3. VZNEŠENOST KŘESŤANSKÉHO IDEÁLU

Jakožto křesťan mám býti s *Ježíšem jedno*. Jak mám tedy při všem svém jednání smýšlet? Mám žít životem svým, či životem Syna Božího, který žije životem Otce, životem nejsvětější Trojice? Můj život má býti pokračováním života Ježíše Krista, to jest: mé skutky mají býti skutky Kristovými. *Christianus alter Christus*.

Je tomu tak skutečně? *Jakou roli má Kristus v mém životě?* Jest jeho život duší mého života? Je Pán Ježíš začátkem a koncem všech mých nejskrytějších tužeb, hledaným, uznávaným a milovaným měřítkem všech mých snah a hnutí? Mou opravdovou starostí, snad ne vždy vyslovenou, ale vždy skutečnou, má býti otázka: „Jak by na mém místě jednal Ježíš Kristus? Jak by jej řídil Duch Svatý?“ A pak odpověď na tu otázku. Neboť právě

*dítky Boží se dávají věsti Duchem Božím*⁵².

Sv. Marketa Marie píše: „Zdá se mi, že hlavní snahou našeho života má být, přizpůsobit se vůli Boží. Neboť kdo lne k Bohu, je s ním jeden duch. Proto si učinila předsevzetí: Budu vždy chtít, co Ježíš činí; vždy učiním, co Ježíš chce.“

A Pán Ježíš chce, abychom žili v přímé závislosti na něm, aby on, Syn Boží, řídil svým Duchem naše myšlenky, ovládal naši vůli a v svých rukou držel vůdčí nitky našeho jednání, až bychom se mu dokonale podobali.

Pak teprve budeme mít *mysl Kristovu*⁵³, t. j. pochopíme, že jsme druhý on, že lidská přirozenost jest nám dána jen proto, abychom mu ji mohli dát k dispozici, aby žil v nás a námi se projevoval.

Jistý malíř v Římě hledal pro svůj obraz Večeře Páně model Krista. Když jednou potkal svatého žebráka Benedikta Labra, poznal, že našel, po čem toužil. Benedikt Labre z lásky k Pánu Ježíši mu vyhověl. Když po smrti světcově potřebovali jeho obraz, vzpomněli si na obraz Večeře Páně a podle tváře Kristovy namalovali podobu sv. Benedikta Labre.

I náš život by měl být *kopíí života Kristova*. Lidé to sice neprohlédnou, poněvadž nevidí tak hluboko, ale Pán Bůh by měl v každém z nás poznati obraz svého milovaného Syna.

Karmelitka sestra Alžběta od nejsv. Trojice touživala, aby celou svou bytostí byla Kris-

tu Pánu k dispozici tak, jak jeho lidská přirozenost byla k dispozici jeho božství.

Jaké dokonalosti však je třeba, abychom se připodobnili Ježíši Kristu a jako on jednali toliko v Bohu, aby *skutky jeho se zjevily, poněvadž jsou v Bohu vykonány*⁵⁴, t. j. abychom ovládli nejen vliv nezřízených vášní, nýbrž i vliv slabé přirozenosti, abychom se neřídili pohnutkami přirozenými, nýbrž nadpřirozenými!

Tato základní, intimní proměna bývá ovšem údělem jen nepatrného hloučku. Všichni bychom se chtěli státi velkými světcí, kdyby nebylo třeba *dáti všecko*.

Sv. Kateřině Sienské pravil Kristus Pán: „Chceš-li následovati mého příkladu a plniti mou vůli, musíš se ve všem zřici vůle vlastní. Čím více odumřeš sobě, čím více odvrhneš to, co jsi ty, tím více ti dám z toho, co jsem já . . .“

Vše to jest obsaženo ve slovech sv. Pavla: „*Žiji nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus.*“

Kdosí odvážně napsal: „Světec je ten, *kdo již není* — žije v něm *Bůh*.“ Kdo by mohl tvrditi, že člověk touto výměnou ztrácí?

KNIHA ČTVRTÁ

POŽADAVKY NAŠEHO PŘIVTĚLENÍ
K JEŽÍŠI KRISTU,
VĚRNÉ POUŽÍVÁNÍ MILOSTI

Hlava I.

KTERAK V NÁS PŮSOBÍ DUCH SVATÝ

Pravá praktická oddanost k Bohu Synu jest oddanost k *Duchu Synovu*; záleží v *poslušnosti k Duchu Svatému*.

Kristus Pán se vždy a ve všem, věrně a pozorně řídil světlem shůry. Kdykoli k němu přicházeli s prosbami a dovolávali se jeho moci, pozvedl oči k nebi a jednal toliko pod vlivem Nejvyššího. Tak jednal před každým zázrakem, i před ustanovením nejsvětější Svátosti, i před řečí na rozloučenou. Písmo svaté ne jednou výslovně praví, že *Ježíš byl veden od Ducha*¹. Jak jednala Hlava, tak mají jednati i údové.

1. DUCH SVATÝ PŮSOBÍ JEMNĚ A PEVNĚ

Varovati se hříchu *smrtelného* je požadavek naprosto nutný; jest to ovšem toliko minimum; a podle sv. Ignáce prvním ze tří stupňů pokory, našeho uznání svrchovanosti Boží. Ale duše velkomyslná se varuje i náklonností ke hříchu *všednímu*, aby více žila životem Ježíše Krista. Ještě lépe jedná, když se snaží vyhovovati i nejjemnějšímu pozvání Ducha Svatého k *vyššímu vzletu*.

Jeden poručík, který padl za světové války, napsal: „Není těžké varovati se velkých po-

klesků; ale kolik maličností necháváme bez povšimnutí, kolika beztaktností k Bohu se dopouštíváme . . . ! A přece právě *věrností v nejmenším* nabývá duše pravé životní síly.“

Měl pravdu. Dokonalá úcta k stavu milosti se projevuje dokonalou *věrností k milosti*.

P. Faber se jednou tázal svých posluchačů: „Je někdo mezi vámi, kdo by si v hodině smrti nepřál, aby byl pro Boha učinil víc, než činí dosud?“

Duch Svatý nás povzbuzuje neúnavně. Jakého ohlasu dochází u nás svými *nevyslovenými vzdechy*?“²

Je důležité, abychom se snažili o kontakt s Duchem Svatým, a to proto, abychom, pokud je to možno, si byli vědomi, jak Duch Svatý působí v naší duši, i jak naše duše žije v Duchu Svatém.

Sv. M. Magdalena de Pazzi popisuje velmi vhodně a jasně úlohu Ducha Svatého v našem vnitřním životě. Praví: „Viděla jsem božského Hosta sedícího na trůně. Není hosta vznešenějšího a důstojnějšího. V své dobrotě a lásce rychle spěchá do duše, která je připravena jej přijmouti. Kdo vysloví, jak podivuhodně působí všude, kde je přijat? Mluví beze slov, a všichni slyší jeho vznešené mlčení. Je klidný, a přece vždy činný, a v svém činném klidu se dává všem. Vždy odpočívá a vždy působí, a odpočívaje koná díla největší a nejvznešenější. Vždy v pohybu, ač místa nemě-

ní, a kam proniká, tam vše utvrzuje a zachovává a zároveň ničí. Nenaslouchá, a přece slyší i nejnepatrnější slovo v hloubi duše.“

Působení Ducha Svatého v našich duších jest jednak stálé, jednak proměnlivé. Předně stálé: Je to jemnost a síla zároveň. Jemně, téměř nepozorovaně zve Mistr nevěřícího člověka, aby se *obrátil*. Kdo dovede určitě říci, kdy, kde a jak začal Duch Svatý na jeho duši působiti?

Jde-li o *povolání*, volá Bůh rovněž jemně a zároveň mocně: „Jdi, dcero Boží, jdi!“ Pán kráčí mimo a tajemně se dotýká duše slovem plným světla i stínu. „Kdybys chtěl! Chtěl bys? Chceš-li, pojď, následuj mne!“³

Velmi jemně a mocně podle svědectví těch, kdo to zkusili, zve Duch Svatý k *mystickým výšinám*, o kterých mluví učitelé duchovního života, užívající jednak slova *klid*, jednak *poutání* — *quietude, ligature*.

Jak líbezné a neodolatelné bývá obyčejné *vnukání milosti*! Svoboda nesnáší násilí. Duch Svatý začíná jemně. Kdyby mluvil příliš zblízka, zdálo by se, že se vnucuje. Sv. Augustin praví: „Tys mi, Pane, odpověděl, volaje na mne jakoby zdaleka . . .“ Volá však zároveň velitelsky. Proto duše neváhá říci se Samuelem: „Ke mně promlouvá Bůh Jakobův, mluví Skála Izraelova: Vládce lidí.“⁴

*Stmě je slovo Boží*⁵. Každé volání Boží je jako seménko, jako nepatrná nicotka, jež za-

padá mezi polní hroudy, jako nicotka vítězná, která mocně zvedá půdu a nejednou prolomuje i tvrdou skálu.

Duch Svatý působívá však také *proměnlivě*. Jednou převládá síla, jindy jemnost. Hospodin mluví na Sinai a na zvuk jeho hlasu Mojžíš rychle se sklání hluboce k zemi. Jindy chce Bůh mluvit k Eliášovi. „Vyjdiž a stůj na hoře před Hospodinem; ale *není v tom větru Hospodin*. A po větru zemětřesení; ale *není v tom zemětřesení Hospodin*. A po zemětřesení oheň; ale *není v ohni Hospodin*. A po ohni šelest *tichého věterku*.“⁶ V něm byl Bůh . . .

Někdy je ten větérek jemný jako vzdech. Sv. Pavel jej nazývá *vzdechem nevysloveným*⁷. Duše hlučné a rozptýlené ho neslyší.

2. NEÚNAVNĚ A VYNALÉZAVĚ

Duch Svatý působí v duších *vytrvale*. Ať činíme cokoli, vždy jest ochoten nám přispěti na pomoc.

Ovšem jen málo duší postřehuje poněkud tuto nevyčerpatelnou věrnost. Tomu není vinen Duch Svatý, nýbrž náš roztržitý život. Jemné záchvěvy hlasu Božího v nás jsou schopny nejrozmanitějších modulací. Někdy zaznívají blaženou útěchou, jindy bolestným vzdechem neútěchy.

Duch Svatý je v svém působení *vytrvalý* a *vždy týž*. Jeho neviditelná činnost je před-

mětem pouhé víry. Vnější projevy jeho působení však se *měňívají*.

P. Faber píše o působení Ducha Svatého: „Duch Svatý přizpůsobuje slova Pána Ježíše, pronesená ke všem a pro všechny, jednotlivým duším podle jejich povahy a věrnosti.

Duch Svatý projevuje velkou iniciativu . . . Zdá se, že mocně naléhá; a že, ač miluje hříšníky, víc ještě miluje svaté duše.

Duch Svatý působí tím mocněji, čím více jej duše uctívá. Líbí se mu, prosíme-li jej o radu, a čeká na to . . . Spokojuje se málem . . . ani maličkost nezůstane dlužen a příkládá maličkostem mnohem větší důležitost než my.“

Svou nedostížnou citlivostí postřehuje i nejmenší hnutí, jásá, když mu duše popřává sluchu, když s ním souhlasí a ho poslouchá. Rmoutí se, když jím pohrdá, když si ho nevšímá a naň zapomíná. Maličkost stačí, aby se vzdálil. Odporuje-li mu duše, nehněvá se a čeká na chvíli příhodnější. Někdy, i když se duše připraví všemožně, prodlévá, skrývá se, jako by jej to těšilo, když jej duše hledá. Přichází pak náhle jako blesk, jímž otvírá duši světy, a zase mizí. Někdy se vrací dříve, jindy po delší přestávce. Snad se to zdá rozmarem, ale ve skutečnosti je to podivuhodná znalost duše, vytrvalost a moudrá vynalézavost.

Duch Svatý ví, co činí: jedné duši více prospívá mírný podnět, práce tichá, jako podzemní; jinou poráží k zemi náhlý blesk. Jed-

nou třeba trpělivě klepati na skálu, až povolí, aniž se rozrazí; jindy jediný slabý úhoz otvírá přehradu lehce. Někdy je třeba *báti se Ježíše, jde-li mimo a nevrací-li se*, - pozor, tentokrát je pomoc blízko! - přejde a nevrátí se. Jindy zase vítězí „*flucte a bude vám otevřeno*“⁸... Duch Svatý, byv i dvacetkrát odmítnut, opět a opět duši obléhá.

Této druhé metodě dává Duch Svatý přednost. Co by z nás bylo, kdyby se hned po prvním odporu od nás vzdaloval navždy? Ale on nás zná, ví, jak jsme nezralí, nerozumní, zapomětliví. Je příliš velký, než aby byl znechucen naší malicherností. Umí vítěziti trpělivostí. Ale bděme, abychom nezneužívali této nesmírné lásky, která se znovu a znovu vrací. Buď neúnavně poslušen tak neúnavného Boha!

Duch Svatý ustavičně touží po našem srdci. Kdyby to byl někdo jiný než Duch lásky, již dávno by všeho zanechal. Kdysi na nás těžce dolehne jeho stesk na naši nevěrnost: *Hostem jsem byl, a nepřijali jste mě*⁹.... *Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali*¹⁰.

Jaké divy působí *Spiritus Creator* - Duch Tvůrce v duších dokonale věrných, kde se cítí doma! Dokud však v našem nitru pracuje, málokdo si uvědomuje, čeho chce Duch Svatý dosáhnout. Bůh často pracuje jako tkalci gobelinů, po rubu, takže vlastní práci nevidíme, nýbrž jen nevzhlednou, bezcennou změť nití.

Ale když poukončené práci tkanivo obrátíme, jaké vzácné dílo spatříme!

3. PŘICHÁZÍ TAJEMNĚ

Je-li duše v milosti Boží, prodlévá v ní Duch Svatý; a prodlévá-li v ní, jak možno říkati, že přichází?

V pravém slova smyslu ovšem nepřichází. Ale přítomnosti Ducha Svatého v nás milostí posvěcující si obyčejně nevšímáme; kdykoli tedy jsme na ni upozorněni, máme dojem skutečného příchodu. Ne Duch Svatý, nýbrž my přicházíme, kdykoli si uvědomujeme jeho přítomnost. A toto setkání je velká milost, kterou možno přirovnati k prvnímu příchodu.

Nemůžeme ani dosti často rozjímati o tomto neviditelném sesílání Ducha Svatého. „Kdykoli duše pokročí v lásce Boží, nabývá nových milostí a získává nové zásluhy; slaví nové seslání Ducha Svatého. S Duchem Svatým však přichází celá nejsvětější Trojice. I může duše důvěrně obcovati s božskými osobami a požívatí svaté radosti, která plyne z této blažené důvěrnosti. Leč netoliko jednou se jí dostává toho podivuhodného daru, nýbrž po každé, kdykoli pokročí v lásce Boží a v milosti posvěcující, zakouší nového příchodu Ducha Svatého, nové přítomnosti nejsvětější Trojice.“¹¹

Sv. Bernard o tom píše nepřekonatelně krásně v díle *In cantica*. Popisuje v něm příliv

i odliv přítomnosti Boží v nás, jak Duch Svatý přichází a odchází a jak se duše má při tom chovati.

Sv. Lev Veliký mluvě o svátcích svatodušních praví: „Apoštolové očekávali Ducha Svatého; ne snad že by ho ještě nebyli měli, ale aby jejich duši zaplavil novým vylitím. Nebyl to první příchod, nýbrž jeho vyvrcholení.“

Měl tedy Origines pravdu, když řekl: „Pravý křesťan slaví letnice každý den.“

Msgre Gay radí své sestře: „Kráčej s lampou rozžatou a naplněnou. Víc než čímkoli jiným nechť se zabývá tvé srdce Snoubencem, *jenž ustavičně přichází.*“ . . . A příteli knězi píše: „Ten, který již přišel, přichází bez ustání; v tom je tajemství svatosti.“

Velcí mystikové tyto myšlenky ještě rozvádějí. Tak na př. Ruysbrock: „To je tajemství Boží lásky, že Snoubenec ustavičně přichází a ustavičně zůstává. Vždy přichází po prvé, jako by byl dosud nikdy nepřišel. Jeho příchod, nezávislý na čase, jest věčné *nyní*, a věčná touha ustavičně obnovuje radost z Božího příchodu.“

Hlava II.

JAK SE MÁ DUŠE CHOVATI K DUCHU SVATÉMU

1. NEŽ JEDNÁ

Karmelitka sestra Alžběta od nejsv. Trojice užila v své jedné krásné modlitbě těchto slov: „Po celý život ti budu naslouchati. Budu velmi *učelivou*, abych se od tebe naučila všemu.“

Jsme-li v milosti Boží a chceme-li těžiti z návštěv Ducha Svatého, či spíše z ustavičného jeho přebývání v naší duši, musíme se udržovati v bdělosti, abychom vnímali vnučení svého nedostižného Učitele a chápali, čemu nás učí. Ale kolik duší popřává Duchu Svatému takto sluchu?

I sv. Gertruda si stýskávala na „tvrdou kůži své nedbalosti“, která je mezi ní a Bohem. Jak často nám šeptá hlas Boží: „Kdybys chtěl!“ Ale my ututláváme ten hlas, abychom ho nemusili poslechnouti. Ovšem nečiníváme to vždy vědomě ani dobrovolně, ale jednáme tak přece. Umíme mistrně klamatí sebe samy, a to nám bývá osudným.

Tauler radí: „Cítíš-li sebe, zadrž; cítíš-li Boha, oddej se.“ Kdo se chce posvětití, má se dychtivě chápat i nejmenšího osvětlení a řídití se světlem, jehož se mu dostává. Bůh neříkává každému totéž. Ale žádá, abychom

se soustředili, nežli jednáme. Tak se nejlépe disponujeme k Božímu vnuknutí. Ale taková bdělost je vzácná. Jakýsi neurčitý instinkt většinu křesťanů zdržuje. Rádi by poslechli a šli velkodušně za povinností; ale váhají. Nevím, kam dojdu. Nevím, kam mě povede jeho vůle. Kdybych to aspoň věděl!

Ty však víš, že Bůh je dobrotivý, nekonečně dobrotivý, že chce jen tvé dobro a nic jiného. Čeho by sis mohl ještě přát? Přestává dítě potmě důvěřovati otci? Naopak, čím temnější je noc, tím důvěrněji se tulí k tomu, který je vede. „Chceme-li, co Bůh chce, jsme silní. Nechceme-li, než co Bůh chce, jsme svobodní. Jsme-li silní a svobodní, jsme schopni všeho.“¹²

Snažme se o ducha svobody a naprosté oddanosti. Nemějme zbytečných obav, kterými tak urážíme Mistra. P. Faber říkával: „Minulost a budoucnost jsou toliko formami našeho já.“ Pohrdejme svou pošetilou sebeláskou. Nechtějme vše věděti již napřed, ale buďme ochotni zbaviti se vší nepotřebné přítěže, abychom se dostali tam, kde nás chce míti Bůh.

2. KDYŽ JEDNÁ

Hleďme jasně poznati, co Bůh od nás žádá, a neberme na svou velkodušnost měřítko své vypočítavé malichernosti. To je ovšem teprve začátek. Pán Bůh nás chce viděti v práci, aby poznal, máme-li velkou duši a ochotné srdce, *corde magno et animo volenti*¹³.

Jednou na Květnou neděli si sv. Gertruda přála, aby mohla pohostiti Krista Pána, jak byl pohoštěn kdysi v Betanii. „Zde jsem,“ pravil sladký Host jejího srdce, „co mi dáš?“ „Má jediná Spáso, nemám, co by bylo hodno tvé božské Velebnosti, ale obětuji se ti celá se vším, co jsem. Rač mi říci sám, čím bych se ti mohla zalíbiti.“ - „Dej mi klíč od svého srdce, *svou vůli*.“

Sv. Marketa Marie psala jedné řeholní sestře: „Jediné opravdové *chci* nás může Pánu Bohu dáti úplně.“ Šťasten, kdo se nikdy nezdráhá, kdo se nebojí ničeho než toho, že snad nejde dosti rychle za Kristem Pánem; kdo vždy raději obětuje víc než méně. Šťasten, kdo dává Pánu Bohu velkodušně celý kus, ačkoli Bůh žádá toliko vzorek, a kdo se nevzpírá, když Bůh z něho po libosti stříhá. Šťasten, kdo sebe nepokládá za nic a nenutí Boha, aby ho šetřil¹⁴.

Překrásně o tom píše P. Gratry, vykládaje slova Kristova: *Jerusaleme, Jerusaleme, který zabiješ proroky a kamenuješ ty, kteří jsou poslání k tobě*¹⁵.

„Jerusalem je naše duše. Proroci, vyslanci Boží, jsou popudy a podněty, které jí Bůh ustavičně posílá. Jak se zachovám k těm podnětům Božím? Co učiním s těmi seménky, která působením Božím klíčí v mé duši? Přecházejí přese mne jako mořské vlny, či spíše jsou ve mně jako hlas ustavičně volající? Budou snad jen hlasem volajícího na poušti?

Umlčím je? Udusím vnuknutí? Pošlapu seménka? Ochromím ty vzlety? Ukamenuji ty proroky? Zabiji ty vyslance Boží?

Tak to obyčejně činívám. Člověk je bytost svobodná. Kamenuje proroky, zabíjí vyslance Boží. Jak krásná by byla lidská duše, jak skoro božská, kdyby *svobodně a rozumně* dovedla naslouchati, sledovati, plniti, rozvíjeti a dokončovati, co jí Bůh vnuká a co v ní začíná! Ale její odpor Boha neunaví, neodpudí. Když její síly a tužby, myšlenky a vzněty jí od Boha vzdalují a rozptylují v *sobectví a smyslnosti*, když mezi svatyní, v níž sídlí Bůh, a vnějškem, kde si líbuje duše, se víc a více šíří poušť, když duše dbá jen vnějšku a zanedbává nitro, když buduje a bílí hrob, v kterém pracuje smrt, tehdy Bůh plný lásky opět usiluje, volá, metá nové blesky a nepřestává si stěžovati: „*Kolikrát chtěl jsem shromážďiti děti tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá!*“¹⁶

Opravdu, často je náš život ustavičnou nevěrností. Bůh má s námi velkolepé plány, ale my jej nutíme, aby je neustále měnil. Chtěl nám dáti nejednu milost, ale nemohl, poněvadž jsme *se nesnažili si jí zasloužiti*. Tak mu škrtáme jedno po druhém. Co zbude na konec z původního plánu?

„Bůh viděl od věčnosti v sobě samém život, kterým podle jeho přání máme žítí v čase. Tato jeho myšlenka o nás, tato jeho vůle vzhledem k nám jest naším ideálem, jest vel-

kou básní našeho života. Náš Otec, plný lásky, to našemu svědomí ustavičně připomíná.. Každý sebe nepatrnější záchvěv je darem, hřivnou, kterou mám přijmouti, je podnětem, jehož mám poslechnouti, jest počátkem, který mám dokončiti. Otec ví dobře, jak se vzpíráme, jak jsme nerozumní a převrácení. Na každý odpor a nerozum, na každou převrácenost odpovídá novým plánem, zmenšeným sice, ale vždy překrásným.“¹⁷

Mnohé duše nedosahují svatosti proto, že jistého dne v určité chvíli *neposlechly dokonale vnuknutí Božího*. Naše budoucnost závisí nejednou na dvojím nebo trojím *ano* nebo *ne*, které jsme měli říci, ale neřekli. A z toho vyplynuly nesčetné úkony velkodušnosti nebo zbabělosti.

Jakých výšin bychom dosáhli, kdybychom kráčeli tímž krokem jako velkodušnost Boží! Ale my kráčíváme zbaběle krůčky trpasličími. Tak žijeme v *prostřednosti*, ne-li v něčem horším, protože jsme nevyhověli vnukáním shůry. Vzpomeňme, co řekl Kristus Pán sv. Marketě Marii, aby ji upozornil, do jakého nebezpečí by se vydala svou nevěrností: „Měj se na pozoru, aby tvá lampa nezhasla. Jakmile zhasne, marně se budeš snažit ji rozsvítiti.“

Nebudme úzkostliví ani opovážliví. Nezahrávejme si s milostí Boží. Přejde-li milost, snad se vrátí, ale nevrací se vždycky. A vrátí-li se i stejně mocná, najde srdce značně

oslabené zbabělostí, a tedy méně schopné milosti věrně užívatí. A Bůh není povinen udělovat nám jinou milost. A pročpak by nám ji posílal, kdyby měla býti zase odmítnuta? Každá taková promarněná milost, každé odmítnuté vnuknutí, každý požadavek Boží, kterému jsme nevyhověli, bude jednou obávaným svědkem před soudnou stolicí Boží.

Sv. Terezie z Avily píše: „Viděla jsem duše, které dosáhly vysokého stupně ctnosti, padati do osidel nepřítelových. Celé peklo se proti nim spiklo. Zlí duchové vědí, že takové duše nejen samy zahynou, ale že ještě mnoho jiných *strhnou s sebou*. A zase jediná horlivá duše stačí, aby mnoho jiných obrátila.

Kristus Pán je dnes právě tak jako dříve ochoten udělovati nám největší milosti. Ale co pravím? Dnes je k tomu ochotnější než kdy, protože dnes je méně těch, kdo žijí jediné pro jeho slávu. Jsme bohužel až příliš zamilováni do sebe samých. Jsme příliš opatrní, abychom nepozbyli nic ze svých práv. Jak jsme pošetilí!

Duše, která se chce státí snoubenkou Ježíše Krista a již Bůh uděluje velké milosti, nemůže se bez nevěrnosti oddati zahálčivému odpočinku.“

Sv. Angela z Foligna mluví o té věci neméně bolestně: „Jednoho dne mi bylo v modlitbě řečeno, že Pán ukazuje vyvoleným duším zvláštním vnitřním světlem, kterou cestou

mají kráčet. Ale některé z nich zavírají oči, aby neviděly, a uši, aby neslyšely. Nechtějí slyšet toho, jenž mluví v jejich nitru; ač jsou velmi vábeny božskou líbezností, odvracejí se a jdou *průměrnou všední cestou*. Takové duše stíhá *Boží kletba*.

Tato slova jsem zaslechla ne jednou, snad tisíckrát. Měla jsem pokušení domnívati se, že se klamu. Řekla jsem si: Duše, kterou Bůh osvěcuje a zahrnuje vzácnými dary, měla by býti stíhána Boží kletbou jen proto, že jde všední cestou? To se mi zdálo hrozné. Nechtěla jsem toho hlasu slyšet. Ale Pán Bůh, maje soucit s mou slabostí, mi to vysvětlil na příkladě. Otec chce míti syna učencem. Obětuje na to velké peníze, vybírá nejlepší učitele . . . a po skončené výchově nevděčný a pošetilý syn hledá a přijímá práci v obyčejné řemeslnické dílně.

Takovým nezdárným dítětem je duše, kterou si Pán Bůh připraví kázáním a Písmem svatým a pak si ji vezme *sám* do své školy. Vnitřním světlem jí ukazuje, jak má následovati Krista. Dojímá ji to. Bůh se jí nyní dotýká sám přímo a dává jí světlo, které je schopen dávatí jedině on. Obdařuje ji vznešeným poznáním, aby měla světlo *pro sebe i pro jiné*. Nedbá-li omilostněná duše této přízně Boží, zatemní-li se její rozum a zatvrdí její vůle tak, že odmítne vnuknutí Boží, *odejme jí Bůh všechno světlo* a stíhá ji kletbou.

Bylo mi nařízeno, abych to napsala a uká-

zala svému zpovědníku, poněvadž se ho to týká osobně.“

Kdybychom si brali k srdci takové výstrahy světců, jistě bychom si počínali méně zbaběle.

Kdykoli Alfons Rodriguez, svatý vrátný kláštera na ostrově Majorce a přítel apoštola černochoů sv. Petra Klavera, kráčel jistou klášterní chodbou, vždy poklekl a prosil Boha za odpuštění nedbalostí, které se na tom místě kdysi dopustil.

Jak daleko jsme od takové jemnosti svědomí!

Hleďme těžiti z těchto velkých poučení. Nenuťme Boha, aby své dílo měnil, a žijme svým duchovním životem podle původního Božího plánu. Neodporujme nikdy, když milost na nás naléhá. Hříšníci chybují neposlušností k Božím přikázáním; dobré duše chybují neposlušností k Duchu Svatému.

Kardinál Manning si napsal s povzdechem do deníku: „Používáme toliko dvaceti milostí ze sta, či spíše jediné z dvacíti milostí.“

Kéž ode dneška projevujeme úctu k stavu milosti *dokonalou věrností k milosti!*

3. VĚRNOST V MALÉM JE ZNÁMKOU A VRCHOLEM LÁSKY

Duše, která každého okamžiku souhlasí s tím, čeho si Bůh od ní právě žádá, má dokonalou lásku.

Nezáleží na tom, zdali předmětem vůle Boží

je skutek nepatrný či okázalý. Na skutku samém nezáleží, nýbrž na tom, že jej Bůh chce, a to v určitém okamžiku.

Toho by si měly povšimnouti zvláště takové duše, které rády hledají svatost tam, kde není. Blouzní o jakémisi skvělém a hlučném heroismu, který se velice liší od všedního života, od svědomitého plnění drobných povinností, od usilovného boje proti sebelásce i proti pokušením, která na nás dorážejí doma, na ulici, v dílně, v úřadovně i v saloně.

Jejich vysněné ideály jsou velmi vysoké, a to jim lichotí; jsou velmi vzdálené, a to je uspává. Ale pravá svatost se neztrácí v mlze. Je méně blýskavá, je těžší, věcnější, všednější a zároveň pokornější.

Každodenní drama našich nadpřirozených bojů je psáno šedou prósou, nemá zvučných rýmů ani rytmu kromě rytmu ubohého milujícího srdce, které by chtělo vykonati mnoho, ale pro slabost *zmůže* málo, skoro nic.

Duše rozumně horlivá dovede velmi dobře spojití vznešený ideál svatosti s drobnými povinnostmi všedního života. Ví, že právě *nepatrné* skutky jsou výtečným stavivem vznešené svatosti.

Pravý ideál nesmí odporovati skutečnému životu; pravý idealista je správný realista. To platí pro duchovní život i pro umění.

Volá-li nás Bůh k *heroismu více vnějšmu*, je předchozí *skrytá věrnost v malém* nejjistější zárukou *vnější věrnosti*, která nebývá

hodnotnější, ale zářivější. Škola zbabělosti nemůže být přípravou na hrdinské boje. *Okamžitý* heroismus bývá výsledkem nesčetných drobných věrností k milosti přítomného *okamžiku*.

Naše tužby cílí vysoko. Hleďme, abychom nepromarnili nic z toho mála, které se nám každého dne nabízí. Na úzkou pásku svého života, rozvíjející se před námi jako páska telegrafní, dělejme ochotně drobná, do nekonečna se opakující znaménka dokonalého sebeobětování.

Nedomnívejme se, že je to málo. „Věrnost v každé chvíli, na každém místě, při každé práci, věrnost vnější i vnitřní, věrnost dnem i nocí, věrnost v každé minutě a vteřině, věrnost při všech obtížích a překážkách, je něco velikého. Věrnost zdokonaluje každou ctnost tím víc, čím je nám těžší. Je to vlastně láska, a to láska nejvyšší hrdinská, pozorná, jemná, čistá a silná. Činí nás podobnými Ježíši Kristu, o němž praví sv. evangelium, že *všecky věci dobře učinil*¹⁸.

Ne každý člověk chápe plný význam slova *věrnost*. Duše, v které vládne Duch Svatý, touží, aby mohla vždycky dávat měrou vrcholovou. Někdy se jí naskytne příležitost k dvěma skutkům. Instinktivně, ovšem instinktem nadpřirozeným, pracně získaným, jež však láska činí spontánním, spěchá tam, kde kyne Bohu větší sláva. Obyčejně to bývá skutek, který nás stojí více přemáhání.

KNIHA PÁTA

NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOST OLTÁŘNÍ A NAŠE PŘIVTĚLENÍ K JEŽÍŠI KRISTU

OBĚTOVATI BOHU JEŽÍŠE KRISTA

Propůjčiti Kristu svého ducha, své srdce a své tělo, zřící se všeho, co není on, lze toliko za cenu velkodušného a naprostého sebeobětování. Státí se pro Boha Ježíšem, t. j. takovou bytostí, v které by Pán Ježíš byl všechno a my nic, jest ideální cíl naší *dokonalé přeměny v Ježíše Krista důsledným a všestranným sebezapíráním a dokonalou vnitřní čistotou.*

Východiskem povolání k takové dokonalé proměně je křest. V podstatě již křest nás zbavuje nákazy hříchu. V kořenech své křesťanské bytosti jsme již tedy byli očištěni od zárodků smrti, ale poněvadž ty zárodky byly částí naší bytosti, mohou vlivem nakaženého ovzduší opět oživnouti a zesíleti.

Kolikpak křesťanů žije bez těžkého hříchu? Kolik bez dobrovolného všedního hříchu? Kolik jich žije umrtveně a vůbec tak, jako by nežili na zemi?

Jsme sice Bohu připodobněni *křtem*, ale jak málo *životem*! Svou přeměnu v Ježíše Krista musíme každý den začínati znovu. On má žíti pod naším zjevem, a zatím je v nás tak málo jeho života! Ale co přispěje k naší vnitřní přeměně účinněji než převzácná Svátost předpodstatnění — *svatá Eucharistie*?

Přepodstatnění na oltáři se stává *v jednom okamžiku*. Kněz vyřkne slovo — a chléb již není chlebem. Od té chvíle tu žije Kristus. Ale jak *pomalou* se křesťan přeměňuje v Ježíše Krista!

1. OBĚTOVATI BOHU JEŽÍŠE KRISTA JE PODSTATNÝ ÚKON KŘESŤANSKÉ BOHOPOCTY

Jediné potřebné na světě je sláva Boží. Kdo však může Boha oslavovati tak, jak zasluhuje? Jediné Ježíš Kristus. Ač byl roven Otci, snížil se k našemu člověčenství. Jako člověk vyznává, že Otec jest větší¹. Může se skláněti před jeho velebností, vzdávati mu hold pravé pokory, poddanosti a poslušnosti. Ale poněvadž jako Slovo jest roven Otci, může jediné on vzdávati Otci úctu hodnou Nejvyššího. Proto lidská přirozenost, spojená se Slovem v jednotu božské osoby, může Bohu vzdávat poctu nekonečné ceny.

Ježíš Kristus má tedy v rukou *veškerý* kult, a to *jediný* kult hodný Boha. Proto náš kult je *křesťanským* jen skrze Ježíše Krista, jen v oběti, kterou přináší Otci Ježíš Kristus.

Celý křesťanský kult možno vyjádřiti takto: *Ustavičně obětovati Bohu Otci Ježíše Krista a v jednotě s Ježíšem Kristem obětovati i sebe poslušností a naprostým sebeobětováním.*

Křesťanská bohoslužba je tedy úkon nejvyšší kněžský, je to ustavičné dvojí obětování: obětování Bohu Krista, a to nejen Krista his-

torického, Ježíše, Syna nejsvětější Panny, ale i Krista souhrnného, úplného - *Plenarium corpus Christi*² - Krista jako Hlavy i s údy, Spasitele i nás všech, kteří jsme s ním spojeni.

Tomu, kdo dovede proniknouti až k podstatě pojmů, jsou rovnocennými slova: náboženství, bohoslužba, kněžství.

V dnešní době má slovo kněžství užší význam. Ale vedle kněžstva *oficiálního*, které s Ježíšem Kristem a po něm proměňuje chléb a víno a které se liší od ostatních věřících nedostižnou důstojností a svrchovanou mocí, jest ještě *mystické* kněžství všech křesťanů, kněžstvo ovšem jiného řádu, ale vždy, jak praví sv. Petr, *kněžstvo svaté, královské, které podává duchovní oběti příjemné Bohu skrze Ježíše Krista*³.

Náš život by měl býti ustavičným *Gloria in excelsis Deo*, ustavičnou chválou Boží, ne tak slovy, ale více skutky. Jsme stvořeni ke cti a chvále Boží. Sv. Ignác a všechny katechismy učí, že Bůh člověka stvořil *ut laudet*, aby Boha chválil. Slovu *chvála* se zde dává rozsah co nejširší. Je v něm zahrnut pojem *služby*, a to takové služby, která v celém svém rozsahu vychází od Boha a směřuje k němu jakožto k svrchovanému a jedinému Pánu.

Ale jak bychom měli svým slabým hlasem a svými nepatrnými skutky vzdávati Bohu *na výsostech* slávu, aby nebyla tak nicotná, jako jsme sami? Takto: Kristus se stal jedním z nás a nás učinil *něčím ze sebe*.

Jak by země mohla vzdáti Bohu úctu, hodnou jeho velebnosti? Bůh sám sestoupil na zem. Potřebuje-li člověčenstvo oběti Boha důstojné, má vtělené Slovo, Ježíše, který jest nám dán, ne abychom si jej vyhradili pro sebe jako svůj majetek, nýbrž abychom jej dětinnou obětí vrátili Otci. Ježíš jest nám půjčen, abychom *my ubožáci* mohli Bohu vzdávati *nekonečnou poctu*. Bůh nám jednou rukou odevzdává svůj poklad a nechává nám jej na chvílku v náručí, ale druhou rukou jej žádá zpět. A tímto dáváním a odnímáním jest mu vzdávána chvála, důstojná jeho nekonečné velebnosti.

2. VRCHOLEM BOHOPOCTY JE MŠE SVATÁ

Vtělením Slova nám byla dána možnost Bohu obětovati Boha v osobě Ježíše Krista, jenž se stal jedním z nás. Na to *zničení* velmi často zapomínáme. Proto nám to Kristus Pán připomíná tím, že každodenně při mši sv. *sestupuje* pokorně na oltář. Zapomínáme snadno, že jej máme Bohu *obětovati*. Proto nám to připomíná tím, že se každodenně při mši svaté za nás *znovu obětuje*.

Kristus Pán přišel na svět, sestupuje při mši sv. na oltář, prodlévá dnem a nocí ve svatostánku ne tak proto, aby se dával *nám*, nýbrž aby se obětoval *Otci*, či spíše, abychom jej mohli dávat *Otci*, jemuž se obětuje.

Posledním cílem vtělení a Eucharistie není

tedy oslava vtěleného Slova, ani blaženost člověka, nýbrž *sláva Boha Otce, chvála svrchovaného Boha.*

Eucharistický kult nesměřuje k Ježíši jako Ježíši, nýbrž k Otci, k nejsvětější Trojici. Kdo uctívá toliko sv. Hostii, kdo se Kristu Pánu svátostnému jen klaní a nespojuje se s jeho obětí, kterou vzdává Otci, ten nerozumí sv. Eucharistii, ani Kristu Pánu vůbec, neboť nechápe, proč vlastně prodlévá svátostně mezi námi.

Právě při mši sv. má býti křesťan nejvíce proniknut duchem oběti. *Hlavní osobností* při mši sv. je trojjediný Bůh. Pán Ježíš je v ní *prostředníkem*, tedy osobností, která slouží někomu *většímu* a svou obětí jej nekonečně oslavuje.

Nad oltářem, kde kněz celebruje, bývá často obraz nejsvětější Trojice. Tím je vystižena myšlenka sv. Církve, jejíž pohled neutkvívá na oběti samé, nýbrž se pozvedá k tomu, komu se obět přináší. To se jeví i v nejdůležitějších mešních modlitbách: *Suscipe sancta Trinitas . . . , Deus qui . . . , Suscipe sancte Pater . . . , Te igitur clementissime Pater . . .*

V prvních dobách Církve byla tato myšlenka tak samozřejmá, že až do 11. století nebývalo ani pozdvihování. Až když bludař Berengarius popíral skutečnou přítomnost Kristovu v nejsv. Svátosti, chtěla sv. Církev tu pravdu zdůraznit, a proto zavedla pozdvi-

hování sv. Hostie i kalicha, aby se všichni klaněli Tělu a Krvi Páně.

Tímto pozdvížením kněžských rukou s Tělem a s Krvi Páně k nebi chce Církev netoliko ukázati věřícím Pána Ježíše, ale srozumitelně naznačiti, že Pán Ježíš se obětuje *Bohu Otci na výsostech*.

Kolik duší trpí pocitem své malomoci, že nemohou Bohu vzdáti takovou čest, jakou by zasluhoval! Jak by mohly Boha uctít svými nepatrnými osobními zásluhami? Jak by mohl náš život se svými ubohostmi býti darem Boha důstojným? Může několik bídných krůpějí naplniti propast?

A mimo to: Neohlodává zbabělost nejlepší součástky našich darů? Beztoho můžeme Bohu dávatí jen málo, a ještě s Pánem Bohem smlouváme. I ten, kdo Bohu všecko dává, oč více dává než nic?

Chce-li tedy křesťan oslavovati Boha jen svými vlastními zásluhami, nemůže prospívati, a prospívá-li, nemá při tom vzletu ani velkodušnosti — a zůstává bolestně sklíčen.

Proč bychom nemohli na chvílku sebe pustit s očí? Žízním po oslavě Otcově. Ale svým ubohým já toho nedosáhnu. Mám však *Ježíše Krista*, a především *jeho* mohu obětovati Otci.

3. VÝTEČNÁ BOHOPOCTA MIMO MŠI SVATOU

Obětovati Ježíše Krista Otci mělo by se státi

velkým křesťanským zvykem. Je to výtečný projev bohopocty. Měli bychom na to pamatovat *i mimo mši svatou*, na př. při návštěvách nejsvětější Svátosti a j.

Syn Boží se za spásu světa obětuje *každého okamžiku*. Každý den je slouženo na 350.000 mší sv. Připadá tedy na vteřinu čtvero pozdvihování. *Kolikrát mi srdce udeří*, tolikrát a ještě častěji si mohu připomenouti, že se *Ježíš obětuje*.

Dopustím-li se chyby, obětuji na *zadostučinění* předrahou Krev Páně. Obdržím-li milost, obětuji předrahou Krev jako jediný Boha důstojný *dík*. Stihne mě utrpení; téže chvíle se koná na několika oltářích přesvatá obět. Proč bych s ní nespojil svou *obět*? Je třeba velice se modlit za Církev svatou, za velké zájmy v duších, za hříšníky, za misie, za kněžstvo. I hledím svou *modlitbu* spojit s modlitbou Krista Pána, skrze něhož se mi dostává všech milostí.

I mimo mši sv. se Pán Ježíš ve svatostánku ustavičně obětuje Otci. Dnem i nocí mu vzdává nekonečnou chválu, nevýslovné díky, neskonalou adoraci. Měli bychom se od něho učit a navykat si ustavičným a vznešeným díkům. *Eucharistie znamená díkůčinění*. Pobožnost k Eucharistii obsahuje nutně touhu vzdávat Bohu nekonečný dík skrze Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti oltářní.

P. Chaumonot, hrdinský misionář kanadský v 17. století, napsal: „Před 46 lety mě

hluboce dojala slova Kristova: *Ego honorifico Patrem meum*⁴. I umínil jsem si, že budu Pána Ježíše milovati zvláště proto, že nekonečně *ctil a miloval Otce*. Nemohu ani vyjádřiti, jak ta pobožnost mé duši prospěla.

Když obětuji sv. Hostii u oltáře, mám velkou radost, že mám v Pánu Ježíši nekonečný poklad smírného *dostiučinění* za své hříchy a že touto obětí mohu Bohu vzdáti nekonečně více slávy, než oč já a jiní hříšníci jsme jej připravili. Raduji se, že mohu svému Stvořiteli obětovati *adoraci a díkůčinění* jeho vlastního Syna, a tak doplniti a nahraditi povinnou úctu a vděčnost, kterou tvorstvo mu vzdáváti nechce, nemůže a neumí. Nechápu, že by se kdy tvorů mohlo dostat větší cti, než mohli svému Stvořiteli vzdávati takovou *úctu, dík a smírnou náhradu, jaká mu náleží*.

A to činíme, kdykoli mu na oltáři obětuje-
me jeho božského Syna.“

Sv. Marketa Marie píše mezi jiným o svém rozjímání: „Končívám je obyčejně modlitbou: Věčný Otče, obětuji ti tvého nejmilejšího Syna jako *dík* za všechno mi prokázané dobro. Obětuji ti jej jako svou *prosbu* a svůj *obětní dar*, jako svou *adoraci*, jako své dobré *předsevzetí*, svou *lásku* a své všechno. Přijmi jej, věčný Otče, *náhradou* za vše, čeho si ode mne přeješ. Nemám leč toho, kterého mi dáváš s takovou láskou. Vše ostatní je tebe nehodno.“

Uvádíme také modlitbu ctih. Marie od Vtě-

lení: „Věčný Otče, přicházím k tobě skrze nejsv. Srdce Ježíšovo. *Klaním se ti skrze ně za všechny, kdo se ti neklanějí, miluji tě za všechny, kteří tě nemilují, a vyznávám tě jako Boha jménem všech, kteří z dobrovolné zaslepenosti tě nechtějí uznávat. Chtěla bych nejsvětějším Srdcem nahraditi tvé božské Velebnosti všechno, čím je ti lidstvo povinno. V duchu procházím celým světem a hledám duše vykoupené předrahou Krví našeho Spasitele. Ráda bych ti místo nich podala náhradu zásluhami jeho nejsv. Srdce.“⁵*

Jak velice se liší ty modlitby od sobeckých modliteb některých křesťanů! A přece zde nejde o zbožnost výjimečnou ani neobyčejnou, nýbrž toliko o zbožnost čistě *katolickou*.

Tak se modlí Církev. Vždy obětuje buďto Ježíše Krista samého, anebo, obětuje-li co jiného, vždy to obětuje v Ježíši Kristu nebo skrze Ježíše Krista: *Per Dominum nostrum Jesum Christum*.

Hlava II.

OBĚTOVATI SE BOHU S JEŽÍŠEM KRISTEM

1. SPOJUJME SE S OBĚTÍ JEŽÍŠE KRISTA

Obětovati Bohu Pána Ježíše neznamená obětovati někoho od nás rozdílného. Nezapomínejme, že Kristus úplný není toliko Ježíš, Syn Marie Panny, nýbrž i my, neboť spolu s ním jsme mystickým tělem Kristovým.

Denně se modlíme po pozdvíhování: „Pokorně tě žádáme, všemohoucí Bože, kaž, aby *tyto dary* byly rukama svatého anděla tvého přeneseny na vznešený oltář tvůj...“ Bossuet k tomu praví: „Tyto dary jsou ovšem Tělo a Krev Ježíše Krista, ale *spolu s námi se všemi*. To vše dohromady je týž obětní dar.“

Obět Kristova obsahuje celého Ježíše, totiž Jeho i všechny spravedlivé všech věků, kteří jsou s ním spojeni jako se svou Hlavou, s ním trpí a tak se s ním ustavičně obětují. *CruX Christi sine tua non sufficit. Křtž Kristův bez tebe nestačí.* Kristus Pán získal ovšem nesmírné zásluhy, ale mají-li býti přivlastněny, je nutné naše spolupůsobení.

Kristus zahrnuje v sobě celé vykoupené a věřící lidstvo, veškerou Církev. V něm, jakožto v *obětujícím*, i v tom, co *obětuje*, jsme zahrnuti i *my*. Ježíš, kněz hlavní; my, kněž-

stvo pomocné⁶. Ježíš, oběť *hlavní*; my, oběti *pomocné*. Ale Ježíš a my, *kněz úplný, oběť úplná*. Co činí Kristus ustavičně pro svého Otce? Obětuje mu sebe, obětuje mu i nás. Co činí křesťan ustavičně pro Ježíše? Obětuje *jej Otci a s ním i sebe*.

2. OBĚTUJME SE S JEŽÍŠEM KRISTEM PŘI MŠI SV.

Při mši sv. nás má oživovati duch oběti v obojí formě: jak v obětování *Ježíše Otci*, tak v obětování *sebe s Ježíšem*.

Křesťané zapomínají velice často při mši sv. obětovati Pána Ježíše, a ještě častěji zapomínají obětovati *sebe s ním*. Vzítí na oltáři božskou žertvu a obětovati ji Bohu, k tomu se křesťan rád odhodlá. Ale vzítí *sebe, spojití se s obětí Ježíšovou* a tak vědomě a *skutečně* se Bohu obětovati, to předpokládá víc než všední křesťanskou odvahu a velkodušnost. A přece, jak málo chápe mši svatou ten, kdo jí není přítomen s takovým úmyslem!

Mše svatá je nám tak často jen zbožným duchovním úkonem. Není, čím by měla pro nás býti: *úkonem oběti*. A někdy se při tom tak velice klameme, že myšlenky, pronesené těmi, kdo hlouběji vnikají ve smysl přesvaté oběti, nás uvádějí v rozpaky.

Sv. Eudes na př. se modlí: „Ó můj Ježíši, spojuji se s obětí, kterou vzdáváš svému Otci. Oddávám se v ustavičnou oběť tvé vůle, v žertvu slávy tvé i tvého Otce. *Spojuji svou oběť*

s tvou obětí, ó Ježíši. Přitáhni mě k ní, abych byl obětován tebou a s tebou. Ale poněvadž obět má být zničena, učiň, abych odumřel sobě a všemu, co se ti nelíbí. Dej, ať mě stráví oheň tvé božské lásky. Nechť od nynějška je celý můj život ustavičnou obětí chvály, slávy a lásky k tvému Otci a k tobě.“

My v modlitbách obyčejně jen prosíme o splnění svých osobních zájmů, často jen časných, ani ne duchovních. Máme ovšem plné právo a jsme i povinni prositi o všechno, čeho potřebujeme. Nezapomínejme však, že v *Otčenáši*, který je pro nás vzorem modlitby, nejprve prosíme, aby se splnila nejsvětější vůle Boží, a pak teprve o to, čeho potřebujeme pro sebe samy.

Myslití v modlitbě na sebe je dobré. Ale myslíme také, a to ještě více, na vznešené *zájmy Boží*. Neomezujme nedůstojně svůj obzor! Naopak, snažme se svůj rozhled, své srdce *rozšířiti!* A na mši svatou přicházejme, nejen abychom od Boha něco obdrželi, ale abychom mu i *dali*.

3. ÚČAST KNĚZE A VĚŘÍCÍCH V OBĚTI MEŠNÍ

Z všeobecné povinnosti se obětovati připadá největší podíl na *kněze*. Jeho závazným programem jest: obětovati se slibem čistoty, kterým se odloučil od světa, obětovati se ustavičnou láskou bliženskou, která jest ochotna za ovce dáti i život. Tento program mu

biskup výslovně připomíná v den svěcení na kněžství.

Tajemná obět na oltáři by nebyla úplnou, kdyby přísluhovatel oltáře k ní nepřipojil úplnou a ustavičnou obět *sebe*.

Pravý kněz se podobá sv. mučedníku Lucianovi, staříčkému biskupu z Nikomedie. Když byl uvězněn, podařilo se křesťanům vniknouti do jeho vězení. Prosili, aby jim podal sv. přijímání. Nebylo však oltáře, na kterém by sloužil mši svatou. Byla tedy hrud ležícího mučedníka obětním stolem. Tak slavil svatá tajemství.

Sv. František Borgiaš kreslí v svých zápisích ideál kněze těmito slovy: „Maje v ruce kalich, prosil jsem o kalich.“

Jako každý kněz, tak i každý *věřící* je povinen při mši sv. s Ježíšem Kristem se obětovati. O knězi, který celebruje, se říkává: „Slouží mši svatou.“ Jako by se mše sv. týkala toliko kněze a Boha, jako by věřící měli býti toliko *přítomni* při mši sv., ale ne zároveň s knězem Pána Ježíše a sebe *obětovati*.

V prvních dobách křesťanských vystupoval po proměňování jáhen na kazatelnu a volával k věřícím: „*Obět Kristova a vaše!*“ Rozsvěcovali svíci, kterou zhaseli teprve po sv. přijímání věřících. Ta svíce zastupovala tehdy věčnou lampu, která za naší doby hořívá před nejsv. Svátostí oltářní. Zvyky roz-

ličné, ale totéž vyzvání: *obětovati Ježíše Krista a sebe s ním.*

Sv. Jan líčí nebe v svém Zjevení takto: „A hle, trůn stál v nebi a na něm někdo seděl. I uviděl jsem a uslyšel hlas mnoha andělů kolem trůnu a živočichů a starců; počet jejich byl tisíce tisíců; a ti volali hlasem velikým: Hoden jest Beránek, ten, jenž byl zabit, aby dostal moc a bohatství a moudrost i sílu a čest a slávu i chválu.“⁷

Velkolepý výjev, který viděl apoštol, se uskutečňuje při každé mši svaté, kdykoli se věřící účastní její *oběti*. Leč odkud to, že po tolika mších sv. a po tolika sv. přijímáních jest mezi námi tak málo *ducha oběti*? Ne-li i proto nebo zvláště proto, že *nemáme ducha nejsvětější Oběti*?

Kdo se dobře modlí mši sv., to jest, kdo chápe, jakou obětní účast má v tajemství, které se před ním koná, ten nepozorovaně a neodolatelně jest váben, aby *mši svatou žil*, t. j. každodenně přinášel Pánu Bohu tolik obětí, kolik je třeba, aby Mu věrně sloužil.

Sv. Angela z Foligna nechtěla nikdy připustiti, že by bylo možné obcovati mši sv. a při tom neprospívati v *lásce k oběti*. *Eucharistie*, jak rázně praví, *pohání duši*.

Mše svatá takto chápaná je skutečně střediskem katolické věrouky a duchovního života; úplným souborem církevní nauky a důtklivou připomínkou našich *praktických povinností*.

Hlava III.

HOSTIE S HOSTIÍ

1. DUCH ODDANOSTI

Slova nestačí. Je třeba skutků. Jak možno v jednotlivostech všedního života uskutečnití povolání k oběti, které nelze odloučiti od povolání k životu křesťanskému? Jak dojítí vrcholu odříkání, které nám ukládá již sv. křest?

Eucharistie je pro Krista Pána svátostí *zničení* a svátostí dokonalého *sebeobětování*. Podle toho se některé duše kloní k životu *oddanosti*, jiné k životu *oběti*.

Sv. Jana Chantalová píše: „Ó Pane Ježíši Kriste, nebudu sama již o ničem rozhodovati. Dotýkej se podle libosti strun mého srdce, a vždy se ti ozve táž píseň: *Ano, Pane můj, ano! Amen, amen!* Bez „kdyby“, bez „ale“, bez výhrady *staň se vůle tvá* s mým otcem, s mými dětmi, se mnou!“

Ludvík Veuillot napsal: „Kdo by byl řekl, že se té krátké písni „*Amen, amen - staň se, staň se!*“ tak těžko učí nazpaměť! Ale naučíme se jí, když budeme vytrvalí, rozvážní a když Pán Bůh pomůže.“

Jiná svatá duše radí: „Odevzdejme se slepě Pánu Ježíši, snažme se státí jeho majetkem, kterého může užívatí, jak mu libo: bez ostychu, bez úvah, bez obavy, že nás zarmoutí.

Tak se staneme nástrojem v jeho božské ruce.“
Jak málo je duší tak bez výhrady *odevzdaných* do jeho svaté vůle!

Bedřich Ozanam napsal několik měsíců před smrtí: „Je mi dnes čtyřicet let. Jsem těžce, nevléčitelně nemocen. Mám tedy, Bože můj, opustiti všechno, cos mi ráčil dáti. Nestačilo by ti jen něco? Nestačí ti obět mé literární sebelásky, mých studijních plánů? Prodám-li polovičku svých knih ve prospěch chudiny, omezím-li svou činnost na povinnosti svého úřadu a věnuji-li ostatní čas návštěvám chudých, poučováním vojínů a učňů, spokojíš se tím, Pane, a popřeješ mi zestárnouti po boku mé choti a dokončiti výchovu mého dítěte? Ale snad, Pane, to nechceš. Chceš jediné mne. Zavoláš-li mě, *půjdu*. A jsou-li tyto řádky poslední v mém životě, nechť jsou oslavným hymnem tvé dobroty . . .“

Uvádíme ještě slova Marie Antonie Geuserové: „Upírám stále pohled na Ježíše Krista a toužím uhodnout i jeho nejmenší přání, abych je mohla okamžitě *splniti*. Hledám jej ve všech milostech modlitby, ve všelikém utrpení, vůbec ve všem. Jsem jako dítě, kterému matka dala mnoho pěkných věcí, ale které, místo aby se těšilo z dárků, hledí jen na ruku, která mu je uštědřila.“

Toužila uskutečniti doslovně dva verše Isaiašovy: *Slouti budeš: Záliba má v ní, . . . neboť zalíbilo se Hospodinu v tobě, . . . radost bude mít z tebe Bůh tvůj*⁸.

2. DUCH OBĚTI

Víc než zničení a oddanosti Krista Pána ve sv. Hostii podivují se jiné duše svrchované činnosti Ježíše *se obětujícího*. Nejvíce je dojíká myšlenka, že Ježíš Kristus touží *trpěti v nich dále* k slávě nejsvětější Trojice a k spáse duší. Proto jim nestačí *oddaně přijímati* vše, co Bůh na ně posílá, ale touží ještě — ovšem v mezích moudrosti a poslušnosti — *reprodukovati vlastním životem obět* toho, jenž jest naší hlavou.

Ježíš Kristus je skryt v Hostii. Je to týž Ježíš, který *trpěl* v Getsemanech a na Kalvarii. To u nich rozhoduje.

V starých mešních knihách nebyval na počátku kánonu obraz Ukřižovaného. V počátečních slovech *Te igitur* písmeno T, poněkud zvětšené, samo již svou podobou připomínalo břevna kříže. Ponenáhlu však začali umělci iniciálku zdobiti, drobnomalba se zvětšovala, až časem znázorňovala celý výjev kalvarský. Později se mu věnovala celá stránka. Dnes každá úplná mešní kniha má před počátkem kánonu na celé stránce obraz Ukřižovaného.

V nejedné duši, která vroucně miluje nejsvětější Svátost oltářní, možno pozorovati podobný postup. S počátku měl Ježíš Kristus ukřižovaný v jejím životě určité místo, ale neměl celou stránku. Zvolna však začala duše chápati, že *on musí růsti*⁹. Prostá iniciálka

o dvou zkřížených břevnech se zvětšovala a rozvíjela, až konečně musilo ustoupiti všechno ostatní. Duše nechce již slyšeti o poloviční oběti, chce *dáti všechno*.

Od sv. Řehoře pocházejí slova: *Tunc vere pro nobis erit Deo cum nos ipsos hostiam fecerimus* — Ježíš bude Bohu vpravdě naši hostií, *učiníme-li hostiemi sebe samy*.

Velké oběti nejsou snad v naší moci. Ale kolik *drobných příležitostí k obětem* jsme dosud netečně a zbaběle opomíjeli a zanedbávali! Na hostií je třeba drobných obilných zrněk, která se melou na bílou mouku a pak na ně působí stálý mírný oheň. Náš úmysl, *spojiti se s obětovaným Ježíšem*, vtiskuje těm rozemletým zrnkům — našim drobným obětem — znamení kříže.

Chudá venkovská dívka, když se blížil den bratrovy primice, posbírala na poli klasy po žencích, dala je semletí a přinesla mouku do kláštera, kde z ní řeholnice připravily hostií k první mši sv. novosvěcencově. Tím je výborně vystiženo smýšlení, s jakým se máme každodenně vydávati na sbírání malých obětí. Pak budeme bývati mši sv. nejen *přítomni*, ale budeme ji *žiti*. Vedle oběti Krista Pána bude i *naše vlastní obět*.

3. SV. PŘIJÍMÁNÍ, OKAMŽIK NAŠÍ OBĚTI

Sv. přijímání je nejvhodnější okamžik, kdy svou obět spojujeme s obětí Ježíše Krista. Až

do sv. přijímání se můžeme a máme nabízet k oběti, ale naše obětování, jakožto účast v oběti Kristově, je zde naprosto *duchovní a vnitřní*.

Při sv. přijímání však se *nám Kristus Pán dává* tak, jak jest, a *právě když obnovuje svou obět*. Přichází k nám, abychom se s ním mohli vroucně spojit nejen duchovně, ale i *tělesně, jednotou téže Hostie*.

Z toho plyne předně, že býti na mši svaté a *nepřijímati* znamená, nesplnití cele touhu Kristovu a očekávání Otcovo. Znamená to, v úctě k nejsvětější Svátosti se zastaviti v půli cesty. V prvních dobách křesťanských nebyvalo slýcháno, aby věřící, přítomní mši svaté, nepřijímali při ní Tělo Páně. Jen v ojedinělých případech býval některý věřící pro nějaký vnější poklesek na určitou dobu vyloučen ze sv. přijímání. Kolik křesťanů si za dnešní doby ukládá podobný trest jen z nepochope- ní, z netečnosti a nedbalosti!

Dále z toho vyplývá, že *pravá chvíle* k sv. přijímání není přede mši svatou, ale *mezi mši sv.*, přímo po kněžském přijímání. Musíme se ovšem přizpůsobovat okolnostem, a není-li možno obcovati mši svaté, přijímati raději mimo mši sv., než sv. přijímání opominouti. Věřící se snadno domnívají, že přistupují ke stolu Páně, jen *aby přijímali*, a zapominají, že *mají i dávat*, a že k naší oběti je příhodná především ta chvíle, kdy se Ježíš obětuje

a dává, protože oběť má cenu toliko *skrze Ježíše Krista a v Ježíši Kristu*.

Tu se dotýkáme třetího důsledku. Nejenže máme vždy při mši sv. přijímati, nejenže kdykoli přijímáme, máme přijímati mezi mši svatou, ale máme přijímati vždy *v duchu Hostie, v duchu oběti*. To jest: máme míti touhu *dáti Kristu Pánu potřebné doplnění jeho oběti*, aby Otec byl více oslaven a více duší spaseno.

Mnozí chodí ke stolu Páně jako bohatý dědic do banky. Přijímají sv. Hostii jako kupon výnosné renty. Je zde bohatství. Je třeba *těžit* ... Ale navzájem něco *dáti*, kdo na to pomyslí?

Tím se znehodnocuje význam sv. přijímání. *Communio* znamená výměnu: přijímati a *dávati*. Tou výměnou se přijatá sv. Hostie se mnou *spojuje v jednotu*.

Jak možno býti jedno s Hostií a *nestáti se hostií* — *obětí*? Mám-li *bez hříchu* přijmouti Tělo Páně, musím býti *v stavu posvěcující milosti*. Mám-li je přijmouti *s užitkem co možná největším*, musím býti *v stavu oběti*.

Mnohé duše však často přijímají, a přece hoví všem rozmarům. Každý den bývají na mši sv., a přece nemají, co by Bohu obětovaly, leč pohodlný a bezcenný život. Časté sv. přijímání se jim zdá žádoucí, náleží k dobrému tónu, a nechtějí je zanedbati. Ale naskytne-li se maličká překážka, třeba pouhá záminka, s úžasnou snadností zanechávají mše sv. a dávají přednost pohodlí před sv. hostinou.

Jistý vynikající křesťan sedmnáctého století píše: „Divím se, jak málo působí ve mně Pán Ježíš ve sv. přijímání. Proč nečiní zázraků, když u mne prodlévá? Proč nevydává jako dobré zrno přehojnou úrodu? Proč nevytěžilo v mé duši své city? Proč nenaplnilo můj život životem svým? Proč mě neodlučuje od věcí pozemských, abych mohl žít jeho životem? . . . Obávám se, že snad proto, že nejsem na jeho příchod dosti připraven. Proto usilovně vzývám milosrdenství Boží.“

„Co mám činit, abych dobře přijímal?“ tázal se kdosi P. Libermanna. „*Obětujte se!*“

Tak smýšlí sv. Církev. Jak často nám připomíná tuto vznešenou povinnost v mešním *Postcommunio!* „Stavše se jedinou obětí s tebou . . . kéž jsme hodni býti tobě věčně obětováni! . . .“

Kde však načerpáme síly k splnění takového programu? *Ve sv. přijímání.* V něm přichází Pán Ježíš, aby nám pomáhal se obětovati. Připomíná povinnou sebeobět, přináší zároveň sílu k jejímu vykonání.

Duše, která plně chápe Eucharistii, touží vyzouti se z lidských ohledů, zvláště však ze svého *já*, které překáží, aby zcela náležela Ježíši Kristu. Žítí v ovzduší oltáře neznamena nic jiného nežli žítí v ovzduší oběti. A přijímati Hostii znamená prodchnouti celý život duchem Hostie, oběti.

Duše, které se bez výhrady oddaly Bohu,

naučily se tomu poblíž kalicha a cibore. Zvíme kdysi, v kolíka duších malá bílá Hostie roznítla touhu *býti hostií?*

Hostie je rozemleté zrnko obilné. Pane, přijmi to ubohé zrnko, náležit' jedině tobě. Rozmel je mezi žernovy povinností stavovských, utrpení tebou seslaných a vlastního pokání, které mi dovoluje poslušnost.

Hostie je nepatrný kousek chleba, který při proměnění přestává býti chlebem. Pane, i já chci ode dneška přestat žít životem pozemským, plným marnivosti, žádostivosti a smyslnosti. Nechci, aby ještě déle ve mně žilo mé *já*.

Hostie je nepatrný kousek chleba, který se proměnil v Ježíše Krista. Nechci-li, Pane, aby ve mně žilo mé *já*, jest to jen záporná stránka mé úlohy. Toužím *proměnit se v tebe*. Hostie jsi ty. Živá hostie, jíž toužím se státi, máš býti rovněž ty sám, Ježíši!

KNIHA ŠESTÁ

NAŠE PŘIVTĚLENÍ K JEŽÍŠI KRISTU
SE DOKONÁVÁ SMRTÍ

Hlava I.

NAŠE SMRT „V KRISTU“

Mimo život smyslový, poznávací a volní vedou duše, žijící v milosti Boží, ještě život, který převyšuje přirozené mohutnosti a tužby, život, který, jsouce spojeni s Kristem, tajemně žijeme v Bohu. *Život váš skryt je s Kristem v Bohu*¹. Je to život Boží v nás skrze Krista a Ducha Svatého, život naší duše, proměněné Duchem Svatým a spojené s Kristem v Bohu. O tomto skrytém životě za pozemského putování nás poučuje toliko *víra*. Ale *zjeví se až v slávě s Kristem při posledním příchodu Krista Spasitele*².

Těmito slovy se vystihuje vrcholný bod našeho přivtělení k Ježíši Kristu. Jediný důvod našeho *žití jest uměti s Kristem*, abychom s ním mohli žít. Chceme-li přijít *do nebe s Hlavou mystického těla*, musíme s ní *napřed vstáti z mrtvých*.

Kdo zemře s Kristem a tak se napřed ode všeho odpoutá, ten bude mít *smrt sladkou, vzkříšení radostné a nebe zajištěné*.

1. SMRT, TREST VŠECHNĚM, JE OHROZNÁ JEN TĚM, KDO LNOU K ZEMI

Suárez pravil na konci života: „Nebyl bych věřil, že zemřítí je tak sladko!“

Kolik křesťanů se při odchodu s tohoto světa vyjádřilo podobně! Pracovali po celý život, aby „v hrstce hlíny mohlo vyklíčiti símě věčného ráje“. Přišla chvíle, kdy símě má vypučeti a ukázat se ve velkém slunci Božím. Proč by tedy plakali?

Není jistě snadné „vymodelovati si věčnost z hrstky času“. Musíme jako umělci neúnavně pracovati a znovu a znovu opravovati. Stále něco chybí, aby dílo dosáhlo dokonalosti svého vzoru. Sochař Dubois pracoval sedm let o voskovém modelu, z něhož měl býti učiněn odlitek sochy Jany z Arku. Když model dokončil a sádrový odlitek dosti ztvrdl, roztopili vosk a na jeho místo vpustili bronz. Tak byla vytvořena umělecká socha, která nyní stojí před remešskou katedrálou.

Vosk a sádra ovšem necítí. Ale když Bůh nám začne odnímat, co překáží věčné *slávě*, když se začne rozpadávat naše tělesná schránka, leká se citová bytost, zasažená v svém jádru. Od doby dědičného hříchu je smrt trestem, a je přirozené, že se jí člověk bojí, i když se nemusí obávat trestu Božího. Ale bázeň zaujímá příliš mnoho místa. Dobří křesťané až příliš úzkostlivě myslívají na ten okamžik, kdy pomíjející život zamění za život jiný, který se nikdy neskončí.

Není divu, že se bojí rozluky s nicotou lidé, kteří lpějí na nicotě. Přilnou-li k ní celým srdcem, chvějí se při pomyšlení na chvíli, kdy musejí všechno opustiti. Ale pravý učedník

Kristův, který při všem má na zřeteli jen Boha, je ve chvíli, kdy má dosáhnouti cíle své touhy, naplněn nevýslovnou radostí.

Mazarin smrtelně onemocněl. Ale přes zákaz lékařův vstává, a nedbaje vysoké horečky, jde se ještě naposledy podívatí na nádherné galerie svého paláce, kde nahromadil tolik uměleckých pokladů. Cítí, že jej od nich odtahuje ruka, která ho již nepustí. Zastavuje svůj nejistý krok před každým obrazem, před každou sochou a vzdychá: „Jest to tedy pravda, že to vše mám opustiti?“ Namáhavě se vleče od skvostné skříně k mramorovému podstavci a dále k soše císařově. Zde objímá nohy bůžka, tam se chytá nádherných čalounů, rozmlouvá s nimi důvěrně, sahá na bronz, zlato, stříbro, každý předmět pohledem i rukou něžně hladí. Dávaje tomu všemu ne „na shledanou“, nýbrž „s Bohem“, koná s nevýslovnou bolestí tuto svou téměř posmrtnou obchůzku. A kronikář dodává: „Proč lpěti na tom, co uniká?“ Odloučíme-li se však od toho včas, učiníme v svém příbytku i v srdci místo vyšším statkům, které nám zůstanou navždy.

Pravý význam slova umrtvování jest *odumírati všemu, co není život, odumřítí všemu dřív, než přijde smrt*. Je to též jediný prostředek, kterým můžeme *smrt zaskočiti* a zachovati se k ní tak, jak ona se často chová k nám: *jako zloděj³, a již napřed ji zbaviti všeho, co jí činí hroznou⁴*.

Nic tak jako utrpení nám nepřipomíná, že zde na zemi jsme jen příchozími a hosty.⁵

Země není místem dokonalého požitku. Bossuet praví: „Nebe je místo, kde je všechno. Proč bychom lnuli k blátu, když nás voláš a zveš, *Prapříčino, která nemáš příčiny*, abychom se pohřížili v tvou jednotu! Šťastná chvíle, kdy opustíme stíny a záhady, abychom spatřili zjevenou pravdu! Pospěšme tam dychtivě. Tam je cíl naší pouti, tam není vzdechů. Tam se dokonává dílo víry, jež přechází v jasné patření. Ó chvíle vpravdě šťastná, kdo netouží po tobě, není křesťan!

Klesám, můj pozemský příbytek se rozpadává. Ale zřítí-li se a rozpadne-li se v trosky, mám příbytek nebeský, který ty sám mi připravuješ. . . Ó Pane, běžím tam a letím; již tam duchem prodlévám. Jak rád slyším slova žalmistova: „*Plesal jsem proto, že mi bylo řečeno: Do domu Hospodinova jdeme. A již zastavily se nohy naše v síních tvých, Jerusaleme.*“⁶

2. KŘESŤANSKÉ SMÝŠLENÍ O SMRTI

Jak křesťanství smýšlí o smrti? Pán Ježíš praví: „*Vejdí v radost.*“⁷ Žalmista: „*Do domu Hospodinova jdeme.*“⁸ Sv. Pavel: „*. . . maje tužbu odebrati se a býti s Kristem.*“⁹ „*Kdo mě vysvobodí z těla smrti této?*“¹⁰ „*. . . a umřítí zisk.*“¹¹ Sv. Terezie: „*Umírám, protože neumírám.*“

Sv. Ignác, biskup antiochijský, píše z vězení: „Kdy se mi dostane štěstí, abych byl roztrhán dravou zvěří, jak se mi vyhrožuje? Kéž mě neušetří! Odpusťte mi, drahé dítky, toto blažené opojení. Vím, co jest mi k dobrému. Nyní začínám být učedníkem Kristovým, neboť netoužím po ničem z věcí viditelných, leč abych našel Ježíše Krista. Nechť mě mučí oheň, kříž, zuby šelem, nechť zlý duch vnukne mým katanům muky jakékoli, všechno chci přetrpět, jen abych mohl býti s Kristem.“¹²

O několik století později píše podobně sv. Kateřina Sienská: „Ó věčná Trojice, tys bezedné moře; čím více se do tebe nořím, tím více tě nalézám, a čím víc tě nalézám, tím více tě hledám. Tys nevyčerpatelná, a sytíš-li duši v svých hlubinách, nikdy ji nenasytíš. Vždy lační po tobě, ó věčná Trojice, stále touží na tebe patřiti tvým světlem v tvém světle. Jako prahne jelen po bystrinách, tak touží duše má opustiti temný žalář svého těla, aby tě viděla, jak vpravdě jsi. Jak dlouho ještě se budeš ukrývatí mým zrakům, Trojice věčná? Rozptyl mrak mého těla, neboť tvé poznání ve mně budí neodolatelnou touhu odložití to břímě a obětovati život ke cti a slávě tvého jména.“

Toto *křesťanské pojmání smrti* nejen zapuzuje všechnu bázeň, ale probouzí touhu po ní jako po největším dobru.

Jest ovšem po smrti *očistec*, očistec možný, takřka jistý . . . Ale potom je nebe! Proč bychom se tedy lekali?

Velkodušní křesťané se při smrti rmoutí, ne však proto, že musejí opustiti svět a skládati účty Boží spravedlnosti, nýbrž proto, že tak málo na světě pro Boha učinili a tak málo vyhověli požadavkům lásky Boží.

Naprosto jistá a velmi bolestná pravda ovšem je, že věčnost navždy zarazí naši schopnost dalšího pokroku v duchovním životě; navždy a nezměnitelně. *Po celou věčnost budu jen tolik Boha chváliti, kolik prostředků k jeho chvále si získám na světě. Zaujmu v nebi jen to místo, které si připravím. Tedy při smrti bude kalit mou radost jediná myšlenka, že již nebudu moci k svým zásluhám přidati ani čárky, to jest: na věčnosti nebude již moci vzrůstatí má láska k Bohu. Smrt nás uvádí na místo posledního, nezměnitelného a neodvolatelného rozsudku. Potom se již nic nikdy nezmění. Tam, jak praví Theodelinda Dubouché, se budeme moci toliko klaněti, zde však třeba pracovati.*

Křesťanské pojmání smrti má nás tedy vésti k tomu, abychom byli den ze dne velkodušnější, a když konečně přijde okamžik smrti, hledme jí dáti cenu co možná nejvyšší. Právě smrtí můžeme Bohu vzdáti hold *dokonalé lásky a naprosté oddanosti.*

Bossuet píše: „V celém vesmíru není nic většího nad Ježíše Krista. V Ježíši Kristu není nic většího než jeho obět. A v jeho oběti nic většího než jeho poslední vzdech a vzácná

chvíle, kdy jeho přesvatá duše se odloučila od jeho nejsvětějšího těla.

Kristus umíraje chce umřítí *úplně*. Na kříži umírá jeho bytost fyzická. Ale musí umřítí i jeho bytost *mystická* smrtí každého z nás. Má-li oběť býti úplná, třeba obětovati obojí smrt. Naše smrt, jež dosud byla jen trestem, spojením se smrtí Páně byla změněna v *oběť*.

„*Dokonáno jest!*“¹⁸ zvolal Kristus na kříži. Smrt mých mystických údů, spojená s mou smrtí, bude od této chvíle splněním všech mých úmyslů. Mou smrtí se jejich smrt stane obětí dokonalou, která vzdá čest všem dokonalostem Božím.

Ježíš Kristus svým velkým úřadem obětním bude až do konce věků obnovovati a zvětčovati svou oběť nejen tajemstvím božské Eucharistie, nýbrž i *smrtí všech pravých křesťanů*.

Takto vnikáme až do jádra nauky o našem přivtělení k Ježíši Kristu. Trpíme-li, Ježíš Kristus v nás doplňuje své utrpení. Umíráme-li, Ježíš Kristus v nás dokonává svou smrt.

Naše smrt nabývá *ceny* jen spojením s obětí Kristovou. Leč oběť *Ježíše Krista* by nebyla *celá*, kdyby v ni nebyla pojata i smrt každého z nás. Žijíce jsme on, umírajíce rovněž. On naší smrti dodává ceny. My dodáváme jeho oběti úplnosti.

Bossuet podotýká: „V tom duchu máme přijímati svátostnou posilu na cestu do věčnosti. Ježíš-Hostie přicházejí do duše, obětují

nejprve sebe, neboť ve Svátosti Oltářní je v stavu oběti a představuje zničení svého přirozeného života, jak se dokonalo na Kalvarii.“ V tom okamžiku se máme spojit s ním a s jeho obětí. Již tím se stáváme *knězem a obětí s ním*.

Ale Ježíš-Hostie přichází k někomu, kdo jest také obětí. Ne v zastoupení, nýbrž skutečně, neboť přijímáme *dobrovolně*, co se nám ukládá. Nemocí nás Bůh proměňuje v obětí. I tu *obět přinášíme Bohu jako kněz*, obětující se bez výhrady, aby Bůh na nás splnil svou nejsvětější vůli.“

A Bossuet končí: „Takto se křesťan spojuje nejen s tělem Ježíše Krista svátostného, ale i s jeho duchem a srdcem; odevzdaně a s láskou se spojuje se všemi jeho úmysly a touží, aby se s jeho bytostí a životem stalo jen to, co chce jeho Velekněz. Stává se s ním *knězem* a v poslední své chvíli dokonává *obět*, ke které se zavázal svatým křtem a již měl Bohu přinášeti po všechny dny svého života.“

3. PAMATUJME NA RADOSTNOU STRÁNKU SMRTI

O jakou útěchu připravujeme křesťany, když tajíme tato bohatství! Smrt jest nejen hrozná, ale i *vzácná*.

V zádušních hodinkách nás Církev vede od hrozných soudů Božích k radostné naději

na odpočinutí věčné: *Dies irae, dies illa . . .*
a pak *Proficiscere . . . requiem.*

Často právě zbožní křesťané bývají při úvahách o smrti dojmání hrůzou víc než hříšníci. Nedovedou své *De profundis* ozářiti radostným *aleluja*. Právem nám bývá připomínána často Boží spravedlnost. Ale Pán Bůh činí rozdíl mezi poklesky ze slabosti a těžkými hříchy lidské zloby. Do nebe nevejde ovšem nic nečistého, a proto se musíme pečlivě varovat i nejmenších dobrovolných poklesků. Ale nedomnívejme se, že Pán Bůh slídí po našich nedostacích. Některé přepjaté a úzkostlivé duše by mnohem více oslavily Pána Boha, kdyby místo úzkostlivého hloubání po spáchaném poklesku celou duší vzbuzovaly neomezenou *důvěru a lásku k Bohu*. Myslíme-li jen na sebe, vidíme ovšem samou slabost a malichernost. Ale jak se rozšiřuje náš obzor, když myslíme na Pána Boha, ovšem tak, jak vpravdě jest. On je samá *lásky a dobrota*. Pak poznáme, že pravým dítkám Božím a milovaným bratrům Kristovým je smrt příchodem *k Otci, který již tak dlouho na nás čeká.*

Kéž nás v posledním okamžiku potěší tato uklidňující myšlenka: „Vše kolem mne mizí jako dým, ale jdu tam, kde všechno *jest . . .* Raduji se, že hřích ve mně se již skončí. To-lik jsem tě urážel, můj *dobrý Otče*, můj *dobrý Soudce*, můj *dobrý Spasiteli!* Odpusť mi. Smrt není koncem mého *života*, nýbrž mých *hří-*

chů. Proto tě, smrti, miluji. Nejsi však mou smrtí, jsi počátkem mé svobody. Čeho bych se měl báti, leč toho, že snad jsem se dosti neoddal Bohu skrze Ježíše Krista?“¹⁴

Jeden řeholník napsal: „Pátral jsem všemožně, co by mi bylo těžké opustiti v hodinu smrti, nebo co by mě mohlo znepokojiti. Našel jsem však v duši jen vroucí *touhu po Kristu. Veni, Domine Jesu - Přijď, Pane Ježtši!*¹⁵ *V něm budu pokojně spáti a odpočívati*¹⁶. Lidé datují svůj život ode dne narození, ale *pravým narozením je smrt — dies natalis.*“

Sv. Terezie z Lisieux pravila knězi v poslední nemoci: „Otče, myslím, že víc ochoty potřebuji k tomu, abych žila. Při myšlence na smrt se raduji¹⁷. Neumírám, nýbrž vcházím do života.“ Sv. Terezie z Avily mluvila podobně: „Umřítí se mi zdá pro věrnou duši nejsnadnější věcí na světě . . . Ach, Pane, konečně přišla chvíle, kdy se uvidíme. Tak dlouho jsem na ni čekala!“

Hlava II.

NAŠE VZKŘÍŠENÍ „V KRISTU“

1. S KRISTEM UMÍRÁME, S NÍM VSTANEME Z MRTVÝCH

Odloučením ode všeho stvořeného podle příkázání Božích a stavovských povinností jest usnadněna naše smrt a připraveno naše budoucí vzkříšení.

Kristus Pán sám řekl, že, kdo s ním umírá, má jistotu, že s ním bude žítí¹⁸. Umřítí s ním jest podmínkou, abychom byli s ním nesmrtelní. „*Pati . . . gloriam. Musíme trpěti, abychom vešli do slávy.*“¹⁹

Zmrtvýchvstání Ježíše Krista není jen nadpřirozený luxus, není jen oporou víry a zárukou naděje, zmrtvýchvstání je podstatným doplňkem a nezbytnou součástí samého *vykoupení*²⁰.

Sv. Pavel nejprve konstatuje, že Kristus skutečně vstal z mrtvých, a potom odpovídá na otázku, jak a proč vstal z mrtvých.

Nemluvíme zde, že vstal ani *jak* vstal z mrtvých. Tážeme se jen, jak odpovídá sv. Pavel na otázku, *proč* vstal Pán Ježíš z mrtvých.

Vstaneme z mrtvých, poněvadž *Ježíš Kristus vstal z mrtvých.*

Zde tedy vystupuje vznešená vůdčí myšlenka svatého apoštola: *naše nerozdílné spojení*

s Kristem. My jsme on. Vstal-li on z mrtvých, vstaneme i my, anebo ještě lépe: S ním jsme vstali z mrtvých, to jest: on nám zasloužil milost a zajistil možnost, abychom vstali z mrtvých s ním.

Poněvadž pocházíme od Adama, byli jsme odsouzeni k smrti jako Adam; jsouce spojeni s novým Adamem, jsme jako on povoláni ke vzkříšení k věčnému životu.

Někteří z korintských křesťanů nechtěli věřit ve vzkříšení. Sv. Pavel jim odpovídá: „*Jestliže není vzkříšení z mrtvých, nevstal ani Kristus z mrtvých*²¹. *Avšak Kristus vstal z mrtvých, prvotina to těch, kteří zesnuli, neboť jako v Adamovi všichni umírají, tak i v Kristu všichni budou oživeni.*“²²

V listě ke Koloským se vrací k téže myšlence: „*Když se ukáže Kristus, váš život, i vy se ukážete s ním v slávě.*“²³

Sv. Pavel nestanoví nikde přesného rozhraní mezi milostí a slávou. Sláva jest mu toliko pozdějším, ale jistým dovršením milosti. *Neboť jestliže jsme byli vštípeni v něj co do podobnosti smrti jeho, zajisté i co do vzkříšení (budeme v něj vštípeni)*²⁴.

Sv. Pavel je si tak jist svou krásnou jistotou, že pohrdavě a vyzývavě volá: „*Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj?*“²⁵

Vítězství Kristovo nad smrtí není individuální, nýbrž kolektivní. Je to *vítězství celého mystického těla Církve, jehož hlavou je Kris-*

tus. Kristus umíral místo nás jako náš zástupce a představitel²⁶. Celé lidstvo umíralo na kříži s Kristem, svou Hlavou.

Ale i Kristus vzkříšený zaujímá naše místo. Byl naším představitelem a zástupcem při vzkříšení právě tak jako při smrti. Za velikonočního jitra s Ježíšem-Hlavou — vstalo z mrtvých veškeré lidstvo.

Ježíš, mocnější než anděl, odvalil kámen, zabraňující vstup do života. Jsme-li s ním spojení *v milosti*, budeme s ním spojení i *v slávě*.

Bossuet praví: „Zvítězil-li tento slavný Vojevůdce, zvítězil jak pro sebe, tak pro nás; ano, smíme tvrditi, že více pro nás než pro sebe. *A já posvěcuji sebe sama za ně²⁷. Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, neboť jsi mě miloval před stvořením světa. A v známost uvedl jsem jim jméno tvé a v známost uvedu, aby ta láska, kterou jsi mě miloval, byla v nich i já v nich²⁸. Všechno, co jest mé, je tvoje, a co je tvé, jest moje, a jsem v nich oslaven.“²⁹*

2. SÍLA A ŠTĚSTÍ KŘESŤANSKÉ NADĚJE

Proč se nám ustavičně připomíná toto vznešené tajemství? Poněvadž je zdrojem našeho štěstí. A je zdrojem našeho štěstí, protože „Syn, jehož Bůh miluje, stal se člověkem. V jedné osobě spojil přirozenost božskou a lidskou. Proto láska, kterou jej Bůh miluje, se vztahuje na všechny lidi, kteří jsou jeho

údy. A jest tedy výronem a rozšířením té lásky, kterou od věčnosti miluje svého jedno-rozeného Syna.“³⁰

Když jsme mluvili o křesťanském sebezápore, nutném pro každého, kdo chce býti údem Kristovým, zdůraznili jsme, že sebezápore nečiní život smutným a zasmušilým. Naopak. Již to, co člověk v *milosti posvěcující má*, je příčinou jeho radosti. A což teprve to, co smí *doufati!* Je-li již *cesta* samé štěstí, jaký bude teprve *cíl!*

Ovšem, cíl se nejednou ztrácí v dáli. A některý den na nás doléhají velmi těžké kříže. Ale *nejsme sami*. Pohledme na Krista. Kráčel před námi cestou křížovou. Vše, co bys mohl přetrpěti, vytrpěl on před tebou a ještě mnohem více. Hrob Kristův nebyl daleko od Kalvarie. Místo, kde vstaneme z mrtvých, není daleko od místa, kde trpíme.

Na otázku, co je křesťan, odpověděl kdosi: „Křesťan je člověk, který očekává.“ Tato definice má hluboký význam. Zvláště sv. Pavel mistrně vystihoval vznešenost a radost křesťanské naděje: *Myslím totiž, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás*³¹. *Neboť (nynější) soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou, plnovážnou*³².

Sv. Janu bylo dopřáno viděti blažené duše v slávě. „I promluvil jeden ze starců a řekl

ke mně: Kdo jsou a odkud přišli tito, kteří jsou oblečení v roucha bílá? I řekl jsem jemu: Pane můj, ty to víš. I řekl mi: *To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení.*“³³

Přijítí z velikého soužení je nejlepší nárok, nejúčinnější vstupenka do nebe. A čím zmužileji kdo pro Krista trpěl, tím blíže smí přistoupiti k trůnu Božímu a k těm, kteří *mu slouží dnem i nocí v jeho chrámě*³⁴.

*Jdu, abych vám připravil místo, a jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. A kam já jdu, víte, i cestu znáte . . . Toto jsem mluvil vám, aby radost má byla ve vás a aby radost vaše vyvrcholila*³⁵.

Pravý křesťan je jistě nejšťastnějším člověkem; ano čím více je pravým křesťanem, tím více poznává a okouší pokoj Boží, neboť tím více žije v naprosté důvěře v Boha. Čím větší je naše *víra*, tím větší jest i naše *radost*.

Posilujme tedy svou *naději* posilováním své *víry*. Nejsme na světě proto, abychom zde zůstali, ale abychom jej opustili. Nezapomínejme na *cíl* svého pozemského života!

Hlava III.

NÁŠ ŽIVOT „V KRISTU“ V NEBI

1. SLÁVA NEBESKÁ

V pařížském Louvru je známý Schefferův obraz, který znázorňuje sv. Augustina se sv. Monikou v Ostii, kterak hledí k nebi. Sledující jejich pohled, zatoužíme neodolatelně, abychom roztrhli záclonu, která nám zahaluje Boha a jeho sídlo.

Sv. Jan na ostrově Patmu spatřil u vytržení město Boží a snažil se je popsat v svém Zjevení. Také sv. Pavel viděl nebe. Jistě spatřil aspoň něco z toho, co viděl sv. Jan. I on toliko naznačuje, co mu Bůh ukázal. Jednomu ani druhému nestačí lidská slova na popis věci Božích. *Nejkrásnější jsou verše, které nikdy nebyly vyjádřeny, praví básník. Čím více nás skutečnost přesahuje, tím více uniká našim pojmům; a čím je duchovnějši, tím větší jest obtíž. Odtud bezmocnost všech mystiků, když se snaží vyjádřit, co viděli a slyšeli. Pomáhají si jen negací. Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují³⁶.*

Sv. Bernardetta Soubirousová viděla neposkvrněnou Pannu. Po vidění se jí zdálo všechno temným. Ukázali jí bílé látky a tázali se: „Bylo roucho nejsvětější Panny takto

bílé?“ — „Ach, mnohem bělejší!“ — „Šnad jako toto?“ — „Ne, ještě mnohem bělejší.“

Nebeskou blaženost je nesnadno si představit. Můžeme o ní souditi toliko věrou. Nebe je předně dědictvím. Jsme adoptovanými dětmi, přijatými do rodiny Otcovy. Máme proto právo na otcovské dědictví. *Otče, dej mi ten díl statku, který na mne připadá*³⁷.

Kdo zemře v milosti Boží, nemůže se již modliti celý *Otčenáš*, nýbrž toliko první tři prosby, věčné jako Bůh. *Otče, posvěť se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi*. Pro sebe budeme prositi jen o slíbené *dědictví*, a Pán Bůh nám odpoví: „*Ano, staň se! Amen, amen!*“

Nebe je skutečně naším domovem, neboť jsme jedno s Ježíšem, jehož sídlem jest nebe. Tam jsme *doma*, poněvadž jsme *v Něm*. Jsme *dědici Božími a spoludědici Kristovými*³⁸. Jsme *v Kristu*, ale Kristus, jak dí sv. Jan Damašský, je v nebi. A sv. Augustin praví: „*V něm jsme již v nebi, ne osobou svou, ale jeho*. Svou láskou k němu jsme s ním již ve věčné blaženosti. On svou láskou k nám je s námi na zemi, pokud bude země zemí. *Habitabimus et habitabimur*. Budeme plně v Bohu přebývati a Bůh bude plně přebývati v nás.

V nebi nebude již abstraktního poznání Boha skrze jeho díla a v jeho dílech. Čemu nyní *věříme*, to tam *uvidíme*: Boha v jeho bytnosti a v Trojici Otcově, ač celé podstaty

Boží nepronikneme. K tomu bychom musili býti samým Bohem. *Světlem slávy*, které je na nebi tím, čím je *milost* na zemi, spatříme Boha tváří v tvář a v něm všechno ostatní. Čím světější budeme, tím více budeme schopni patřiti na Boha.

A budeme netoliko Boha viděti, ale i *milovati*. Jsouce utvrzení v lásce, budeme milovati nejsv. Trojici láskou tak intenzivní, k jaké jsme dospěli v poslední chvíli svého života. A co budeme milovati mimo Boha, budeme *milovati v něm*.

Tato láska, prýštící z patření na Boha, v nás vzbudí nesmírnou radost: *gaudium Domini*. Nic na zemi se k ní nemůže přirovnati. Když již zde na zemi radosti božské převyšují všelikou radost pozemskou, když svatá duše v nejvyšším mystickém spojení volá se sv. Františkem Xaverským v nesmírné blaženosti „*dosti, Pane, dosti!*“ když — jak tvrdí velcí mystikové — božské doteky dokonalého spojení jsou tak vznešené, že rozničená duše není sice ještě v nebi, ale ani již ne na zemi: co říká o požívání Boha, jež prolomivši hráze, zaplavuje všechny duševní mohutnosti; co říká o radostech, prýštících z patření na krásu, když se zjevuje nezastřená, o radostech z pravdy, chápané bez hranic a klamu, o radostech z dobra, požívaného bez možnosti pádu? A toto všechno, *patření, lásku a radost, prožívá duše v jediném, nerušeném, věčném konu!*⁸⁹

Je velikým tajemstvím křesťanského života, že Bůh je milostí přítomen v naší duši. V nebi jest velkým tajemstvím vítězného života, že máme Boha *světlem slávy*, rozvojem té přítomnosti, kterou nám Bůh na zemi dává svou *milostí*.

Bůh v nás bude přebývati ne již jako na zemi, kde jeho přítomnost v nás je sice velkolepá, ale přece temná, a proto bolestná pro toho, kdo touží, aby to tajemství pronikl; v nebi v nás bude přebývati přítomností světlou, průzračnou a skvělou. Na zemi je tělo pro duši hustou záclonou; je zdí, která nám zakrývá Boha. V nebi tělo vzkříšené a oslavené nebude překážkou, ale průzračným prostředím. *Nec lingua valet dicere — žádný jazyk nevypraví . . .*⁴⁰ Okamžik vroucí modlitby nám víc poví než dlouhé pojednání. Milost a zvláště slávu třeba studovati na kolenou.

2. MILOSTÍ MÁME NEBE JIŽ NA ZEMI

Upozorníme ještě na *podstatnou* podobnost mezi nadpřirozeným životem *na nebi* a nadpřirozeným životem *na zemi*. Jak milostí tak i slávou se duši uděluje totéž dobro, totiž Bůh.

Habitabimus et habitabimur. Budeme přebývati v Bohu a Bůh v nás. Na tomto světě neprodléváme ještě v Domě Otcovském, než *naději*, ale Bůh přebývá v nás *milostí*. To přebývání není ještě spojeno s patřením ani s do-

konalým požíváním. Jsme chrámem Božím; v nebi chrámem *slávy*, zde chrámem *milosti*.

Bossuet praví: „*Život milosti a život slávy je týž život. Není mezi nimi jiného rozdílu než mezi věkem mladým a dospělým. Zde na zemi zárodek, tam plný rozkvět; zde vlastnictví v temnosti, tam ve světle. Zde před tváří Boží, tam Bohu tváří v tvář. Jsme již spaseni, ale naše spása není dokonána.*“

Sv. Pavel píše: „*Přijali jste ducha synovství. Stenáme, očekávájice synovství, neboť (jen) co do naděje byli jsme spaseni.*“⁴¹ Tam budeme milovati, co milujeme již zde, ale bez překážky. Velkou bídou zde na zemi není vlastně, že Boha nevidíme; vždyť jej *máme*; velkou však jest těžkostí, že ho *můžeme ztratiti*. Proto velká radost v nebesích nezáleží jen v patření, nýbrž v *jistotě*, že nejvyššího dobra, které máme, již *nepozbudeme*.

Povzbuzujme se tedy nadějí na *nebe budoucí*, a těšme se *nebem nynějším*. Hleďme se utvrditi v naději. Nedejme se strhnouti nicotami. Často si připomínejme a uvažujme, že jsou věci, které nepomíjejí. Neoddávejme se věcem pozemským tak, že bychom zapomínali na věci nebeské. *Každý den si hleďme zajistiti určitou chvíli, kterou věnujeme modlitbě.*

Život v nebi má nám býti nejen budoucností, v kterou *doufáme*, ale i přítomností, kterou *prožíváme*. Jsem-li v milosti Boží, mám

Boha v sobě, proto nebe na zemi. Sv. Augustin praví: „*Nebem jsi a do nebe jdeš.*“

Chápeme první křesťany, kteří své mučedníky a světce obestírali světlou atmosférou. Každou duši v milosti Boží zdobí neviditelná svatozář. My ji nevidíme, ale Bůh ji vidí.

Do nebe přijdou jen ti, kdo již na zemi jsou nebem. Sv. Augustin, vykládáje křesťanům slova sv. Pavla *ani oko nevidělo*, pravil: „Bůh připravil nebe těm, které miluje. Chcete se o tom dovědět více? *Otažte se toho, jenž přebývá ve vás.*“

Končíme touž myšlenkou. O nebi si dovede utvořití pojem nejvyšší a nejsprávnější, kdo žije v nebi své duše a tam se dá poučovatí od toho, který v něm přebývá. Svou otčinu nosíme v sobě, poněvadž Bůh v nás žije. Nebe nebude jiné, ale bude tam jinak. Žítí uvnitř znamená zde na zemi žítí *in excelsis*.

ZÁVĚR

Mnoho křesťanů touží po *osvícené* zbožnosti. Chtějí nejen velice milovati, ale i dobře *poznati* předmět své lásky. Tato kniha je pro ně. Dej Bůh, aby splnila své poslání!

Sv. Pavel, jehož svědectví se zde ještě naposled dovoláváme, pravil: „*Mluvíme moudrost Boží tajemnou, která byla skryta.*“⁴² Kéž aspoň poněkud přispějeme k lepšímu poznání toho skrytého tajemství!

Nedůvěřujeme při tom vlastním silám, ale tím více soustředěné meditaci a vroucí modlitbě zbožného čtenáře. Pouhé studium a jen touha po vědění nestačí, abychom poznali Ježíše Krista, *zvláště ne* Ježíše Krista, který je tak velice spojen s naším životem, jak o tom učí dogma o mystickém těle. Kristus, ač je nám tak blízko, zůstává přece neznámým tomu, kdo se ho častěji netáže: „*Mistře, kde bydlíš?*“⁴³

POZNÁMKY

Předmluva.

- 1 Skutky apošt. 9, 5
- 2 Filip. 1, 21
- 3 Řím. 12, 5
- 4 Jan 14, 2
- 5 Jan 4, 14
- 6 I. Kor. 1, 12—17

Kniha první.

- 1 Msgre Berteaud
- 2 Efes. 3, 3—5, 10, 18 — Kol. 1, 26 —
I. Kor. 2, 7, 10 — Efes. 3, 9, 10
- 3 Jan 15, 1—8
- 4 Řím. 6, 5
- 5 Řím. 11, 17
- 6 I. Kor. 12, 14, 27
- 7 I. Kor. 6, 15, 17
- 8 Efes. 2, 19—21
- 9 Řím. 6, 5
- 10 Efes. 2, 20
- 11 2. Timot. 2, 11
- 12 Řím. 6, 4
- 13 Efes. 2, 6
- 14 2. Timot. 2, 11
- 15 2. Timot. 2, 12
- 16 Efes. 2, 6
- 17 Mt. 19, 28
- 18 Mt. 10, 42
- 19 Mt 25, 36
- 20 Mt 25, 36 — 42
- 21 Kol. 1, 24
- 22 Kol. 1, 29 — 2, 15

- 23 Efes. 2, 5, 6
- 24 Sv. Lev Vel.
- 25 Luk. 9, 58
- 26 Jan 17, 4
- 27 Jan 19, 30
- 28 Luk. 22, 19
- 29 Ž. 2, 7
- 30 Luk. 1, 34, 35
- 31 P. J. Lebreton, Le Dieu Vivant 342.
- 32 Řím. 5, 5
- 33 Efes. 3, 17
- 34 I. Kor. 12, 27
- 35 P. de Régnon
- 36 Efes. 2, 5
- 37 I. Jan 4, 13
- 38 Jan 4, 10
- 39 Jsme-li v milosti posvěcující.
- 40 Kol. 3, 3
- 41 Filip. 3, 20
- 42 Gratry, Výklad evangelia sv. Mat.
- 43 Ruysbrock
- 44 Tob. 5, 5 — 8

Kniha druhá.

- 1 Galat. 3, 27
- 2 Efes. 1, 3 — 6
- 3 Efes. 1, 5
- 4 Jan 3, 16
- 5 Isai. 40, 6, 7
- 6 Jan 1, 14
- 7 Isai. 53, 7
- 8 Ž. 39, 8
- 9 Ž. 21, 7; Isai 53, 3
- 10 Ó Nepochopitelný, pro mne učiněný pochopitelným!
 Ó Nestvořený, hle, jsi stvořen! Nepřístupný duchům
 i tělům, hle, chápu tě myšlenkami i rukama! Kéž,
 Pane, vidím, tu hlubokost a výšinu lásky, které se
 nám dostalo tvým vtělením! Veleben buď, Pane, že

ses pro mne narodil! Ó jaká čest, vidět a cítit, jako já vidím a cítím, žes pro mne přišel na svět! Vpravdě to cítit, jaká rozkoš, převyšující všechny jiné rozkoše!

Sv. Anděla z Foligna.

11 Efes. 1, 7 — Kolos. 1, 14

12 Filip. 2, 7

13 Mt. 14, 25, 26

14 Viděti jej! Kdyby člověk v dokonalém nazírání mohl chápat utrpení Bohočlověka, kdyby duchovním zrakem mohl viděti jeho chudobu, potupu, jeho bolesti a smrt, kdyby silou Boží milosti spatřil, jak to bylo, musil by následovati Krista cestou chudoby, soucitu a odříkání. Kéž je tvé srdce všeho prázdné a nezatouží po ničem, co není on! A zdá-li se ti to příliš vysoké, hleď si aspoň zachovati poznání ukřižovaného Boha.

Zřídka svatá duše vnikne lépe v utrpení Páně, než „přetvoří-li se v bolest ukřižovaného Ježíše“. Rozjímajíc utrpení Páně, poznává: „úplnou lidskou nedostatečnost“ a praví: „Nikdo to nemůže povědět tak, jak to skutečně bylo. Kdyby mi to však přece někdo pověděl, řekla bych: To jsi ty, tys to vytrpěl.“

Sv. Anděla z Foligna.

15 Jan 1, 38

16 Mt. 26, 40

17 Galat. 3, 27

18 Tit. 3, 4, 5

19 I. Kor. 6, 11

20 Jan 3, 5

21 Psichari byl pokřtěn řeckokatolicky.

22 Řím. 6, 3, 4

23 Řím. 6, 4

24 Ž. 50, 7

Kniha třetí.

1 Kol. 3, 4

2 Řím. 6, 1 — 11

3 Kol. 3, 9, 10

- 4 Efes. 2, 1
- 5 Řím. 6, 4
- 6 2. Kor. 5, 14, 15
- 7 Kol. 3, 3, 5
- 8 2. Kor. 5, 14
- 9 Řím. 12, 1
- 10 1. Petr 2, 5
- 11 1. Kor. 3, 17
- 12 2. Kor. 7, 1
- 13 1. Kor. 6, 15
- 14 1. Jan 4, 7; 5, 1
- 15 1. Jan 5, 4
- 16 1. Jan 3, 9
- 17 1. Jan 5, 19
- 18 Mt. 25, 12; 25, 41
- 19 Sv. Tomáš ukazuje, že hřích, pokud člověka zbavuje Boha, jest již sám trestem zavržence.
- 20 1. Kor. 7, 31
- 21 Řím. 7, 15, 19
- 22 Efes. 4, 13
- 23 2. Kor. 5, 17
- 24 Filip. 3, 10, 11
- 25 Mk. 8, 34
- 26 Efes. 5, 30
- 27 Řím. 15, 3
- 28 2. Kor. 4, 17
- 29 Jan 14, 6
- 30 1. Kor. 15, 31
- 31 Řím. 8, 35
- 32 1. Kor. 2, 2
- 33 1. Thessal. 4, 17
- 34 2. Kor. 5, 6, 8
- 35 Filip. 1, 23
- 36 2. Kor. 5, 17
- 37 Galat. 2, 20
- 38 Řím. 8, 38, 39
- 39 Galat. 5, 11; 1. Kor. 1, 23
- 40 Mt. 3, 17; Mk. 1, 11
- 41 Galat. 4, 4, 5
- 42 Galat. 2, 20

- 43 Jan 17, 14, 16
- 44 1. Jan 5, 19
- 45 Kol. 3, 3
- 46 Galat. 3, 28
- 47 Jan 17, 11
- 48 Jan 3, 30
- 49 Galat. 2, 20
- 50 Kemp. 3, 27, 1
- 51 Mt. 10, 9, 10
- 52 Řím. 8, 14
- 53 1. Kor. 2, 16
- 54 Jan 3, 21

Knihá čtvrtá.

- 1 Mt. 4, 1; Mk. 1, 12; Luk. 4, 1
- 2 Řím. 8, 26
- 3 Mt. 19, 21
- 4 2. Král. 23, 3
- 5 Luk. 8, 11
- 6 3. (1.) Král. 19, 11, 12
- 7 Řím. 8, 26
- 8 Mt. 7, 7
- 9 Mt. 25, 43
- 10 Jan 1, 11
- 11 Massoulié O. P.
- 12 Msgre Gay.
- 13 3. Mach. 1, 3—4
- 14 Fénelon.
- 15 Mt. 23, 37
- 16 dtto
- 17 Gratry.
- 18 Mk. 7, 37

Knihá pátá.

- 1 Jan 14, 28
- 2 Sv. Augustin.

- 3 1. Petr 2, 5, 9
- 4 Jan 8, 49
- 5 Schmid, Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu 2. Edice Smíru, Přerov.
- 6 1. Petr 2, 5
- 7 Zjev. 4, 2; 5, 11, 12
- 8 Isai. 62, 4, 5
- 9 Jan 3, 30

Kniha šestá.

- 1 Kol. 3, 3
- 2 Kard. Mercier.
- 3 Mt. 24, 43
- 4 Výborně vystíhl tu myšlenku slavný portugalský kazatel Vieyra: Smrt hrozná? Proč? Jistě jen pro toho, kdo umírá, teprve když umírá. Ale kdo umřel před smrtí, ten si ze strašidla smrti nic nedělá. Co na tom, že smrt jest jen jedna, když mohu umřít dvakrát? Po smrti ovšem není pomoci, ale před smrtí... Smrt je pomezí, kterého sice nelze překročit, ale zato předstihnout. Jediným úderem nevznikne žádné arcidílo, tím méně dílo nejvzácnější: dobře umřítí. Jenom cvičení dává umění. Jak se naučím kovati? Kováním. Dobře umíratí se nenaučím toliko rozjímáním, ale umíráním. Musíme tedy umřítí: po prvé, abychom to zkusili, po druhé, abychom to dobře provedli.
 Na hrobě slavného teologa Duns Scota jsou vyryta slova: Semel sepultus bis mortuus. Jeho pohřeb předcházela dvojitá smrt.
- 5 Žid. 11, 13
- 6 Ž. 121, 1, 2
- 7 Mt. 25, 21, 23
- 8 Ž. 121, 1
- 9 Filip. 1, 23
- 10 Řím. 7, 24
- 11 Filip. 1, 21

- 12 Řím. 6, 8
- 13 Jan 19, 30
- 14 Bossuet.
- 15 Zjev. 22, 20
- 16 Ž. 3, 6. Ž. 4, 9
- 17 Duch sv. Terezie Ježíškovy. Edice Smíru v Přerově.
- 18 Jan 11, 25, 26
- 19 Luk. 24, 26
- 20 Prať, Sv. Pavel.
- 21 1. Kor. 15, 13
- 22 1. Kor. 15, 22
- 23 Kol. 3, 4
- 24 Řím. 6, 5
- 25 1. Kor. 15, 55
- 26 Ne sice v tom smyslu, že by nás od smrti osvobodil, naopak, zavazuje nás umřítí s ním. Ve skutečnosti to není zástupnictví, nýbrž solidarita.
- 27 Jan 17, 19
- 28 Jan 17, 24, 26
- 29 Jan 17, 10
- 30 Bossuet.
- 31 Řím. 8, 18
- 32 2. Kor. 4, 17
- 33 Zjev. 7, 13, 14
- 34 Zjev. 7, 15
- 35 Jan 14, 2 — 4; 15, 11
- 36 1. Kor. 2, 9
- 37 Luk. 15, 12
- 38 Řím. 8, 17
- 39 O vznešených radostech blaženého patření a o životě v nebi pojednává důkladně a poutavě kniha Boudreaux, Ani oko nevidělo . . . Edice Smíru v Přerově.
- 40 Jesu dulcis memoria.
- 41 Řím. 8, 15, 23, 24
- 42 1. Kor. 2, 6, 7
- 43 Jan 1, 38

Tímto spiskem je dokončeno poslední dílo Plusovy trilogie: „BŮH V NÁS“, „KRISTUS V NAŠICH BRATŘÍCH“, „V KRISTU JEŽÍŠI“.

Kniha „Bůh v nás“ pojednává o přítomnosti Boží v nás stavem milosti posvěcující. Důkladně objasňuje tuto základní pravdu duchovního života a snaží se odkryti poklady, které posvěcující milost má v sobě.

Kniha „V Kristu Ježíši“ má za předmět styky každého jednotlivého křesťana s Ježíšem Kristem; jež plynou z našeho individuálního přivtělení k němu, kdežto kniha „Kristus v našich bratřích“ jedná o vzájemném styku křesťanů mezi sebou, plynoucím z jejich společného přivtělení ke Kristu Ježíši.

V knihách Plusových je mnoho ohně, který Ježíš Kristus přinesl na svět a o němž si přál, aby zapálil. Meditace těch knih nutí k prohloubení vnitřního života, k jednotě s nejsvětější Trojicí („Bůh v nás“), s Ježíšem Kristem („V Kristu Ježíši“) a k lásce k bližnímu („Kristus v našich bratřích“). Budí vědomí odpovědnosti za bližního, vychovávají k apoštolátu nejen stavovskému, nýbrž i k všeobecnému apoštolátu modlitby a utrpení.

Kéž by kniha „V KRISTU JEŽÍŠI“ působila i u nás svou požehnanou silou, spojující nás s Kristem! V naší literatuře není knih, které by tak vážně zdůrazňovaly a vysvětlovaly pojem mystického Těla Kristova, spojení všech křesťanů jako údů s mystickou Hlavou a tím jejich vzájemné spojení mezi sebou.

OBSAH

Předmluva	7
Knih a p r v n í . Jsme skutečně přivtě- lení k Ježíši Kristu	13
Hlava I. Vysvětlení	15
1. Ježíš, chtěje nás spasiti, činí nás Kristem	15
2. Pojem Krista úplného	21
Hlava II. Ježíš nám dává účast v bož- ském životě skrze Ducha Svatého	28
1. Úvaha povšechná	28
2. Kéž bychom znali dar Boží! .	31
Knih a d r u h á . Původ našeho přivtě- lení k Ježíši Kristu	35
Hlava I. Vzhledem k Bohu Otci, který je chtěl	37
1. Bůh Otec nás přivtěлил ke Kristu po- voláním k životu milosti	37
2. Otec z milosrdenství obětuje jedno- rozeného Syna za spásu dítek při- jatých	40
3. Vtělení a vykoupení	42
Hlava II. Vzhledem k Bohu Synu, který je zasloužil	45
Hlava III. Vzhledem k Duchu Svatému, který je uskutečňuje	49
1. Duch svatý nás přivtěluje ke Kristu křtem svatým .	49

2. Velikost křestní milosti musíme re- alisovati, zvláště při pokušení	52
K n i h a t ř e t í . Praktický význam na- šeho přivtělení k Ježíši Kristu	55
Hlava I. Hřích v životě křesťana . . .	57
1. Jsme spojeni s Kristem, jenž pře- mohl hřích	57
2. Hřích křesťana je zlem ještě větším	60
3. Svátost pokání nás opět přivtěluje ke Kristu	63
Hlava II. Křesťanský sebezápor . . .	67
1. Sebezáporu vyžaduje moudrost . . .	67
2. Sebezáporu vyžaduje následování Krista	70
3. Sebezáporu vyžaduje naše štěstí	71
Hlava III. Jam non ego... Christus . . .	76
1. Křesťanský ideál: Nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus	76
2. Obtíže uskutečňování křesťanského ideálu	78
3. Vznešenost křesťanského ideálu	80
K n i h a č t v r t á . Požadavky našeho přivtělení k Ježíši Kristu. Věrné po- užívání milosti	83
Hlava I. Kterak v nás působí Duch Svatý	85
1. Jemně a pevně	85
2. Neúnavně a vynalézavě	88
3. Přichází tajemně	91
Hlava III. Jak se má duše chovati k Du- chu Svatému	93

1. Než jedná .	93
2. Když jedná	94
3. Věrnost v malém je známkou a vrcholem lásky	100
K n i h a p á t á . Nejsv. Svátost oltářní a naše přivtělení k Ježíši Kristu	103
Hlava I. Obětovati Bohu Ježíše Krista .	105
1. Obětovati Bohu Ježíše Krista je podstatný úkon křesťanské bohopocty	106
2. Vrcholem bohopocty je mše svatá	108
3. Výtečná bohopocta mimo mši sv.	110
Hlava II. Obětovati se Bohu s Ježíšem Kristem	114
1. Spojujeme se s obětí Ježíše Krista .	114
2. Obětuje se s Ježíšem Kristem při mši svaté	115
3. Účast kněze a věřících v oběti mešní	116
Hlava III. Hostie s Hostíi	119
1. Duch oddanosti	119
2. Duch oběti	121
3. Sv. přijímání, okamžik naší oběti	122
K n i h a š e s t á . Naše přivtělení k Ježíši Kristu se dokonává smrtí	127
Hlava I. Naše smrt „v Kristu“	129
1. Smrt, trest všechněm, je hrozná jen těm, kdo přilnuli k zemi .	129
2. Křesťanské smýšlení o smrti	132
3. Pamatujme na radostnou stránku smrti	136
Hlava II. Naše vzkříšení „v Kristu“	139

1. S Kristem umíráme, s ním vstaneme z mrtvých	139
2. Síla a štěstí křesťanské naděje .	141
Hlava III. Náš život „v Kristu“ v nebi	144
1. Sláva nebeská . . .	144
2. Milostí máme nebe již na zemi	147
Závěr	150
Poznámky	151

V KRISTU JEŽÍŠI

Originál DANS LE CHRIST JÉSUS

napsal

a sám pro český překlad zkrátil

RAOUL PLUS S. J.

Přeložila M. Vávrová S. C. J.

Do tisku upravily a vydaly

SESTRY

NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ

PANNY MARIE

v Přerově - Šířava 7.

ODPUSTKOVÁ
MODLITBA KE KRISTU
PÁNU KRÁLI

Ježíši Kriste, uznávám tě za Krále světa. Všechno, co bylo stvořeno, pro tebe je stvořeno. Jednej tedy se mnou podle svého práva!

Obnovuji svůj křestní slib a odříkám se zlého ducha i vší pýchy jeho i všech skutků jeho. Slibuji, že budu žít jako řádný křesťan. Zvláště se zavazuji, že vynaložím vše, aby zvítězila práva Boží a tvé svaté Církve.

Božské Srdce Ježíšovo, obětují ti své nepatrné skutky, aby všechna srdce uznala tvé svaté království a tvůj pokoj aby zavládl na celém světě. Amen.